

PRZEGLĄD POŻARNICZY

08 / SIERPIEŃ 2025

Susza pożera las

PÓŁ ROKU WYZWAŃ
str. 14

POLON CBRNE
str. 21

OSTRZEC PRZED ZAGROŻENIEM
str. 24

ZBIORNIKI PPOŻ. ■ POMPOWNI PPOŻ. ■ INSTALACJE TRYSKACZOWE
SERWIS INSTALACJI PPOŻ. ■ INSTALACJE HYDRANTOWE
ASYSTY WOZÓW BOJOWYCH

www.kapeo.com.pl

KAPEO POLSKA Sp.z o.o.
ul. Strażacka, 83-321 Mściszewice
kontakt@kapeo.com.pl
+ 48 58 685 41 81
+48 605 575 761, + 48 691 744 022

Serwis Instalacji ppoż.
serwis@kapeo.com.pl
+48 691 517 131

**PRODUKT
POLSKI**

Spis treści

49 Historia i tradycje
Płonąca wieża

W ogniu pytań

12 Strategiczny balans dla życia

Współpraca międzynarodowa

14 Półrocze prezydentury – z perspektywy PSP

Ratownictwo i ochrona ludności

- 18** Niebezpieczna susza
- 21** Warsztaty POLON CBRNE
- 24** Nowoczesne alarmowanie
- 28** Do schronu cz. 2
- 32** Pożar na szczycie góry
- 34** SGRW „Białystok-1” w akcji
- 36** Fly to Rescue w Gliwicach

Zdrowie

38 Dieta przeciwnowotworowa

Psychologia

40 Pomoc w kryzysie suicydalnym

Organizacja

44 O ochronie ludności w Internecie

Sprawy ochotników

46 120 wspaniałych lat

Historia i tradycje

49 Jasnogórska pożoga

Stałe rubryki

- 5** Przegląd opinii
- 5** Strażacka migawka
- 6** Kalejdoskop akcji
- 8** Rzut oka
- 11** Strażacki abakus
- 48** Gorące pytania
- 51** Służba i wiara
- 52** Piszą za granicą
- 53** www@pozarnictwo
- 53** Wydało się
- 53** Straż na znaczkach
- 54** Przetestuj swoją wiedzę

Wydawca
Komendant Główny PSP

Redakcja
00-463 Warszawa, ul. Podchorążych 38
tel. 47 722 33 06
e-mail: pp@kg.straz.gov.pl, www.ppoz.pl

ZESPÓŁ REDAKCYJNY
Redaktor naczelna
Joanna MATUSIAK
tel. 47 722 30 31
jmatusiak@kg.straz.gov.pl

Zastępca redaktor naczelnej
st. kpt. Emilia KLIM
tel. 47 722 33 06
eklim@kg.straz.gov.pl

Sekretarz redakcji
Anna SOBÓTKA
tel. 47 722 34 27
asobotka@kg.straz.gov.pl

Redaktor
Marta GIZIEWICZ
tel. 47 722 33 98
mgiziewicz@kg.straz.gov.pl

Redaktor
Michalina BIELASKA
tel. 47 722 35 00
mmusial@kg.straz.gov.pl

Administracja, reklama, strona www
tel. 47 722 33 06
pp@kg.straz.gov.pl

Korekta
Dorota KRAWCZAK

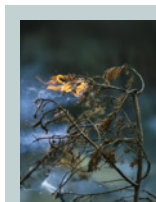
Rada redakcyjna
Przewodniczący:
nadbrzyg. Wojciech KRUCZEK
Członkowie:
nadbrzyg. dr inż. Tomasz KLIMCZAK, prof. uczelni
st. bryg. dr inż. Paweł JANIK
st. bryg. Jacek ZALECH
st. bryg. Marcei SOBOL
st. bryg. Karol KIERZKOWSKI
st. kpt. Edyta JOBDA

Prenumerata
Cena prenumeraty na 2025 r.:
rocznej – 120 zł, w tym 8% VAT,
półrocznej – 60 zł, w tym 8% VAT.
Formularz zamówienia i szczegóły dotyczące
prenumeraty można znaleźć na
www.ppoz.pl w zakładce *Prenumerata*

Reklama
Szczegółowych informacji o cenach i o rozmiarach
modułów reklamowych w „Przeglądzie Pożarniczym”
udzielamy telefonicznie pod numerem 47 722 33 06
oraz na stronie www.ppoz.pl
Redakcja nie odpowiada za treść ogłoszeń oraz reklam.
Redakcja decyduje o publikacji nadesłanych artykułów.
Materiały niezamówione nie będą zwracane.
Redakcja zastrzega sobie prawo skracania
i redakcji tekstów oraz zmiany ich tytułów.

Projekt i skład
Szymon Bolek – Studio Grafpa, www.grafpa.com

Druk
KOLUMB Krzysztof Jański
ul. Kaliny 7
41-506 Chorzów
Nakład: 7800 egz.

Nasza okładka:
Płonąca gałąź sosnowa,
Lasy Człuchowskie,
14 września 1998 r.
fot. Taida Tarabula / Forum

Joanna Matusiak
redaktor naczelna

Szanowne Czytelniczki i Szanowni Czytelnicy!

Lamy sierpniowego numeru „Przeglądu Pożarniczego” poświęciliśmy tematyce ochrony środowiska oraz wpływu człowieka i klimatu na naszą planetę. Zapraszam do lektury wywiadu z Hanną Kończal, głównym inspektorem ochrony środowiska. Rozmowa dotyczy m.in. budowania świadomości ekologicznej poprzez środki masowego przekazu, kształtowania postaw proekologicznych, zaangażowania społeczeństwa, już od najmłodszych lat, w programy pomagające chronić środowisko, a także dobrej współpracy z Państwową Strażą Pożarną w tym obszarze. W innym materiale autorzy piszą o skutkach długotrwałego oddziaływania suszy na środowisko leśne, wzroście temperatur oraz wynikających stąd zagrożeniach pożarowych. Niedobór wody w lesie oznacza zagrożenia dla roślin i zwierząt. Ale to działalność człowieka jest główną przyczyną pożarów w lasach. Stąd tak duże znaczenie edukacji i kampanii informacyjnych Państwowej Straży Pożarnej oraz Lasów Państwowych.

Kontynuujemy także wątki związane z ochroną ludności. Poruszamy temat budowy bardzo nowoczesnego, skutecznego systemu ostrzegania i alarmowania o zagrożeniach na terenie całego kraju. Zapoznajemy czytelników z platformą edukacyjno-informacyjną Akademii Pożarniczej, której głównym celem jest wspieranie administracji publicznej, instytucji oraz społeczeństwa w działaniach na rzecz bezpieczeństwa i budowania społecznej odporności. W artykule stanowiącym rozwinięcie tematu budowli ochronnych autor omawia m.in. kryteria, jakim muszą odpowiadać budynek lub jego część, aby mogły zostać uznane za obiekt zbiorowej ochrony, a także rolę opiniodawczą funkcjonariuszy PSP w tym procesie.

Polska prezydencja w Radzie Unii Europejskiej rozpoczęła się 1 stycznia 2025 r., trwała do 30 czerwca. Jej głównymi obszarami były m.in. wzmacnianie bezpieczeństwa w obliczu rosnących zagrożeń, zwiększanie zdolności państw członkowskich w zakresie ochrony ludności, obrony cywilnej, ratownictwa i pomocy humanitarnej, reagowanie na zdarzenia oraz współpraca między krajami. O rozpoczęciu polskiego przewodnictwa w Radzie UE pisaliśmy w styczniowym numerze. Teraz czas na podsumowanie opracowane przez Biuro Współpracy Międzynarodowej.

W czerwcu w siedzibie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji odbyła się konferencja poświęcona m.in. interwencjom, w których ratownicy mają do czynienia z osobami w kryzysie samobójczym oraz ich bliskimi. Aby ukazać właściwe postępowanie w takich działaniach, opracowane zostały „Standardy postępowania dla służb mundurowych dotyczące kontaktu z osobami w kryzysie samobójczym, po próbie samobójczej i w żałobie po śmierci samobójczej”. To nietłwa tematyka. Warto więc zapoznać się z pewnymi założeniami, jak np. zachować się przy kontakcie z osobą znajdującą się w momencie kryzysu emocjonalnego.

W imieniu zespołu redakcyjnego nieustannie zachęcam do lektury i współpracy!
jmatusiak@kg.straz.gov.pl
pp@kg.straz.gov.pl

Przegląd opinii

O zagrożeniach

O zagrożeniach określanych akronimem CBRNE chyba żadna służba nie wie tyle, co strażacy. Wyspecjalizowane grupy doskonale rozumieją, co się stanie, gdy zostanie uwolniona substancja chemiczna i jak należy ją „powstrzymać”, aby nie stanowiła zagrożenia. W „Kwartalniku Policyjnym” pojawił się artykuł będący swoistym podsumowaniem zagadnień z działości CBRNE, stworzonym z wykorzystaniem informacji i infografik z poradników Rządowego Centrum Bezpieczeństwa (RCB). Można w nim znaleźć przegląd definicji, omówienie poszczególnych zagrożeń, przeczytamy m.in. o mutagennych zagrożeniach chemicznych, a nawet o działaniu DNA i możliwym szkodliwym wpływie substancji niebezpiecznych na organizm. Urozmaiceniem i przydatnym dodatkiem są infografiki, które przedstawiają prosto i zwięźle, jak radzić sobie w poszczególnych sytuacjach w kontakcie z zagrożeniem, np. niebezpiecznym gazem, albo co zrobić po otrzymaniu podejrzanego przesyłki (podejrzanie zagrożenia biologicznego). Ta praktyczna wiedza pozwoli świadomie zadbać o swoje zdrowie i bezpieczeństwo w obliczu zagrożenia CBRNE.

MG

Kamila Poloczek, *Współczesne zagrożenia*, cz. 1. *Zagrożenia biologiczne i chemiczne*, „Kwartalnik Policyjny”, 2025, nr 1, s. 87-92.

By nie dać się wykorzystać

W mediach widzimy różnego rodzaju kampanie edukacyjno-informacyjne, a nieraz po

prostu materiały ku przestrodze – jak latem obecne w serwisach informacyjnych raporty na temat utopień czy wypadków drogowych związanych z wyjazdami na urlopy. W „Gazecie Policyjnej” pojawił się krótki artykuł o akcji edukacyjno-profilaktycznej #TwojeżycieTwojaKarta, której celem jest zwrócenie uwagi ludzi, zwłaszcza młodych, na zagrożenia płynące z fałszywych ofert pracy, nowych relacji czy podróży w niesprawdzone miejsca. Wyjazd za granicę w nadziei na wielką zmianę w życiu może się skończyć tragicznie. Wiele osób, także Polaków, pada ofiarą handlu ludźmi. W latach 2017-2024 Policja zidentyfikowała 135 polskich ofiar. W jaki sposób osoby te są wykorzystywane? Najczęściej to przymusowa praca, wykorzystywanie seksualne, żebractwo i wyludzenie świadczeń lub kredytów. Jeśli ktokolwiek ma wątpliwości co do swojego wyjazdu i potrzebuje pomocy, może ją uzyskać anonimowo w Fundacji La Strada. Zachowajmy czujność.

MG

Agnieszka Włodarska, *#TwojeżycieTwojaKarta – powstrzymać handel ludźmi*, „Gazeta Policyjna” 2025, nr 7, s. 40.

Postępowanie w przypadku powieszenia

Co powinien zrobić funkcjonariusz po dotarciu na miejsce zdarzenia, gdy interwencja dotyczy znalezienia osoby powieszony? Poradnik z „Gazety Policyjnej” co prawda odnosi się stricte do funkcjonariuszy Policji, ale

Fotografia to Twoja pasja?

Ty i Twój aparat jesteście zawsze tam, gdzie trzeba? Chwytasz chwile, gdy innym umykają? Możesz zaistnieć w „Przeglądzie Pożarniczym”? Prześlij nam swoje fotograficzne dzieło. Z przyjemnością pokażemy je w *Strażackiej migawce*.

Na autorów opublikowanych zdjęć czeka atrakcyjne honorarium!

niektóre z zaleceń mogą się przydać i strażakom. Oni również bywają wzywani do podobnych przypadków, zwłaszcza gdy dostęp do poszkodowanego jest utrudniony. Po pierwsze zatem należy zadbać o bezpieczeństwo własne i innych osób w otoczeniu interwencji (m.in. zwrócić uwagę na stabilność konstrukcji, np. dachu, obecność narzędzi niebezpiecznych, a nawet reakcję osób trzecich). Przy zachowaniu środków ostrożności pamiętajmy, że miejsce może nosić ślady przestępstwa. Priorytetem jest uwolnienie poszkodowanego z pętli tak, aby ograniczyć wtórne uszkodzenia odcinka szyjnego kręgosłupa. Następnie sprawdza się funkcje życiowe i przy braku oznak życia podejmuje resuscytację krążeniowo-oddechową. Jeśli funkcjonariusz jest sam, powinien wezwać pomoc, a następnie rozpocząć RKO. Gdy tylko przybędzie zespół ratownictwa medycznego, należy poszkodowanego przekazać, przedstawiając informacje dotyczące zdarzenia (co się stało), obrażeń i stanu poszkodowanego (czy było prowadzone RKO i jak długo) oraz tła sytuacyjnego (okoliczności, świadkowie).

MG Przemysław Chelmski, *Policjant jako pierwszy ratownik w przypadku osoby powieszony*, „Gazeta Policyjna” 2025, nr 7, s. 42-43.

Strażacka migawka

Współpraca, która nie zginie. Warszawa 1944 i Warszawa 2025

fot. mat. arch. i Tomasz Fijołek / PSP Sochaczew

Kalejdoskop akcji

opracowała ANNA KLICHOWSKA

15 czerwca 2025 r. – ewakuacja pasażerów kolei linowej w Gołdapi. Doszło do awaryjnego zatrzymania kolei, na krzeselkach znajdowało się siedem osób. Cztery z nich ewakuowano przy użyciu pojazdu z podnośnikiem hydraulicznym, a trzy kolejne uzyskały pomoc od ratowników wysokościowych SGRW „Gołdap”, wykorzystujących techniki linowe. Żaden z pasażerów kolei linowej nie wymagał pomocy medycznej.

źródło: KP PSP w Gołdapi

16 czerwca 2025 r. – pożar samochodu osobowego w Gnieźnie przy ul. Kokoszki. Płomienie objęły pojazd zaparkowany na poboczu drogi. Strażacy w aparatach ODO podali dwa prądy wody w natarciu. Po wstępnym ugaszeniu auta sprawdzili je kamerą termowizyjną, a następnie dogasili ukryte zarzewia ognia pianą gaśniczą.

źródło: KP PSP w Gnieźnie

fot. asp. sztab. Rafał Walerczyk / KP PSP w Gnieźnie

19 czerwca 2025 r. – poszukiwanie osoby zaginionej w Kanale Elbląskim. Początkowo ratownicy z SGRW-N „Elbląg” przeszukiwali miejsce zaginięcia bez użycia specjalistycznego sprzętu. Następnie pod powierzchnię wody zszedł nurek, który przeszukał fragment dna kanału. On właśnie odnalazł uszkodzonego mężczyznę i wyostał go na brzeg, gdzie został przekazany zespołowi ratownictwa medycznego. Rozpoczęto resuscytację krążeniowo-oddechową, niestety jednak lekarz stwierdził jego zgon.

źródło: KM PSP w Elblągu

21 czerwca 2025 r. – pożar w budynku jednorodzinym w Kornarzewie. Do wnętrza obiektu strażacy wprowadzili dwie rotety gaśnicze z termowizją, lokalizując płonące elementy wyposażenia kuchni. Monitorowali także nieużytkowe poddasze. Po stłumieniu ognia wynieśli nadpalone meble i rozebrali trzciniowy strop, a budynek został oddymiony. Interwencja trwała prawie 2 godz.

źródło: KP PSP w Krotoszynie

fot. st. sekc. Dominik Fabisiak / KP PSP w Krotoszynie

22 czerwca 2025 r. – wypadek awionetki na lądowisku w Trzebiczu Nowym. Podczas lądowania ultralekki samolot przewrócił się na dach. Dwie osoby podróżujące nim samodzielnie opuściły płatowiec, jednak zabrano je do szpitala. Strażacy podali pianę ciężką, aby zapobiec ewentualnemu zapłonowi paliwa.

źródło: KP PSP w Strzelcach Krajeńskich

26 czerwca 2025 r. – osoba uwięziona na półce skalnej w rezerwacie przyrody Kadzielnia. Mężczyzna zszedł po urwisku i znalazł się na półce skalnej, z której nie był w stanie się wyostać. Strażacy, wykorzystując techniki linowe, opuszcili ratownika na półkę skalną. Zabezpieczył on mężczyznę przed upadkiem z wysokości, a następnie ewakuował go na dno doliny. Mężczyzna nie wymagał udzielenia kwalifikowanej pierwszej pomocy.

źródło: KM PSP w Kielcach

30 czerwca 2025 r. – pożar lasu i suchej trawy w miejscowości Sichów Duży. Pożarem objętych było około 40 arów suchej trawy na nieużytkach oraz 10 arów lasu sosnowego. Działania zastępów polegały na podaniu trzech prądów wody w natarciu. Pożar dogaszono przy użyciu tłumic i łopat.

źródło: KP PSP w Staszowie

fot. mł. kpt. Mateusz Łoch / KP PSP w Staszowie

1 lipca 2025 r. – złamany słup energetyczny w Poznaniu. Dwaj monterzy linii energetycznej zostali przygnieceni przez słup złamany na wysokości około 10 m. Jeden z pracowników doznał poważnych obrażeń i nie był w stanie samodzielnie zejść na ziemię. Strażacy odgradzili teren akcji i ewakuowali poszkodowanego przy pomocy podnośnika koszowego. Następnie przekazali poszkodowanego ZRM.

źródło: KM PSP w Poznaniu

fot. st. ogn. Łukasz Wiśniewski / KM PSP w Poznaniu

2 lipca 2025 r. – pożar zabudowań gospodarczych w Cisówce. Działania strażaków polegały na obronie zagrożonych budynków mieszkalnych oraz pobliskiego lasu. Teren akcji podzielili na trzy odcinki bojowe. Po ugaszeniu pożaru przystąpili do rozbiórki kompleksu budynków, kontynuując przeszukiwanie i dogaszanie ognisk pożaru. W akcji trwającej ok. 8 godz. uczestniczyło 60 ratowników PSP i OSP.

źródło: KM PSP w Białymstoku

fot. kpt. Agnieszka Walentynowicz-Niedbałko / KM PSP w Białymstoku

3 lipca 2025 r. – ludzie uwięzieni na dryfującej platformie na jeziorze Łażno w miejscowości Rogojny. Kilkadziesiąt metrów od brzegu znajdowało się pięć osób, które z powodu silnego wiatru i wysokich fal nie były w stanie samodzielnie wrócić na ląd. Strażacy wyposażyli osoby przebywające na platformie w kamizelki asekuracyjne, a następnie ewakuowali je na brzeg jeziora. Żadna z nich odniosła obrażeń.

źródło: KP PSP w Olecku

5 lipca 2025 r. – interwencja we wnętrzu komina elektrowni w Kielcach. Awaria zasilania windy spowodowała zatrzymanie się jej na wysokości około 65 m. Wewnątrz znajdował się mężczyzna. Ratownicy ewakuowali poszkodowanego na podest techniczny, wykorzystując techniki alpinistyczne. Mężczyzna zabezpieczony uprzężą i asekurowany przez specjalistów zszedł po drabinie na dno komina.

źródło: KM PSP w Kielcach

11 lipca 2025 r. – pożar w hali magazynowej w Grabie. Palily się magazynowane akumulatory litowo-jonowe. Łącznie w działaniach gaśniczych brały udział dwa zastępy z PSP oraz pięć z OSP.

źródło: KM PSP w Kaliszu

12 lipca 2025 r. – wypadek dwóch pojazdów na DK 92 w Bolewicach. Bus uderzył w tył naczepy samochodu ciężarowego. Kierujący busem przeżywał w pojeździe, natomiast kierowca i pasażer z samochodu ciężarowego opuścili samochód przed przybyciem służb. Strażacy udzielili poszkodowanemu kpp i odłączyli akumulator w pojeździe. Musieli użyć ratowniczych narzędzi hydraulicznych. ZRM zabrali mężczyznę do szpitala.

źródło: KP PSP w Nowym Tomysłu

14 lipca 2025 r. – pożar hali w Siemianowicach Śląskich. W hali znajdowały się farby, butle z gazami technicznymi oraz tworzywa sztuczne. Strażacy podawali prądy wody w natarciu na płonący budynek oraz w obronie na obiekty przylegające. SGRChem-Eko z Katowic wykonywała pomiary jakości powietrza. Dogaszanie kontynuowano również następnego dnia. Pożarem objęta była powierzchnia 1600 m². W działaniach brało udział 48 zastępów straży.

źródło: KW PSP w Katowicach

Zmiana w MSWiA

Marcin Kierwiński objął 24 lipca urząd ministra spraw wewnętrznych i administracji. Zastąpił na tym stanowisku Tomasza Siemoniaka, który pozostaje koordynatorem służb specjalnych. Minister Marcin Kierwiński powrócił do MSWiA po ponad roku przerwy. Dotychczas koordynował działania dotyczące odbudowy obszarów dotkniętych powodzią.

Podczas uroczystości w Pałacu Prezydenckim Marcin Kierwiński odebrał z rąk prezydenta RP powołanie na stanowisko szefa

MSWiA i złożył przysięgę. Następnie przed siedzibą Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie odbyła się konferencja prasowa, podczas której minister Marcin Kierwiński podziękował

ministrowi Tomaszowi Siemoniakowi za pracę wykonaną w ostatnich miesiącach. Zaznaczył też, że współpraca z Tomaszem Siemoniakiem będzie kontynuowana w ramach wspólnych projektów. MSWiA

Ministerstwo Zdrowia, Rządowe Centrum Bezpieczeństwa oraz Rządową Agencję Rezerw Strategicznych. Spotkanie otworzył zastępca komendanta głównego PSP nadbryg. dr inż. Grzegorz Szyszko.

W programie wydarzenia znalazły się trzy kluczowe punkty: wprowadzenie do UCPM, podsumowanie działań PSP w trakcie polskiej prezydencji w Radzie UE i prezentacja nowej propozycji rozporządzenia dotyczącego UCPM, które będzie podstawą funkcjonowania Mechanizmu od 2028 r.

Opracowany przez Komisję Europejską projekt ukazał się 16 lipca i zakłada m.in. integrację z Mechanizmem komponentu przygotowania na poważne zagrożenia dla zdrowia publicznego, rozbudowę i przyznanie Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego (ERCC) dodatkowej roli centralnego ośrodka kryzysowego UE, a także ułatwienie pozyskiwania niezbędnych zasobów rzeczowych oraz usług przez Komisję i kraje Mechanizmu.

Prace negocjacyjne rozpoczynają obecnie Parlament Europejski oraz Rada Unii Europejskiej, w ramach której na posiedzeniach grupy roboczej ds. ochrony ludności (PROCIV) Polska reprezentowana jest przez przedstawicieli Biura Współpracy Międzynarodowej KG PSP.

Biuro Współpracy Międzynarodowej KG PSP

Eksperci o UCPM

5 sierpnia w siedzibie Komendy Głównej PSP odbyło się spotkanie eksperckie poświęcone Unijnemu Mechanizmowi Ochrony Ludności (*Union Civil Protection Mechanism – UCPM*). Wydarzenie zorganizowane zostało przez Biuro Współpracy Międzynarodowej KG PSP i zgromadziło licznych przedstawicieli administracji rządowej.

Wśród gości znaleźli się eksperci i praktycy zajmujący się ochroną ludności

i zarządzaniem kryzysowym, a także współpracujący w zakresie działań międzynarodowych i funduszy UE, reprezentujący m.in. Kancelarię Prezesa Rady Ministrów, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Finansów, Ministerstwo Rozwoju i Technologii, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwo Infrastruktury, Ministerstwo Spraw Zagranicznych,

Święto Policji

24 lipca 1919 r. młode państwo polskie powołało do życia jedną z kluczowych dla bezpieczeństwa obywateli formację – Policję Państwową. Odtąd co roku 24 lipca jest szczególnym dniem dla każdego policjanta, podobnie jak 4 maja dla strażaków. To ich święto, przypominające o etosie służby i dumie z wykonywanej pracy zawodowej.

W tym wyjątkowym dniu policjantom – jako kolegom i współpracownikom, współodpowiedzialnym za kształt bezpieczeństwa państwa – strażacy składają wyrazy swojego uznania. Jedną z ważnych form okazania szacunku funkcjonariuszom Policji jest uczestnictwo komendanta głównego PSP w centralnym święcie tej formacji. Nie inaczej było i w tym roku – komendant główny PSP nadbryg. Wojciech

Kruczek wziął udział w obchodach 106. rocznicy powołania Policji Państwowej, które odbyły się 24 lipca na tarasie górnym Pałacu Króla Jana III w Wilanowie.

Jak wielkie znaczenie dla sprawnego działania obu służb ma współpraca ich funkcjonariuszy, świadczy uroczystość, która odbyła się 25 lipca. Tego dnia komendant główny PSP nadbryg. Wojciech

został odznaczony Srebrnym Medalem za Zasługi dla Policji. Medale, przyznane przez ministra spraw wewnętrznych i administracji, wręczyli sekretarz stanu w MSWiA Czesław Mroczek oraz komendant główny Policji gen. insp. Marek Boroń. Był to wyraz wdzięczności dla przedstawicieli innych służb oraz instytucji za codzienną owocną współpracę z Policją. AS

O ustawie z wojewodami

Komendant główny PSP nadbryg. Wojciech Kruczek uczestniczył w odprawie pod przewodnictwem ministra Marcina Kierwińskiego, poświęconej wdrożeniu wsparcia w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej dla regionów, samorządów i organizacji pozarządowych.

Minister spraw wewnętrznych i administracji mówił m.in. o właściwej komunikacji ustawy, podziale środków na liczne zadania, związane m.in. z modernizacją schronów oraz walce z fake newsami, których w przestrzeni medialnej jest coraz więcej.

W spotkaniu, które odbyło się w siedzibie MSWiA, uczestniczył także sekretarz stanu w MSWiA Tomasz Szymański oraz podsekretarz stanu Wiesław Leńnikiewicz, który przedstawiał aktualne założenia związane z dalszym wdrażaniem ustawy.

W 2025 r. rząd przeznaczy dodatkowo ponad 5,1 mld zł na zadania związane z ochroną ludności i obroną cywilną. Choć konkretne potrzeby regionów są różne,

wszystkie działania prowadzą do tego samego celu: zwiększenia odporności państwa, poprawy ochrony mieszkańców i przygotowania służb do reagowania w sytuacjach kryzysowych.

W ramach Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej środki zostaną przeznaczone na następujące zadania: obiekty zbiorowej ochrony, zabezpieczenie

logistyczne i zapewnienie mechanizmów ciągłości dostaw, utrzymanie i rozwój podmiotów ochrony ludności, z uwzględnieniem współpracy cywilno-wojskowej, edukację i szkolenia, System Bezpiecznej Łączności Państwa oraz systemu alarmowania, ostrzegania i powiadamiania, a także Korpus Obrony Cywilnej.

MSWiA

W hołdzie powstańcom warszawskim

1 sierpnia o godz. 17.00 jak co roku rozległ się dźwięk syren alarmowych wszystkich jednostek ratowniczo-gaśniczych PSP w kraju. W ten sposób strażacy uczcili w symbolicznej „Godzinie W” zryw powstańczy w stolicy latem 1944 r., zew walki o wolność i kraj, zaangażowanie, wiarę i poświęcenie tysięcy walczących aż do ofiary własnego życia.

W Warszawie obchody 81. rocznicy powstania warszawskiego rozpoczęły się już 31 lipca na placu Krasińskich. Wziął w nich udział komendant główny PSP nadbryg. Wojciech Kruczek, wraz z sekretarzem stanu w MSWiA Wiesławem Szczepańskim i komendantami służb podległych MSWiA. Uroczystości rozpoczęły się od mszy św. polowej przy pomniku Powstania Warszawskiego, następnie odczytano apel poległych.

fot. Straż Graniczna

1 sierpnia w upamiętniającej wybuch powstania uroczystości w parku gen. Gustawa Orlicz-Dreszera, pod pomnikiem Mokotów Walczący 1944, wzięli udział zastępca komendanta głównego PSP nadbryg. Grzegorz Szyszko, zastępca mazowieckiego komendanta wojewódzkiego PSP st. bryg. Maciej Bieńczyk i komendant miejski PSP m.st. Warszawy st. bryg. Roman Krzywiec. Delegacja oddała cześć poległym, składając wieniec pod pomnikiem.

Tego samego dnia odbyły się również uroczystości przy pomniku Gloria Victis na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach, w których uczestniczył zastępca komendanta

głównego PSP nadbryg. Józef Galica. Wraz z zastępcą mazowieckiego komendanta wojewódzkiego PSP bryg. Waldemarem Wysowskim oraz zastępcą komendanta miejskiego PSP m.st. Warszawy st. bryg. Sławomirem Sierpatowskim złożył on również hołd zasłużonym pożarnikom spoczywającym na cmentarzu powązkowskim w Warszawie.

Wszystkie te uroczystości pozwalają nam zachować pamięć o tym wyjątkowym zrywie wolnościowym warszawiaków, oddając tym samym cześć poległym w szczytnej walce o niepodległość.

Cześć i chwała Bohaterom!

AS

fot. arch. Zespołu Prasowego KW PSP we Wrocławiu

Współpraca ponad granicami

W dniach 22-23 lipca przedstawiciele polskich służb ratowniczych gościli czeskich kolegów w ramach projektu „Wspólna reakcja na zmiany klimatyczne”, wpisującego się w program Interreg V-A Republika Czeska – Polska 2021-2027. Przedsięwzięcie to wspiera rozwój współpracy transgranicznej, tworzenie i podtrzymywanie wspólnych mechanizmów radzenia sobie z zagrożeniami.

Spotkanie pozwoliło na wymianę doświadczeń dowódców jednostek ratowniczych oraz operatorom centrów kierowania, czyli osobom, na których podczas akcji ratowniczych spoczywa szczególnie odpowiedzialność, a ich decyzje mają kolosalne znaczenie dla powodzenia prowadzonych działań.

Pierwszy dzień spotkania upłynął pod znakiem przybliżania czeskim kolegom

organizacji polskiego systemu ochrony przeciwpożarowej oraz specyfiki powiatu lubańskiego – odwiedzili oni tamtejszą komendę powiatową PSP. Goście poznali również stanowisko kierowania oraz lubańską JRG. Złożyli także wizytę w Stanowisku Kierowania Komendanta Miejskiego PSP w Jeleniej Górze i JRG 1 w tym mieście, specjalizującej się w ratownictwie wodno-nurkowym.

Drugiego dnia przyszedł czas na praktykę w terenie. Pierwszym punktem programu było zapoznanie się ze scenariuszami ratowniczymi i możliwościami prowadzenia działań na kolei gondolowej w Świeradowie-Zdroju. Następnie uczestnicy wymiany udali się do siedziby Ochotniczej Straży Pożarnej w Leśnej – w jej strukturach działa grupa RIT (*rapid intervention team*), czyli zespół szybkiej interwencji.

Choć dwa dni to niedużo czasu, dały polskim i czeskim strażakom możliwość wzajemnego poznania obowiązujących w ich formacjach struktur i procedur, a także wymiany doświadczeń ratowniczych. Takie spotkania są niezbędne, by budować sprawne współdziałanie ponad granicami.

AS

Świadomość operacyjna w SWD PSP

System SWD PSP to podstawowe narzędzie pracy wielu funkcjonariuszy PSP. Cały czas jednak jest rozwijany o nowe funkcjonalności, by ułatwiać realizację zadań podczas akcji ratowniczych, niejednokrotnie obciążających i trudnych. Wzbogacanie ekosystemu SWD PSP o kolejne moduły i funkcjonalności ma uczynić z niego kompleksowe rozwiązanie służące w działaniach operacyjnych i do celów zarządzania kryzysowego. Ważnym etapem jego rozwoju będzie stworzenie modułu świadomości operacyjnej (MŚO). Prace nad opracowaniem rekomendacji operacyjnych dla niego właśnie się rozpoczęły. 22 lipca zebrał się po raz pierwszy zespół komendanta głównego, który zajmie się tym zadaniem.

Spotkaniu zespołu przewodniczyli zastępca dyrektora Krajowego Centrum Koordynacji Ratownictwa KG PSP st. bryg. Marcin Kucharski oraz dyrektor Biura Informatyki i Łączności KG PSP st. bryg. Jarosław Pozierak. Dzięki hybrydowej formie posiedzenia mogli w nim uczestniczyć, korzystając z platformy MS Teams, funkcjonariusze PSP z całej Polski.

Zespół postawił sobie za cel przygotowanie rekomendacji operacyjnych, technicznych i organizacyjnych dla MŚO. Szczególnie istotne jest wsparcie modułu dla:

- » dyżurnych stanowisk kierowania PSP – w postaci *Decision Support System (DSS)*, z uwzględnieniem funkcjonalności już funkcjonującego systemu *HxGN OnCall* oraz planowanych komponentów: *AVL* (automatycznej lokalizacji pojazdów i zasobów, systemu dokumentacji w chmurze, systemu informacji o obiektach;
- » kierującego działaniem ratowniczym (KDR), sztabu oraz dowódcy modułu do działań poza granicami kraju – *Command and Control (C2)*, z uwzględnieniem funkcjonalności aplikacji mobilnych oraz planowanych komponentów: *AVL*, systemu dokumentacji w chmurze i systemu informacji o obiektach.

Moduł świadomości operacyjnej pozwoli sprawniej, szybciej i efektywniej zarządzać siłami i środkami na każdym z poziomów kierowania działaniem ratowniczym. Będzie można go używać nie tylko w kraju, ale i podczas akcji ratowniczych za granicą – za pośrednictwem komputera osobistego, tabletu pojazdu czy smartfona.

AS

Strażacki abakus: czerwiec 2025

 Liczba zdarzeń:
58 128

Požary:
8 424

 Miejscowe zagrożenia:
44 600

Alarmy fałszywe:
5 104

• Liczba przeprowadzonych kontroli*: **4 202**
*w tym odbiory budynków

• Liczba przeszkolonych strażaków: **5 750**

• Liczba przyjęć do służby: **96**

• Liczba odejść ze służby: **44**

• Liczba wypadków na służbie w PSP*: **73**
*podczas akcji ratowniczych, ćwiczeń i szkoleń

• Liczba wypadków na służbie w OSP*: **24**
*podczas akcji ratowniczych, ćwiczeń i szkoleń

• Liczba samochodów przekazanych do jednostek OSP*: **12**

• Liczba dotacji dla OSP*: **5 566**
*za I półrocze 2025 r.

• Kwota dotacji dla OSP*: **niepełna 80 mln zł**
*za I półrocze 2025 r.

• Liczba zwiedzających CMP: **2 709**

• Liczba wydanych opinii technicznych: **41**

• Liczba działań edukacyjnych z zakresu prewencji społecznej*: **5 559**

• Liczba zajęć w salach edukacyjnych*: **2 991**
*za II kwartał 2025 r.

fot. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

Hanna Kończal jest absolwentką Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Pracowała jako starszy asystent na swojej macierzystej uczelni, a następnie jako nauczyciel w szkole podstawowej w Kościanie. Od 1984 r. związana z administracją ochrony środowiska, m.in. w Wydziale Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Lesznie oraz w Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska w Lesznie i Poznaniu.

Od 15 marca 2019 r. do 15 października 2019 r. pełniła w GIOŚ funkcję zastępcy dyrektora Departamentu Inspekcji, a od 16 października 2019 r. do 24 maja 2022 r. dyrektora Departamentu Inspekcji. W latach 2007-2011 była członkiem Narodowej Rady Ekologicznej przy Prezydencie RP.

Od 1 kwietnia 2025 r. Hanna Kończal pełni funkcję Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Strategiczny balans dla życia

rozmawiał LECH LEWANDOWSKI

➤ Przez całe wieki człowiek walczył z przyrodą w myśl chrześcijańskiej zasady: „Czyńcie sobie ziemię poddaną”. Przełom nastąpił, kiedy zrozumieliśmy, że dominacja ludzi nad przyrodą przez gospodarkę rabunkową oznacza jednocześnie naszą klęskę. Symbolem nowego podejścia człowieka do ochrony środowiska była konferencja sztokholmska ONZ w 1972 r. Wówczas ustanowiono Światowy Dzień Środowiska, a 2 lata później, 5 czerwca 1974 r., po raz pierwszy odbyły się obchody tego święta, pod hasłem „Ziemia jest tylko jedna”. Czy można powiedzieć, że od początku jesteśmy aktywnym uczestnikiem tego ruchu na rzecz ochrony środowiska?

Polska – przez zasadnicze zmiany przepisów w zakresie gospodarki odpadami i prawa ochrony środowiska, których dokonała na przestrzeni lat – uczestniczyła w tym procesie i wykazała pełne zrozumienie dla

idei ograniczania zakresu korzystania ze środowiska zarówno przez osoby fizyczne, jak i przez podmioty. Mamy w Polsce świadomość, że powinno to być regulowane. Jako państwo wprowadziliśmy przeciwieństwo zasady szczególnego korzystania ze środowiska – na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej, przez zezwolenia i pozwolenia, które określają warunki tego korzystania. Zdefiniowaliśmy wyraźnie, czym różni się – w sensie postawionych granic – korzystanie powszechne i zwykłe od korzystania szczególnego. Można zatem śmiało powiedzieć, że gdy tylko zaistniał ruch, o który pan pyta, Polska była otwarta na jego idee i kształtowała rozumienie zagadnień ochrony przyrody i środowiska.

➤ Na ile dostęp do funduszy europejskich wpłynął na skuteczność ochrony środowiska w naszym kraju?

Jako GIOŚ systematycznie korzystamy ze środków europejskich. Teraz na przykład realizujemy kilka dużych projektów dofinansowanych z Funduszy Europejskich na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnKS). Dzięki nim realizujemy przedsięwzięcia, które pomagają coraz lepiej chronić zasoby środowiska naturalnego. Idziemy i nadal będziemy szli tą drogą.

➤ Mimo wielu starań i spektakularnych sukcesów nasze zmagania o czyste środowisko przypominają nieraz walkę z wiatrakami. W 2022 r. w Odrze doszło do katastrofy ekologicznej, w wyniku której zginęło ponad 215 mln organizmów wodnych, w tym ponad 3,3 mln ryb. Główną przyczyną były konsekwencje zrzutów wody przemysłowej z kopalni. Mimo tej tragedii zrzutów do Odry nie zaprzestano. Przykładów negatywnego wpływu

przemysłu na środowisko jest oczywiście wiele. Kopalnie węgla emitują gazy cieplarniane. Rozłożone na mikroelementy plastiki są już w morzach, w rybach, a także w ziemi i w naszych organizmach itd. Czy musimy się z tym godzić?

My się z tym na pewno nie godzimy. Nie ma naszej zgody na niszczenie środowiska naturalnego. Musimy jednak mieć świadomość, że absolutny zakaz odprowadzania czegokolwiek do środowiska oznaczałby koniec rozwoju gospodarczego. Zatem jeśli mówimy, że się nie godzimy, nie oznacza to, że chcemy likwidować wszystkie zakłady przemysłowe. Musimy po prostu szukać dróg wyjścia.

Najlepsze prowadzą przez rozwój technologii i zastępowanie tych obciążających środowisko technologiami mniej oddziałującymi. Nie likwidowanie działalności gospodarczej, tylko jej sensowne ograniczanie tam, gdzie jest to możliwe, oraz zmiana technologii wytwarzania produktu. W tym miejscu warto też wspomnieć o ważnej roli codziennych nawyków konsumenckich.

”

Jako GIOŚ systematycznie korzystamy ze środków europejskich. Teraz na przykład realizujemy kilka dużych projektów dofinansowanych z Funduszy Europejskich na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FENIKS). Dzięki nim realizujemy przedsięwzięcia, które pomagają coraz lepiej chronić zasoby środowiska naturalnego. Idziemy i nadal będziemy szli tą drogą.

➤ Też wiosny odnotowaliśmy np. aż trzy poważne pożary Biebrzańskiego Parku Narodowego. Przeprowadzono tam duże akcje ratowniczo-gaśnicze z udziałem strażaków, pracowników BPN, policji. Użyte zostały samoloty i helikoptery. Jak ustalono, źródłem ognia były podpalenia, do których zresztą dochodzi w całym kraju. Jak możemy skutecznie zwalczać zwyczaj wypalania traw, ale także inne bardzo negatywne zjawiska, jak np. wyrzucanie śmieci do lasów czy rzek i jezior. Stawiać na budowę świadomości ekologicznej, czy raczej surowo karać?

Budowanie świadomości, przede wszystkim w młodym pokoleniu, to podstawa. Same kary nie rozwiążą problemu. Jeżeli człowiek nie rozumie, dlaczego nie powinien postępować w ten czy inny sposób, jest duże ryzyko, że dalej tak będzie robił, nawet jeśli kara będzie dotkliwa. GIOŚ angażuje się w działania zwiększające świadomość ekologiczną. Staramy się budować zaangażowanie obywateli i – za pośrednictwem mediów – promować postawy proekologiczne.

➤ Strażacy na co dzień walczą z różnymi pożarami, często bardzo szkodliwymi dla środowiska, jak np. pożary nielegalnych wysypisk śmieci, na których składowane są m.in. materiały silnie toksyczne. Czy współpraca służb ochrony środowiska ze strażakami jest na dobrym poziomie, czy też należy ją poprawić, udoskonalić?

Z Państwową Strażą Pożarną Inspekcja Ochrony Środowiska współdziała od lat. Jakość tej współpracy jest doskonała. Działamy razem nie tylko w kontekście pożarów, ale szczególnie przy wykonywaniu naszych codziennych zadań, czyli przy kontrolach zakładów dużego i zwiększonego ryzyka.

➤ Jaki jest stan naszego środowiska na tle innych państw Europy?

Europejska Agencja Ochrony Środowiska postanowiła, że każde państwo przygotowuje według jej wytycznych raport na temat stanu środowiska i udostępni je organom europejskim. Dopiero kiedy te

”

Najlepsze [drogi] prowadzą przez rozwój technologii i zastępowanie tych obciążających środowisko technologiami mniej oddziałującymi. Nie likwidowanie działalności gospodarczej, tylko jej sensowne ograniczanie tam, gdzie jest to możliwe, oraz zmiana technologii wytwarzania produktu.

raporty zostaną opublikowane, będzie można porównać ze sobą poszczególne kraje wspólnoty.

➤ Czy przy okazji obchodów Światowego Dnia Środowiska, ale także w kontekście tzw. długu ekologicznego, który już w tym roku przekroczyliśmy, możemy zdefiniować główne wyzwania, które stoją przed nami w zakresie ochrony środowiska naturalnego?

Jest ich wiele. Po pierwsze – ograniczenie śladu węglowego. Po drugie – zredukowanie zanieczyszczenia wód w świetle zmniejszających się zasobów. Po trzecie – ochrona powierzchni Ziemi przed negatywnym wpływem odpadów, czyli zmniejszenie do minimum składowania, nasilenie działań kontrolnych w celu ograniczenia ich nielegalnego porzucania. Myślę, że to są główne, choć oczywiście nie jedyne wyzwania stojące przed nami wszystkimi. ■

Inspekcja Ochrony Środowiska i Państwowa Straż Pożarna współpracują ściśle podczas kontroli zakładów dużego i zwiększonego ryzyka

fot. Fafar59 / Pixabay

Półrocze prezydencji – z perspektywy PSP

TOMASZ CZYŻ
ALEKSANDRA SKONIECZNA

Polskie przewodnictwo w Radzie UE dobiegło końca. W ciągu swojej sześciomiesięcznej prezydencji Polska odgrywała kluczową rolę w kształtowaniu agendy unijnej, koordynowała prace Rady oraz reprezentowała ją w relacjach z innymi instytucjami UE.

Polska prezydencja w Radzie UE przypadła na trudny czas, zarówno biorąc pod uwagę sytuację geopolityczną w Europie, jak i postępujące zmiany klimatyczne i związane z nimi coraz intensywniejsze zjawiska pogodowe. Nie bez powodu więc hasłem naszego przewodnictwa było „Security Europe!”, a wielowymiarowe wzmocnienie bezpieczeństwa Europy stanowiło główny priorytet działań. Był to intensywny okres również dla Państwowej Straży Pożarnej.

Działania PSP koncentrowały się wokół trzech różnych rodzajów aktywności:

- » organizacji spotkań w kraju,
- » przewodniczenia pracom grupy roboczej Rady UE ds. ochrony ludności – PROCIV,
- » zabezpieczania spotkań organizowanych pod egidą polskiej prezydencji.

Kontynuując dorobek poprzednich prezydencji w dziedzinie ochrony ludności, w tym także polskiej prezydencji z 2011 r., komunikację ponownie wysunięto na pierwszy plan. W tym kontekście Polska uważnie monitorowała najważniejsze unijne procesy strategiczne, mające na celu

wzmocnienie odporności w całej Unii – i aktywnie uczestniczyła w kilku z nich.

Kluczowym dokumentem podczas polskiej prezydencji, który w znacznym stopniu kształtował dyskusje w trakcie semestru, była „Strategia gotowości UE” (*Preparedness Union Strategy*), opublikowana w marcu 2025 r. Doskonale wpisująca się ona w trwające debaty na temat kompleksowej komunikacji w ochronie ludności i stanowiła solidną podstawę do dalszego rozwoju tego istotnego obszaru. Zagadnienie to było omawiane podczas spotkań PROCIV oraz warsztatów prezydencji.

- W czasie polskiej prezydencji odbyło się pięć spotkań PROCIV. Ponadto PSP zorganizowała w Polsce – także w ramach prezydencji Polski w Radzie UE – kilka spotkań istotnych dla środowiska ochrony ludności:
- » warsztaty prezydencji: „Zrozumienie komunikacji w ochronie ludności”, 27-29 stycznia, Warszawa,
 - » spotkanie grupy eksperckiej ds. Seveso, 18-20 lutego, Warszawa,
 - » warsztaty prezydencji i Komisji Europejskiej: warsztaty „Narzędzia budujące potencjał w ochronie ludności” oraz

spotkanie w ramach Unijnej Sieci Wiedzy Ochrony Ludności, 25-26 marca, Warszawa,

- » Forum „Bezpieczne dziedzictwo kulturowe – europejskie wyzwania w czasie wojny i kryzysu”, 3-4 kwietnia, Kraków,
- » 54. Posiedzenie Dyrektorów Generalnych ds. Ochrony Ludności Państw Uczestniczących w Unijnym Mechanizmie Ochrony Ludności (*Union Civil Protection Mechanism – UCPM*) [1], 21-23 maja, Sopot/Gdańsk.

Ponadto Polska, we współpracy z Komisją Europejską i Finlandią, współorganizowała dodatkową nieformalną wizytę studyjną dla dyrektorów generalnych ds. ochrony ludności UE, która odbyła się 10 stycznia w Helsinkach.

REALIZACJA PRIORYTETU PREZYDENCJI POLSKI W ZAKRESIE OCHRONY LUDNOŚCI: KOMUNIKACJA W OCHRONIE LUDNOŚCI

Dyskusje na forum PROCIV

Polska prezydencja przełożyła swój priorytet dotyczący komunikacji w ochronie ludności na konkretne działania na szczeblu roboczym. Temat ten znalazł się w centrum dyskusji w ramach grupy PROCIV, sprzyjając refleksji nad tym, jak najlepiej wdrożyć nowe działania na poziomie UE, zidentyfikować priorytetowe potrzeby i rozpoznać luki.

Dyskusje, które odbyły się podczas PROCIV, dotyczyły zarówno technologicznych, jak i pozatechnologicznych aspektów komunikacji w ochronie ludności. Były to:

- » kwestie psychologiczne i behawioralne,
- » potrzeby grup wrażliwych,
- » przeciwdziałanie dezinformacji, fake newsom i rola mediów społecznościowych,
- » potencjalna wartość dodana niewiązanych wytycznych komunikacyjnych,
- » technologie w kontekście budowania odporności społecznej,

Podczas styczniowych warsztatów prezydencji uczestnicy pracowali m.in. nad zwiększeniem świadomości w zakresie różnych aspektów komunikacji w ochronie ludności

fot. st. bryg. Karol Kierzkowski / Wydział Prasowy KG PSP

- » technologie wczesnego ostrzegania i systemów alarmowania publicznego,
- » narzędzia technologiczne do komunikacji kryzysowej między podmiotami ochrony ludności i zarządzania kryzysowego.

Poszczególne państwa miały okazję wyrazić swoje poglądy na temat dalszych działań w odniesieniu do tych tematów, podzielić się opiniami, a także wymienić dobrymi praktykami i wiedzą.

Realizacji tego priorytetu było poświęcone specjalne wydarzenie – warsztaty prezydencji.

Warsztaty prezydencji: „Zrozumienie komunikacji w ochronie ludności”, 27-29 stycznia, Warszawa

Warsztaty prezydencji to wydarzenie, które tradycyjnie otwiera okres przewodnictwa każdego kraju.

Tym razem skupiło się na technologicznych i nietechnologicznych wyzwaniach związanych z komunikacją z ludnością oraz między podmiotami zaangażowanymi w reagowanie na katastrofy i kryzysy, również te wynikające z obecnej sytuacji w Europie.

Warsztaty miały na celu zwiększenie świadomości w zakresie różnych aspektów komunikacji, ze szczególnym uwzględnieniem jej wymiaru ludzkiego. Omawiano także nowe technologie oraz związane z nimi szanse i wyzwania, identyfikowano luki w komunikacji w ochronie ludności na poziomie krajowym i unijnym, a także wymieniano dobre praktyki i rozwiązania z całej Europy. Wypracowane rekomendacje posłużyły jako wkład do dalszych dyskusji.

W wydarzeniu wzięło udział ponad blisko 130 przedstawicieli wiodących instytucji ochrony ludności krajów UCPM. Znaleźli się wśród nich eksperci w dziedzinie współpracy międzynarodowej, komunikacji, a także specjaliści ds. zagrożeń CBRN.

Obecni byli również przedstawiciele Komisji Europejskiej – Dyrekcji Generalnej ds. Europejskiej Ochrony Ludności i Pomocy Humanitarnej (DG ECHO) oraz Wspólnego Centrum Badawczego (JRC), Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR), a także polskich instytucji, w tym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA), Rządowego Centrum Bezpieczeństwa (RCB), Centrum Badań Kosmicznych Polskiej Akademii Nauk (CBK-PAN) m.st. Warszawy oraz Uniwersytetu Warszawskiego.

Warsztaty składały się z sesji plenarnej, paneli dyskusyjnych oraz gry symulacyjnej. Podczas sesji plenarnej Polska

Spotkanie grupy eksperckiej ds. Seveso, 18-20 lutego, Warszawa

fot. st. bryg. Karol Kierzkowski / Wydział Prasowy KG PSP

54. Posiedzenie Dyrektorów Generalnych ds. Ochrony Ludności Państw Uczestniczących w Unijnym Mechanizmie Ochrony Ludności

fot. mł. asp. Krzysztof Pisz / Wydział Prasowy KG PSP

zaprezentowała swoje doświadczenia w komunikacji w zakresie ochrony ludności na przykładzie reakcji na ubiegłoroczną powódź. Własnymi rozwiązaniami podzieliła się również Ukraina, prezentując perspektywę działań komunikacyjnych w trakcie trwającej wojny z Rosją.

Dyskusje panelowe dotyczyły następujących tematów:

- » dyskusja panelowa I – technologie w komunikacji ochrony ludności,
- » dyskusja panelowa II – pozatechnologiczne aspekty komunikacji w ochronie ludności,
- » panel dyskusyjny III – szczególne wyzwania w komunikacji w zakresie ryzyka CBRN.

Gra symulacyjna przygotowana wspólnie przez KG PSP oraz Uniwersytet Warszawski obejmowała scenariusz związany z zagrożeniem CBRN w trzech fikcyjnych państwach. Uczestnicy analizowali sytuację (awaria elektrowni jądrowej) i podejmowali działania zgodnie z przypisanymi rolami. Gra symulacyjna spotkała się z bardzo pozytywnym odbiorem. Podkreślano, że była doskonałą okazją do praktycznego sprawdzenia posiadanej wiedzy, miała dynamiczny i angażujący przebieg, a zarazem unaoczniała wiele aspektów, które dotychczas funkcjonowały jedynie na poziomie teorii.

Wnioski i rekomendacje, które przyniosła dyskusja podczas warsztatów, a także

Warsztaty podczas forum „Bezpieczne dziedzictwo kulturowe – europejskie wyzwania w czasie wojny i kryzysu”, 3-4 kwietnia, Kraków

fot. mł. kpt. Dominik Ryba / KM PSP w Tarnowie

rezultaty kwestionariusza prezentują się następująco:

- » opracowanie podręcznika komunikacji kryzysowej i ryzyka na poziomie UE,
- » większy nacisk na aspekty psychologiczne przy planowaniu działań komunikacyjnych,
- » konieczność identyfikacji grup wrażliwych i ich potrzeb w komunikacji ochrony ludności,
- » promocja edukacji medialnej w obszarze ochrony ludności,
- » potrzeba lepszej integracji działań NGO i sektora prywatnego w komunikacji w ochronie ludności,
- » wykorzystanie sztucznej inteligencji w zarządzaniu kryzysowym,
- » poprawa świadomości sytuacyjnej i lepsze wykorzystanie dostępnych narzędzi,
- » wzmocnienie koordynacji międzynarodowej.

Warsztaty finansowane były z pomocą Komisji Europejskiej.

UNIJNA STRATEGIA GOTOWOŚCI

PROCIV

Bardzo ważnym dokumentem, wokół którego toczyły się dyskusje podczas polskiej prezydencji, w szczególności na forum PROCIV, a także podczas 54. Posiedzenia Dyrektorów Generalnych Ochrony Ludności Państw UCPM, była Unijna Strategia Gotowości. Opublikowana 26 marca 2025 r., zawiera 30 kluczowych działań mających poprawić przygotowanie UE na złożone kryzysy i katastrofy oraz szczegółowy plan ich realizacji. Główne cele i działania określone w Strategii to:

- » ochrona podstawowych funkcji społecznych w Europie,
- » wspieranie gotowości ludności,
- » usprawnienie koordynacji reagowania kryzysowego,
- » pogłębienie współpracy cywilno-wojskowej,

- » wzmocnienie zdolności prognozowania i przewidywania,
- » pogłębienie współpracy publiczno-prywatnej,
- » zacieśnienie współpracy z partnerami zewnętrznymi.

Zakres tematów poruszanych w grupie PROCIV oraz ustalenia wynikające z dyskusji obejmują:

- » Przyszłość UCPM

Państwa członkowskie podkreślały potrzebę zachowania kluczowych funkcji UCPM, zwracając szczególną uwagę na konieczność utrzymania podstawowych zasad humanitarnych przy ewentualnym rozszerzaniu mandatu. Niezbędne jest zapewnienie odpowiedniego finansowania tak obecnych, jak i przyszłych działań, przy czym jakiegokolwiek nowe funkcjonalności Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności (UCPM) nie mogą negatywnie wpływać na finansowanie bieżących prac. Podkreślona została również potrzeba opracowania elastycznych rozwiązań budżetowych. Przy dalszych pracach należy także brać pod uwagę rozwiązania krajowe, by dodatkowo nie obciążać krajowych organów. Niektóre państwa członkowskie z zadowoleniem przyjęły propozycje utworzenia hubu reagowania kryzysowego w ramach Unijnego Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego (ERCC), podczas gdy inne wyraziły obawy, choć ogólna potrzeba wzmocnienia ERCC została przyjęta raczej pozytywnie.

- » Europejski Mechanizm Obrony Cywilnej (*European Civil Defence Mechanism – ECDM*)

Termin ten został użyty przez Ursulę von der Leyen w jej wytycznych politycznych na lata 2024-2029 i powtarzany był później w kilku dokumentach, jednak bez zarysowania jego podstawowej koncepcji. Podczas dyskusji państwa członkowskie zwracały uwagę, że bez zaproponowania przez KE określonych ram dalsze dyskusje nie są możliwe i nie mogą stwierdzić, czy są za

powstaniem takiego mechanizmu. Podkreślana była konieczność dogłębnej analizy tematu, by nie duplikować prac.

- » Wspieranie gotowości ludności

Wśród wymienionych w Strategii działań ukierunkowanych na wspieranie gotowości ludności państwa podkreśliły znaczenie dalszego doskonalenia systemów wczesnego ostrzegania, zwiększania świadomości społeczeństwa na temat ryzyk i katastrof, promowania 72 godz. samowystarczalności domostw w razie wystąpienia kryzysu, a także znalezienia rozwiązań dopasowanych do poszczególnych grup wrażliwych. Podkreślono również, że Komisja Europejska powinna w tym zakresie repektować nadrzędną odpowiedzialność państwa członkowskiego.

54. Posiedzenie Dyrektorów Generalnych ds. Ochrony Ludności Państw Uczestniczących w Unijnym Mechanizmie Ochrony Ludności, 21-23 maja, Sopot/Gdańsk

Było to jedno z flagowych wydarzeń polskiej prezydencji w Radzie UE, organizowane przez KG PSP oraz DG ECHO. Zgromadziło ono blisko 120 uczestników z 35 krajów UCPM oraz instytucji UE, którzy omawiali kluczowe priorytety strategiczne w obszarze ochrony ludności i gotowości na katastrofy.

Dyskusje koncentrowały się na wdrażaniu i przyszłym kierunku strategii ds. gotowości UE, w tym współpracy cywilno-wojskowej oraz możliwości opracowania unijnej strategii magazynowania rezerw. Podczas sesji plenarnych oraz spotkań mniejszych grup roboczych delegacji wymieniali również poglądy na temat nadchodzącej rewizji decyzji PE i Rady 1313/2013 w sprawie unijnego mechanizmu ochrony ludności.

W programie znalazły się sesje dotyczące budowania potencjału i komunikacji w ochronie ludności oraz doświadczeń z ostatnich operacji ochrony ludności podczas przerw w dostawie prądu w Portugalii, Hiszpanii, a także podczas pogrzebu papieża Franciszka we Włoszech.

Spotkanie zakończyły prezentacje dotyczące priorytetów prezydencji duńskiej, inwestycji w ochronę ludności w ramach Paktu na rzecz wzrostu i stabilności oraz prognozy na sezon pożarów w 2025 r. Poza oficjalnymi sesjami uczestnicy mieli okazję do nawiązywania kontaktów podczas spotkań networkingowych.

Wydarzenie spotkało się z pozytywnym odbiorem – goście gratulowali polskiej stronie doskonałej organizacji i profesjonalnego podejścia.

POZOSTAŁE WYDARZENIA POLSKIEJ PREZYDENCJI W RADZIE UE ORGANIZOWANE PRZEZ PSP

Spotkanie Grupy Ekspertkiej ds. Seveso, 18-20 lutego, Warszawa

Państwowa Straż Pożarna oraz Główny Inspektorat Ochrony Środowiska wspólnie zorganizowały spotkanie Grupy Ekspertów Seveso (SEG), kluczowego forum na poziomie UE wspierającego wdrażanie dyrektywy 2012/18/UE, dotyczącej kontroli ryzyka poważnych awarii związanych z substancjami niebezpiecznymi (Seveso III).

Wydarzenie obejmowało m.in. seminarium tematyczne (18 lutego) poświęcone planowaniu przestrzennemu i wdrażaniu Seveso, z prezentacjami podejść krajowych oraz dobrych praktyk, w tym wystąpieniem PSP.

19 lutego podczas formalnego posiedzenia SEG omówiono następujące główne tematy:

- » postępy we wdrażaniu dyrektywy oraz wsparcie ze strony Komisji i instytucji naukowych,
- » ryzyka wynikające z transformacji energetycznej, w tym użytkowania paliw wodorowych i instalacji z bateriami litowo-jonowymi,
- » kwestie interpretacyjne dotyczące zakresu dyrektywy (np. podziemne magazynowanie substancji niebezpiecznych),
- » niedawne poważne awarie w Europie (np. pożar zakładu galwanicznego w Niemczech oraz pożar zakładu materiałów wybuchowych w Polsce),
- » aktualizacje dotyczące klasyfikacji odpadów i biogazu w kontekście Seveso III.

20 lutego odbyła się wizyta studyjna w Soudal Manufacturing w Pionkach – zakładzie o najwyższym poziomie ryzyka według skali Seveso III. Wizycie towarzyszyło spotkanie informacyjne w Ośrodku Szkolenia PSP w Pionkach, obejmujące omówienie specyficznych środków bezpieczeństwa na terenie zakładu.

Warsztaty prezydencji i Komisji Europejskiej: warsztaty „Narzędzia budujące potencjał w ochronie ludności” oraz spotkanie w ramach Unijnej Sieci Wiedzy Ochrony Ludności, 25-26 marca, Warszawa

Warsztaty zorganizowała DG ECHO we współpracy z Akademią Pożarniczą. Udział w nich wzięło blisko 120 uczestników z całej Europy oraz licznych instytucji krajowych i międzynarodowych. Ich tematyka

skupiała się na możliwościach i wyzwaniach związanych z budowaniem potencjału w ochronie ludności oraz finansowaniem działań ukierunkowanych na zapobieganie skutkom katastrof oraz przygotowaniem na nie.

Wydarzenie uwidocznilo potrzebę dalszej współpracy w tym zakresie, aby zwiększać świadomość instytucji na temat różnych możliwości finansowych i sposobów ich łączenia. Jednym z postulatów wysuniętych na koniec spotkania było tworzenie sieci ekspertów, co ułatwiłoby sprawniejsze dzielenie się wiedzą i dobrymi praktykami. Zauważono również konieczność dotarcia z informacjami na temat możliwości finansowania do podmiotów szczebla regionalnego.

Jeśli chodzi o zidentyfikowane priorytety finansowania działań związanych z ochroną ludności, zwrócono uwagę na doskonalenie systemów wczesnego ostrzegania, zwiększanie świadomości ludności na temat zagrożeń oraz inwestowanie w odporność na katastrofy infrastruktury.

Forum „Bezpieczne dziedzictwo kulturowe – europejskie wyzwania w czasie wojny i kryzysu”, 3-4 kwietnia, Kraków

Było to forum na wysokim szczeblu, współorganizowane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Państwową Straż Pożarną.

Zgromadziło ponad 100 uczestników – ekspertów i praktyków z państw członkowskich UE oraz organizacji międzynarodowych specjalizujących się ochronie dóbr kultury w kontekście ochrony ludności. Jego celem było zwiększenie świadomości na temat zagrożeń dla dziedzictwa kulturowego spowodowanych konfliktami zbrojnymi, katastrofami naturalnymi i innymi kryzysami oraz podzielenie się wiedzą z zakresu sposobów, procedur i możliwości ich ochrony.

Kluczowe tematy to:

- » ramy prawne ochrony dziedzictwa w konfliktach zbrojnych,
- » ocena ryzyka i gotowość na katastrofy w miejscach kulturowych,
- » współpraca między służbami ratunkowymi i specjalistami ds. dziedzictwa kulturowego,
- » innowacje w ochronie dóbr kultury.

Uczestnicy dzielili się doświadczeniami z ostatnich konfliktów, m.in. wojny w Ukrainie, podkreślając znaczenie integracji ochrony dziedzictwa z ogólną polityką ochrony

ludności i powiązanych planów. Forum wskazało na potrzebę realizacji szkoleń w tym zakresie dla ekspertów.

Kluczowym elementem wydarzenia była wizyta na Zamku Królewskim na Wawelu, gdzie eksperci, także z PSP, prezentowali sposoby i procedury ewakuacji dóbr kultury.

PODSUMOWANIE

Jak widać, Państwowa Straż Pożarna była bardzo aktywną formacją podczas polskiej prezydencji, nie tylko pod kątem czysto technicznym, z czym zazwyczaj jest kojarzona (zabezpieczanie spotkań), ale także merytorycznym. Organizowane przez PSP wydarzenia oraz prowadzone przez przedstawicieli KG PSP dyskusje miały istotny wpływ na kreowanie unijnej polityki ochrony ludności.

Jeśli chodzi o unijne wyzwania, przed przedstawicielami KG PSP przede wszystkim negocjacje w sprawie zapowiedzianej w „Strategii gotowości” nowej propozycji legisłacyjnej UCPM, opublikowanej w lipcu.

Warto także przypomnieć, że od 1 lipca Polska sprawuje kolejną prezydencję, tym razem w Radzie Państw Morza Bałtyckiego, i również będzie organizatorem lub współorganizatorem kilku wydarzeń. Wśród ich znajdzie się posiedzenie dyrektorów generalnych ochrony ludności państw RPMB – doskonałe forum do omówienia przez partnerów regionalnych kwestii, które później wspólnie można przełożyć na działania i dyskusje na forach unijnych. ■

PRZYPISY

- [1] W ramach Mechanizmu pomocy udziela 37 państw europejskich (27 państw UE, Islandia, Norwegia, Czarnogóra, Macedonia Północna, Serbia, Turcja, Albania, Bośnia i Hercegowina, Ukraina, Mołdawia). O pomoc wnioskować mogą państwa UCPM, pozostałe kraje świata oraz uprawnione organizacje międzynarodowe. Pomoc, która udzielana jest przez państwa Mechanizmu, zasadniczo na zasadzie dobrowolności, może przyjąć formę m.in. zadysponowania grup ratowniczych czy wysłania pomocy rzeczowej.

bryg. **TOMASZ CZYŻ** jest dyrektorem Biura Współpracy Międzynarodowej Komendy Głównej PSP, a **ALEKSANDRA SKONIECZNA** pracownikiem BWM KG PSP

Niebezpieczna susza

ŁUKASZ TYBURSKI
BERNARD OKONSKI

Kiedy słyszymy komunikaty o suszy w lesie, to nierozzerwalnie związane są one z informacjami o stopniu zagrożenia pożarowego lasu. Jednak oddziaływanie suszy na środowisko leśne może być zauważalne długo po tym, jak pozornie wszystko wróci do normy i dojdzie do recesji suszy.

Na wystąpienie suszy wpływa m.in. krótszy okres zimowy i zmniejszenie udziału pokrywy śnieżnej w retencjonowaniu wody

fot. ojkumena / Pixabay

Susza jest stanem środowiska, którego przyczyną są niedobory wilgoci, a te z kolei mogą wynikać z niedostatecznej ilości opadów lub nadmiernej ewapotranspiracji (określanej czasem jako parowanie terenowe) lub zbiegu oddziaływania obu tych czynników jednocześnie. Jeśli dla ocenianego obszaru pewne warunki wilgotnościowe stanowią normę, to odstępstwo od tej normy in minus (niedobory wilgotności) stanowi suszę. Rozkład tych niedoborów w okresie roku, ich natężenie (różnica między warunkami przyjętymi jako normalne) i czas trwania to istotne parametry suszy, które przekładają się na zagrożenie pożarowe.

ZNACZENIE SUSZY I NIEDOBORÓW WODY DLA LASU

W ostatnich latach coraz częściej są obserwowane anomalie pogodowe związane ze zmianami klimatu. Zagadnienie to powraca często jako temat dyskusji w środowisku naukowym i mediach społecznościowych. Głównym czynnikiem sprawczym zmian klimatu jest wzrost temperatury. Jednak zmiany kierunkowe temperatury pociągają za sobą wiele innych procesów niekorzystnych ze względu na dostępność wody w lesie i zagrożenie pożarowe. Najistotniejsze z nich w warunkach klimatu umiarkowanego występującego na obszarze Polski to: wzrost ewapotranspiracji, zmiana rozkładu opadów atmosferycznych, redukcja udziału retencji pokrywy

śnieżnej, a także skrócenie okresu zimowej pory roku i tym samym wydłużenie aktywności wegetacyjnej roślinności.

Wzrost temperatury pociąga za sobą wzrost rozchodu wody w procesie ewapotranspiracji, to jest łącznie parowania z powierzchni terenu oraz procesu transpiracji roślinności leśnej. Proces wzrostu ewapotranspiracji widoczny jest od lat 80. XX w. i zaznacza się silniej od przełomu XX i XXI w.

W lesie duże znaczenie dla warunków wilgotnościowych i dostępności wody ma bardzo często również proces intercepcji opadów, czyli zatrzymywania ich na powierzchni roślin (wszystkich warstw lasu) oraz ściółki, a następnie odparowania części wody opadowej do atmosfery. Wielkie opady (a tych w ciągu roku jest najwięcej), na przykład 1-5 mm, w cieplej porze roku mogą być zatrzymywane w całości przez intercepcję, natomiast zwarte drzewostany świerkowe są w stanie zatrzymać nawet 40-50% sumy opadów rocznych. Zmiany rozkładu opadów wiążą się ze wzrostem natężenia opadów największych, redukcji częstości mniejszych epizodów opadowych oraz wzrostu długości okresów bezdeszczowych. Suma opadów rocznych pozostaje raczej stabilna i nie podlega zmianom kierunkowym w wieloletiu. Jednak sezonowy i miesięczny rozkład opadów jest obecnie bardziej zmienny i niekorzystny dla lasu, szczególnie w okresie wegetacyjnym.

Silne epizody opadowe mogą wystąpić w okresie długotrwałej suszy, nie poprawiając znacząco warunków wodnych w lesie, a powodując głównie powódzie błyskawiczne. Przykładem takiego zdarzenia jest powódź z września 2024 r. w Kotlinie Kłodzkiej. Na wielu obszarach niżowych w Polsce w przypadku sumy opadów okresu wczesniej wiosny (marzec-kwiecień), począwszy od drugiej połowy XX w., wystąpił trend malejący. W kontekście warunków wilgotnościowych wczesniej wiosny warto również zauważyć problem znacznej redukcji lub braku pokrywy śnieżnej. Retencja wodna z pokrywy śnieżnej w warunkach klimatu Polski stanowiła bardzo ważne źródło wilgoci w lesie na początku okresu wegetacyjnego, kluczowego dla wzrostu drzew, rozwoju drzewostanów i ich stabilności ekologicznej. Redukcja wysokości opadów w okresie wczesnowiosennym w zbiegu z ograniczeniem znaczenia pokrywy śnieżnej sprzyja rozwojowi suszy również w późniejszych okresach roku.

W rocznym cyklu fenologicznym, określającym cykl życia roślin, wzrost temperatury dobowej (do 5°C) stanowi koniec fazy spoczynkowej i początek okresu aktywności życiowej roślinności. Drzewa liściaste rozpoczynają intensywny pobór wody z gleby, ponieważ faza ta w cyklu fenologicznym to główny okres przyrastania drzew, a woda stanowi czynnik środowiskowy znacząco współdecydujący o wytwarzaniu biomasy roślinności leśnej. Proces

transpiracji, wiążący się z pobieraniem wody przez korzenie, jej transportem do aparatów szparkowych w liściach lub igłach w koronie drzew, a następnie przekazywaniem do atmosfery, jest ściśle związany z procesem fotosyntezy, a więc produkcją biomasy roślinności leśnej. Warto pamiętać, że drzewa zwykle zatrzymują w tkankach znacznie mniej niż 5% pobranej przez korzenie wody. W sprzyjających warunkach dojrzałe drzewa są w stanie w ciągu doby pobrać 50-300 l, a nawet do około 500 l wody w warunkach klimatu umiarkowanego. Ogólnie drzewa liściaste pobierają i transpirują więcej wody niż iglaste, choć drzewa iglaste prowadzą te procesy nawet w zimnej porze roku, ale w stopniu znacznie ograniczonym.

TRUDNE ŻYCIE ROŚLIN

Niedobór wody w lesie powoduje wiele zagrożeń, z których nie zawsze zdajemy sobie sprawę. Roślinność leśna, w tym drzewa, pobiera wodę głównie z tzw. strefy aeracji gleby (strefy napowietrzonej), powyżej strefy saturacji (strefy wody gruntowej w formie płynnej). W strefie napowietrzonej woda związana jest z glebą, jednak w warunkach normalnych jest dostępna i może być pobierana przez drzewa. Woda ta na ogół pochodzi z opadów, które infiltrują do gleby. Woda glebowa może jednak pochodzić z innych źródeł, to jest podsiąku kapilarnego, z wody gruntowej. Proces ten występuje silniej w sprzyjających warunkach (na przykład w przypadku gleb ilastych lub gliniastych). Woda dostępna dla drzew może także pochodzić z zalewów powierzchniowych występujących w sąsiedztwie rzek, a także przedostawać się jako efekt łączności hydraulicznej wód rzecznych z wodą w glebie. W sprzyjających warunkach, na przykład na obszarach górskich, woda może być również „wyczesywana” z mgły i zasilać glebę po skropleniu się na powierzchniach roślinności.

W okresie wegetacyjnym brak opadów skutecznie zasilających glebę przez dwa – trzy tygodnie to poważne zagrożenie suszą dla środowiska leśnego, ponieważ roślinność leśna często jest w stanie czerpać wtedy dostępną wodę glebową. Gleby piaszczyste i żwirowe są bardziej podatne na występowanie suszy, inne mniej (gleby ilaste, pylaste, gliniaste). Znaczenie mają również stany retencji glebowej przed wystąpieniem niedoborów wody, które w fazie początkowej mogą ograniczać oddziaływanie braku opadów lub silnego parowania terenowego.

Susza to stan, ale także proces, który może przechodzić w kolejne fazy rozwojowe, jeśli niedobory wody są długotrwałe. Może również wystąpić proces odwrotny – recesja suszy, gdy warunki wilgotnościowe się poprawią. Pierwszy etap rozwojowy suszy to susza meteorologiczna, związana z niedoborem opadów. Kolejny etap – susza glebowa (rolnicza) – wiąże się z redukcją stanów retencji glebowej i tym samym ograniczeniem dostępności wody, która może być pobrana przez roślinność leśną. Dalszy rozwój suszy przekłada się na niedobory wód powierzchniowych zasilanych wodami gruntowymi, a więc niedobory stanów i przepływów w ciekach i stanów wód w zbiornikach. Susza hydrologiczna bywa również bardzo istotna dla lasu w przypadku siedlisk leśnych i drzewostanów znajdujących się w sąsiedztwie cieków, w tym na obszarach zalewowych rzek oraz zasilanych wodą strefy aeracji (wodami gruntowymi).

Termin susza rolnicza może wzbudzać wątpliwość, jednak dotyczy on wszystkich rodzajów roślinności – nie tylko agrocenoz (roślin rolniczych), ale także roślinności leśnej. Różne formy roślinności leśnej, w tym drzewa, mają różne strategie gospodarowania wodą i różną odporność na susze. Gatunki o płytkich systemach korzeniowych, na przykład świerk i buk, są bardziej podatne na susze niż m.in. krajowe gatunki dębów i graby – o głębokim i silnym systemie korzeniowym. Reakcje fizjologiczne na suszę glebową to ograniczenie transpiracji oraz fotosyntezy i produkcji asymilatów, ograniczenie wzrostu, a także przejście w fazę oszczędzania zasobów organizmu, w celu przetrwania okresu stresu

wywołanego suszą. Reakcje morfologiczne, które mogą wystąpić przy silnych i długotrwałych suszach glebowych, to zamieranie liści, redukcja przyrostów lub zamieranie młodych pędów, przebudowa struktury systemu korzeniowego do większego pobierania wody oraz przystosowanie struktur drewna do przewodzenia mniejszej ilości wody. Niestety przystosowanie drzew do stresu wodnego wywołanego wieloletnim powtarzaniem się silnych i długotrwałych susz glebowych może okazać się niewystarczające i długoterminowe oddziaływanie takiego silnego stresu jest w stanie spowodować reakcje degeneracyjne, zwiększoną podatność drzew na patogeny, szkodniki, osłabienie i śmierć drzew oraz zamieranie całych drzewostanów, nawet w perspektywie okresów kilkuletnich. Zamieranie drzew wiąże się z wydzielaniem posuszu, a więc zwiększeniem palności lasu i zagrożenia pożarowego.

Częstość i natężenie susz znacznie wzrosły w Polsce od lat 80. XX w., zaś szczególnie silne (anomalne i ekstremalne) i długotrwałe susze wystąpiły w XXI w. Wzrost i rozwój większości drzew w dojrzałych lub dojrzewających drzewostanach w Polsce, a więc obecnie w wieku 100 lat i więcej, początkowo odbywał się w warunkach normalnej dostępności wody, z dużym udziałem lat mokrych, zaś w okresie ostatnich niemal 50 lat drzewa leśne rosną w warunkach dużo mniejszej częstości lat mokrych i normalnych, nasilającego się stresu wywołanego suszą. Stan ten ma konsekwencje dla funkcjonowania ekosystemów i prowadzenia gospodarki leśnej, w tym rosnącego zagrożenia pożarowego. Okresy

Susza i wysoka temperatura często mogą być składową prowadzącą do katastrofy, jak w kwietniu 2025 r. na terenie Biebrzańskiego Parku Narodowego

fot. asp. Łukasz Rutkowski / KP PSP w Elku

szczególnie niekorzystne pod względem natężenia, długotrwałości suszy i ich wpływu na las, zwłaszcza na obszarze Niżu Polskiego, to lata 1982-1984, 1989-1990, 1992, 2003, 2005-2006, 2015-2016, 2018-2020, 2022-2023. Warto zaznaczyć, że susze o zbliżonym charakterze w okresie poprzedzającym XX w. wystąpiły jedynie w 1951, 1954 oraz 1960 r.

Raport Międzyrządowego Panelu ds. Zmian Klimatu przy Organizacji Narodów Zjednoczonych (IPCC) wskazuje, że wzrasta temperatura Ziemi, co będzie się wiązało m.in. ze zmianą rozkładu opadów atmosferycznych w skali globalnej, ale i lokalnej. Przedłużająca się susza w lesie to nie tylko problem stanu zdrowotnego drzewostanów, ale również zmiany w liczbie i różnorodności gatunkowej roślin. Kolejne zmiany mogą dotyczyć świata zwierzęcego, tzn. niektóre gatunki mogą z danych terenów całkowicie wyginąć, a inne pojawić się.

SMUTNE POŁĄCZENIE Z SUSZĄ

Oprócz problemów fizjologicznych roślin związanych z suszą jako pierwsze zagrożenie przychodzi na myśl prosta zależność: susza = pożar. Ostatnio w różnego rodzaju przekazach pojawiają się informacje, że zmiany klimatu powodują zwiększoną liczbę pożarów lasów lub będą nią skutkowały. Jednak w przekazach tych zapomina się o jednym z ważniejszych aspektów tego zagadnienia, tzn. co jest przyczyną pożarów. Jeśli bowiem w lesie wilgotność ściółki leśnej lub innego materiału palnego jest bardzo niska, nie spowoduje to samozapalenia. Zawsze potrzebujemy czynnika inicjującego, a w Polsce wyładowania atmosferyczne nie występują podczas bezchmurnych dni. Niestety główną przyczyną pożarów jest działalność człowieka, która może być niezamierzona i wynika np. z zaniedbań związanych z nieodpowiednią konserwacją przestrzeni wokół linii energetycznych lub nieodpowiedzialnym stosowaniem ognia w lesie lub w jego pobliżu. Co więcej, część pożarów wiąże się z celowym podpalaniem i na to zagrożenie należy szczególnie zwracać uwagę.

Liczba pożarów zależy od odpowiedzialności społeczeństwa. Niezbędne jest zwracanie uwagi na nieodpowiedzialne działania osób posługujących się ogniem w lasach lub w ich sąsiedztwie. Od wielu lat Państwowa Straż Pożarna prowadzi akcję edukacyjną: „Stop pożarom traw”. Lasy Państwowe również inicjują działania związane z edukacją społeczeństwa

nakierowaną na ochronę przeciwpożarową. Typowe działania edukacyjne skierowane są do najmłodszych. Wydaje się, że edukacja wśród dorosłych została w ostatnim czasie nieco pominięta, a dodatkowo dotarcie z pewnymi informacjami do najstarszych odbiorców jest czasami trudne do zrealizowania, ale według autorów nie można tej grupy pomijać, ponieważ to osoby pełnoletnie często odpowiadają za pożary lasów. Jednym z najtrudniejszych zagadnień jest wykrycie sprawców pożarów. Coraz więcej możliwości ich wykrycia dają dziś jednak nowoczesne metody informatyczne, którymi dysponują odpowiednie organy Policji. Ważna jest również zmiana przepisów prawnych związanych z karami dla podpalaczy działających na terenach leśnych i rolniczych.

WYZWANIA DLA STRAŻAKÓW

Podczas akcji gaśniczych na terenach leśnych kluczowy problem to dostęp do punktów czerpania wody – obecnie w okresach letnich w niektórych zbiornikach pobór wody przez pompy strażackie nie jest możliwy, ze względu na jej niski poziom lub czasami wręcz jej brak. Wydaje się, że dobrym kierunkiem jest powrót do starych metod gaszenia – sprzętem podręcznym w miejscach, gdzie jest to zasadne i możliwe. Schemat pracy jest znany od dziesięcioleci, ale dostępny dziś sprzęt ma znacznie bardziej przyjazną, ergonomiczną budowę i był szeroko stosowany m.in. podczas pożarów na terenie Biebrzańskiego Parku Narodowego w latach 2020 i 2025, a na terenach górskich to czasami jedyny sprzęt, który można wykorzystać, co pokazuje doświadczenia m.in. z krajów Europy Południowej.

Brak wody w środowisku leśnym powoduje, że dojazd do punktów czerpania wody się wydłuża. Co sprzyja rozwojowi pożaru i wydłuża czas prowadzenia akcji gaśniczej. Pobieranie przez pojazdy gaśnicze dużych ilości wody z hydrantów może doprowadzić do spadku ciśnienia w sieci wodociągowej. W efekcie może dojść do zmniejszenia ciśnienia w sieci i do ograniczenia jej prawidłowego działania (zgodnie z przeznaczeniem). Widoczne jest to latem, kiedy na polach coraz więcej rolników korzysta z wody wodociągowej, podlewając pola, w celu utrzymania pól. Zdarza się, że w niektórych gminach w miesiącach letnich nie zaleca się podlewania trawników, gdyż wpływa to na obniżenie ciśnienia w sieci wodociągowej.

Nawracające pożary w Grecji związane są z długimi okresami upałów i nieodpowiednim zachowaniem ludzi. Polscy strażacy w Grecji, lipiec 2023 r.

fot. mł. asp. Krzysztof Pisz / Wydział Prasowy KG PSP

ODPOWIEDZIALNE SPOŁECZEŃSTWO

W związku z obserwowanymi zmianami w środowisku naturalnym już dziś powinniśmy przygotowywać się do spodziewanych wyzwań. Działania związane z przeciwdziałaniem suszy powinny być realizowane nie tylko przez administrację Lasów Państwowych, ale również przez wiele innych instytucji publicznych. Zagadnienie bezpieczeństwa pożarowego na terenach leśnych powinno być przedmiotem zainteresowania całego społeczeństwa – musimy zwracać uwagę na zachowanie wszystkich osób korzystających z lasu. Nie można zaakceptować sytuacji, w której brak odpowiedzialności ludzi przysłania takie zjawiska, jak susza, która wraz z pożarem może nieodwracalnie kształtować środowisko polskich lasów. ■

dr inż. **ŁUKASZ TYBURSKI** pracuje w Laboratorium Ochrony Przeciwpożarowej Lasu Instytutu Badawczego Leśnictwa, a dr hab. inż. **BERNARD OKOŃSKI** na Wydziale Leśnym i Technologii Drewna (Katedra Inżynierii Leśnej) Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu

Warsztaty POLON CBRNE

GRZEGORZ BUGAJ
ŁUKASZ KOŁODZIEJEK

W dniach 26-27 czerwca na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy odbyły się V warsztaty POLON CBRNE, które skupiły niemal 300 uczestników – ekspertów z dziedziny bezpieczeństwa, a wśród nich wielu przedstawicieli Państwowej Straży Pożarnej. Wydarzenie to było okazją do wymiany wiedzy na temat zagrożeń chemicznych, biologicznych, radiologicznych, jądrowych i materiałów wybuchowych (CBRNE), które w coraz większym stopniu wpływają na codzienną służbę ratowników.

Jak podkreślił rektor UKW prof. dr hab. Bernard Mendlik, w konferencji i warsztatach wzięli udział czołowi specjaliści oraz przedstawiciele nauki, przemysłu i instytucji publicznych zajmujących się zagrożeniami CBRNE, a także tematyką ochrony infrastruktury krytycznej. Patronat nad konferencją objął minister nauki i szkolnictwa wyższego Marcin Kulasek oraz rektor UKW.

ORGANIZATORZY I PATRONI WYDARZENIA

Warsztaty zorganizowało Stowarzyszenie Specjalistów ds. Bezpieczeństwa CBRNE we współpracy z Uniwersytem Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Nadwiślańskim Oddziałem Straży Granicznej w Bydgoszczy, NZSS Funkcjonariuszy Straży Granicznej, firmą Aviation Technik oraz Portem Lotniczym Bydgoszcz. Organizatorem naukowym był Wydział Nauk o Polityce i Administracji Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego. Szczególnie istotne

dla środowiska pożarniczego było objęcie wydarzenia patronatem honorowym przez kujawsko-pomorskiego komendanta wojewódzkiego PSP st. bryg. Rafała Świechowicza, co podkreśliło znaczenie tematyki CBRNE dla Państwowej Straży Pożarnej. Warsztaty objęli patronatem honorowym także minister nauki i szkolnictwa wyższego, marszałek województwa kujawsko-pomorskiego, prezydent miasta Bydgoszczy, rektor Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego oraz dziekan Wydziału Nauk o Polityce i Administracji UKW.

Wśród partnerów naukowych znalazły się najważniejsze polskie uczelnie związane z bezpieczeństwem, w tym Wojskowa Akademia Techniczna, Wydział Bezpieczeństwa Narodowego Akademii Sztuki Wojennej, Lazarski Aviation Academy, Akademia Handlowa Nauk Stosowanych, Wydział Prawa i Administracji Akademii Łomżyńskiej, Europejska Wyższa Szkoła Prawa i Administracji w Warszawie, Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Chełmie oraz Szkoła Podoficerska PSP w Bydgoszczy. Patronat medialny objęły: TVP3 Bydgoszcz, Radio PIK oraz Safety & Fire Technology (czasopismo CNBOP-PIB w Józefowie).

CBRNE POD NAUKOWĄ LUPĄ

Pierwszy dzień POLON CBRNE (26 czerwca) został zorganizowany w formule konferencji naukowej na Wydziale Nauk o Polityce i Administracji UKW. Konferencja pt. „Ochrona lotniczej infrastruktury krytycznej przed zagrożeniami CBRNE” rozpoczęła się o godz. 9.00 i obejmowała panele eksperckie poświęcone szerokiemu spektrum zagadnień związanych z:

- ▶ ochroną lotniczej infrastruktury krytycznej,
- ▶ ochroną lotnictwa cywilnego przed aktami bezprawnej ingerencji,
- ▶ zagrożeniami CBRNE – rozpoznaniem, identyfikacją, neutralizacją i dekontaminacją,
- ▶ transportem materiałów niebezpiecznych,
- ▶ zagrożeniami hybrydowymi infrastruktury krytycznej,
- ▶ bezzałogowymi platformami mobilnymi (dronami),
- ▶ świadomością ochrony przed zagrożeniami CBRNE,
- ▶ wyzwaniem edukacyjnym w ochronie ludności,
- ▶ problemami zarządzania kryzysowego wywołanymi zagrożeniami CBRNE,
- ▶ rolą administracji, służb i straży wobec zagrożeń CBRNE,
- ▶ kryminalistyką na miejscu zdarzenia CBRNE,
- ▶ sztuczną inteligencją w kontekście CBRNE.

Przez cały dzień odbywały się dyskusje, warsztaty i spotkania poświęcone tematyce ochrony lotniczej. Ponadto wśród zagadnień poruszanych w panelach głównych znalazły się m.in.: zagrożenia CBRN dla społeczeństwa i infrastruktury krytycznej, zarządzanie cywilnymi obiektami wrażliwymi w kontekście zagrożenia wojną hybrydową, profilaktyka antyterrorystyczna i kontrterrorystyczna, rola sztucznej inteligencji w analizie danych o zagrożeniach hybrydowych czy

Zajęcia z pirotechniką

fot. Piotr Tabencki

współpraca międzynarodowa Straży Granicznej w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom CBRN. Nie zabrakło też tematu wybuchu paniki w tłumie w sytuacji kryzysowej, wyzwań edukacyjnych w ochronie ludności przed zagrożeniami CBRNE, zagrożeń związanych z aktywnością bezzałogowych statków powietrznych w okolicy portu lotniczego, a także rozpoznawania i dekontaminacji wielkopowierzchniowej przy użyciu BSP.

STRAŻ POŻARNA WOBEC NOWYCH WYZWAŃ

Szczególną uwagę słuchaczy zwrócił referat mł. bryg. mgr. inż. Karola Smarza z JRG 2 KM PSP w Bydgoszczy pt. „Praktyczne aspekty prowadzenia dekontaminacji ludzi i sprzętu przy zdarzeniach o charakterze CBRN”. Dotyczył on m.in. rosnącej roli jednostek PSP w reagowaniu na incydenty związane z substancjami niebezpiecznymi.

Kolejnym ważnym wystąpieniem było przedstawienie przez zastępcę komendanta miejskiego PSP w Krakowie bryg. mgr. inż. Damiana Woszczyńę tematu „Zagrożenia CBRNE w kontekście ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej”. Jest to zagadnienie bardzo istotne w kontekście nowych przepisów prawnych regulujących działania ratownicze w sytuacjach kryzysowych.

Szczególnie cenne dla funkcjonariuszy PSP okazało się wystąpienie prokuratora Prokuratury Regionalnej dr. Michała Przybyłowskiego. Omówił on w dwóch różnych panelach problematykę zagrożeń BSP oraz czynności dowodowych związanych ze zdarzeniem wywołanym czynnikami CBRNE, w których uczestniczą specjalistyczne grupy ratownictwa chemicznego (SGRChem PSP). Przedstawione

informacje pozwalają zapobiec nieświadomemu niszczeniu dowodów lub znacznie je ograniczyć, a w wielu przypadkach (ze względu na to, że strażacy są pierwsi na miejscu zdarzenia) dostarczyć nowych dowodów organom ścigania.

Wystąpienia te pokazały, jak ważne jest budowanie świadomości w tym zakresie, nie tylko wśród członków SGRChem. Wiedzę tę powinni mieć również strażacy realizujący podstawowe czynności ratownicze. W ich przypadku niezbędna może okazać się również umiejętność identyfikacji przesłanek wykorzystania czynnika CBRNE. Wczesna identyfikacja nie tylko umożliwia dostosowanie taktyki działań do późniejszych czynności dowodowych, ale również przyczynia się do zwiększenia bezpieczeństwa samej akcji ratowniczej.

Warsztaty pokazały, w jakim stopniu nowoczesne technologie rewolucjonizują pracę służb ratowniczych. Szczególnie interesujące były prezentacje dotyczące wykorzystania bezzałogowych statków powietrznych (BSP) w interwencjach związanych z CBRNE. Justyna Siekierczak przedstawiła referat pt. „Rozpoznawanie i dekontaminacja wielkopowierzchniowa przy użyciu BSP w sytuacjach zagrożenia CBRNE”, pokazując praktyczne zastosowanie dronów w operacjach ratowniczych. Eksperti z Ukrainy zaprezentowali doświadczenia bojowe w zakresie wykorzystania systemów walki radioelektronicznej (WRE) do zwalczania BSP w wojnie rosyjsko-ukraińskiej, które mogą mieć praktyczne zastosowanie w neutralizacji niebezpiecznych dronów podczas działań ratowniczych.

Warto również przyrzeć się wystąpieniom prelegentów pod kątem specjalizacji tematycznej.

Dekontaminacja i ochrona osobista

Kluczowe dla strażaków było wystąpienie mł. bryg. Karola Smarza z JRG 2 KM PSP w Bydgoszczy, pt. „Praktyczne aspekty prowadzenia dekontaminacji ludzi i sprzętu przy zdarzeniach o charakterze CBRN”. Dopełniając to zagadnienie, przedstawiciel jednej z firm w swoim wystąpieniu zaprezentował nowoczesne rozwiązania dotyczące sprzętu do ochrony przed zagrożeniami CBRNE oraz neutralizacji i transportu materiałów generujących zagrożenia CBRNE.

Dr Piotr Mikosik mówił o nowoczesnych rozwiązaniach w zakresie dekontaminacji, które mogą być bezpośrednio implementowane w procedurach PSP. Szczególnie wartościowe okazały się informacje dotyczące nowych metod dekontaminacji powierzchni i sprzętu ratowniczego.

Cezary Rokicki omówił kwestię dostawy wody w sytuacjach kryzysowych, co jest kluczowe w planowaniu logistyki podczas długotrwałych akcji ratowniczych związanych z incydentami CBRNE.

Wykrywanie i identyfikacja zagrożeń

Podczas warsztatów poruszone zostały kwestie najnowszych technologii wykrywania substancji niebezpiecznych. Dr inż. Mateusz Szala z Wojskowej Akademii Technicznej mówił o detekcji materiałów niebezpiecznych techniką spektroskopii Ramana w środowisku wodnym – zagadnienie to ma bezpośrednie zastosowanie w akcjach ratowniczych związanych z zanieczyszczeniem wód.

Wystąpienie Igora Krupińskiego dotyczyło informacji i wyposażenia przydatnego do oceny zagrożeń związanych ze zdarzeniami radiacyjnymi. Zaprezentował on również nowoczesne dozymetry i systemy monitoringu radiologicznego wykorzystywane przez służby ratownicze.

Dr inż. Stefan Korolczuk z Eastern Wall Technologies przedstawił budowę i sposób walidacji innowacyjnego cyfrowego systemu akwizycji i przetwarzania sygnałów z detektorów promieniowania jądrowego, omawiając najnowsze rozwiązania w zakresie detekcji radiologicznej.

Ppor. SG Tomasz Pałka z WSSG omówił wybrane przypadki interwencji Straży Granicznej pod kątem detekcji materiałów promieniotwórczych, co było szczególnie cenne dla praktyków.

Rozpoznanie chemiczne na poligonie

fot. Piotr Tabencki

Edukacja i przygotowanie kadr

Prof. dr hab. Andrzej Pieczywok z UKW w swoim wystąpieniu „Wyzwania edukacyjne w ochronie ludności przed zagrożeniami CBRNE” podkreślił znaczenie ciągłego szkolenia kadr ratowniczych. Wskazał na potrzebę modernizacji programów szkoleniowych PSP w zakresie reagowania na zagrożenia CBRNE.

Dr hab. Małgorzata Gawlik-Kobylińska z ASzWoj zaprezentowała metody wykorzystania jaskini wirtualnej (CAVE) w trenowaniu reakcji na zagrożenia CBRNE w infrastrukturze lotniczej, pokazując możliwości symulatorów VR w szkoleniu ratowników.

Dr Emilia Ordyniec z Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Chełmie poruszyła kwestię przygotowania na sytuacje kryzysowe, co skłoniło słuchaczy do refleksji nad poziomem gotowości służb ratowniczych.

Współpraca międzynarodowa i doświadczenia wojenne

Sz szczególnie cennym elementem warsztatów było uczestnictwo ekspertów z Ukrainy, którzy podzielili się doświadczeniami zebranych w trakcie wojny rosyjsko-ukraińskiej. Mówili o różnych aspektach konfliktu zbrojnego, między innymi:

- » organizacji ochrony ludności cywilnej w sytuacjach awaryjnych o charakterze radiologicznym, chemicznym i biologicznym w warunkach wojennych,
- » rozminowywaniu,
- » wykorzystaniu systemów walki radioelektronicznej do zwalczania BSP.

Te wystąpienia jasno pokazały, jak zagrożenia CBRNE mogą ewoluować w czasie konfliktu zbrojnego i jakie wyzwania stawia to przed służbami ratowniczymi.

Warto podkreślić, że w tegorocznych warsztatach POLON CBRNE uczestniczyła rekordowa liczba strażaków, którzy masowo brali udział również w panelach równoległych, poświęconych tematyce rzadko kojarzonej z codzienną służbą pożarniczą. Funkcjonariusze PSP wykazali szczególne zainteresowanie zagadnieniami związanymi z terroryzmem, walką radioelektroniczną, nowoczesnymi systemami uzbrojenia czy geopolityką. Podczas trzech równoległych paneli tematycznych prezentowanych było łącznie ponad 40 referatów, z których wiele bezpośrednio lub pośrednio dotyczyło działań ratowniczych.

PRAKTYCZNE WARSZTATY TERENOWE

Drugi dzień wydarzenia (27 czerwca) upłynął pod znakiem praktycznych demonstracji sprzętu. Warsztaty odbywały się na terenie Aeroklubu Bydgoskiego – Port Lotniczy Bydgoszcz, co było szczególnie istotne ze względu na tematykę ochrony infrastruktury lotniczej. Uczestnicy mieli okazję zapoznać się z nowoczesnymi technologiami pomagającymi w identyfikacji i neutralizacji zagrożeń CBRNE, ochronie infrastruktury krytycznej oraz z innowacyjnymi rozwiązaniami w wykorzystywaniu dronów i innych systemów bezpieczeństwa. Zaproszeni funkcjonariusze, żołnierze oraz osoby zajmujące się dziedziną bezpieczeństwa, wykonywali zadania w ramach tzw. modułów praktycznych.

Warsztaty podzielono na dwie główne kategorie:

- » zagrożenia CBRNE:
 - sprzęt ochrony osobistej przed zagrożeniami CBRN,
 - sprzęt ochronny – kombinezony przeciwwybuchowe, tarcze balistyczne,
 - sprzęt do identyfikacji i neutralizacji zagrożeń CBRNE,
 - urządzenia zrobotyzowane,
 - urządzenia do przechowywania i transportu materiałów niebezpiecznych;
- » wykorzystanie bezzałogowych platform mobilnych – dronów:
 - bezzałogowe platformy mobilne,
 - systemy neutralizacji dronów.

WNIOSKI DLA PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ

Warsztaty POLON CBRNE 2025 pokazały, że współczesne wyzwania bezpieczeństwa wymagają od PSP ciągłej adaptacji do nowych zagrożeń. Rosnące ryzyko incydentów CBRNE, w tym potencjalnych ataków terrorystycznych, wymaga inwestycji w nowoczesny sprzęt, szkolenia i procedury. Szczególnie istotne jest rozwijanie kompetencji w zakresie dekontaminacji, wykorzystania dronów w działaniach ratowniczych oraz współpracy z innymi służbami w sytuacjach kryzysowych. Prezentowane podczas warsztatów rozwiązania technologiczne pokazały kierunki rozwoju, które PSP powinna uwzględnić w swoich planach modernizacyjnych.

Udział kujawsko-pomorskiego komendanta wojewódzkiego PSP st. brig. Rafała Świechowicza oraz Szkoły Podoficerskiej PSP w Bydgoszczy jako partnera naukowego podkreśla strategiczne znaczenie tematyki CBRNE w rozwoju polskiego

Szczegółowe informacje o wydarzeniu dostępne są na stronie www.cbrne.org.pl/polon2025

Film o warsztatach w serwisie YouTube

pożarnictwa. Współpraca z uczelniami wojskowymi i cywilnymi, a także z międzynarodowymi ekspertami, otwiera nowe możliwości doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy.

Warsztaty pokazały również, jak duże znaczenie ma międzynarodowa wymiana doświadczeń, szczególnie w kontekście konfliktu w Ukrainie, gdzie zagrożenia CBRNE stały się codziennością. Doświadczenia ukraińskich ekspertów, którzy wzięli udział w wydarzeniu, dostarczyły cennej dla polskich służb ratowniczych wiedzy i unaocznili konieczność przygotowania się do nowych rodzajów zagrożeń. Rekordowo liczne uczestnictwo strażaków w panelach poświęconych tematyce pozornie odległej od codziennej służby świadczy o wysokiej świadomości zmieniającego się charakteru zagrożeń. Integracja wiedzy z zakresu CBRNE z tradycyjnymi kompetencjami ratowniczymi stanie się kluczowa w zapewnieniu bezpieczeństwa ludności w XXI w. ■

Artykuł powstał na podstawie materiałów z V warsztatów POLON CBRNE

st. brig. w st. sp. dr inż. **GRZEGORZ BUGAJ** jest prezesem zarządu Stowarzyszenia Specjalistów ds. Bezpieczeństwa CBRNE, a asp. **ŁUKASZ KOŁODZIEJEK** funkcjonariuszem JRG 6 KM PSP m.st. Warszawy

Nowoczesne alarmowanie

JACEK BUGAJ

Czy w czasach smartfonów i Internetu wciąż potrzebujemy syren alarmowych na dachach budynków? Okazuje się, że tak. Zmiany klimatu przynoszące coraz częstsze nawałnice i podtopienia, awarie przemysłowe, sytuacje kryzysowe, a także działania wojenne pokazują, jak ważne jest szybkie ostrzeżenie o niebezpieczeństwie.

Jednym z elementów tworzenia jednolitego systemu ostrzegania i alarmowania będzie modernizacja i rozbudowa jego istniejących elementów

fol. TBIT / Pixabay

Takie sytuacje zdecydowały o tym, że optymalizacja bezpieczeństwa powszechnego stała się jednym z głównych wyzwań stojących przed Polską. Kluczowym aspektem tego procesu jest budowa nowoczesnego, spójnego i skutecznego systemu ostrzegania i alarmowania, zapewniającego zdolność do reagowania w czasie pokoju, w stanach nadzwyczajnych oraz podczas konfliktu zbrojnego.

Funkcjonujący obecnie system nie stanowi jednolitej i kompletnej infrastruktury technicznej, jest nieodporny na zakłócenia, zawodny oraz pozbawiony możliwości rozwoju i wykorzystania nowoczesnych technologii. Nie ma możliwości hierarchicznego alarmowania i jednolitego sterowania syrenami.

UJEDNOLICENIE SYSTEMU ALARMOWANIA – ZADANIA PSP

Wychodząc naprzeciw tym potrzebom, komendant główny PSP – w ramach programu „Odporność na kryzys – optymalizacja infrastruktury służb państwowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo” prowadzonego przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, a opracowanego na potrzeby Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności – zaplanował stworzenie na bazie jednostek ochrony przeciwpożarowej jednolitego systemu ostrzegania i alarmowania poprzez zmodernizowanie i rozbudowę jego istniejących elementów. Realizowany w Komendzie Głównej PSP projekt „Rozbudowa systemu ostrzegania i alarmowania”

finansowany jest z funduszy Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności, a jego całkowita wartość wynosi 175 679 659 zł. Stanowi on fundament pod budowę i rozwój ogólnokrajowego systemu powiadamiania, ostrzegania i alarmowania ludności.

Główne obszary zaplanowane do realizacji przez komendanta głównego PSP dotyczą:

- » modernizacji oraz wyposażenia wybranych jednostek ochrony przeciwpożarowej w nowoczesne urządzenia mikrokomputerowe i cyfrowe syreny alarmowe umożliwiające przekazywanie komunikatów głosowych do ludności,
- » stworzenia infrastruktury komunikacyjnej opartej na technologii LoRaWAN,
- » utworzenia infrastruktury technicznej, która obsłuży warstwę aplikacyjną i zarządzania systemem,
- » wyposażenia wybranych obiektów w odnawialne źródła energii.

System ostrzegania i alarmowania budowany jest w 4060 lokalizacjach na terenie całego kraju. Został zaprojektowany jako otwarty i skalowalny, co umożliwi jego rozbudowę oraz integrację z już istniejącymi rozwiązaniami w jednostkach administracji rządowej i samorządowej. Pozwoli to na dotarcie z informacją do szerokiego grona odbiorców, zwiększając odporność państwa na zagrożenia.

PROJEKT KROK PO KROKU

Do obsługi projektu na szczeblu centralnym komendant główny PSP powołał

zespół wspierany przez zespoły wojewódzkie. Punktem wyjścia do określenia potrzeb nowo tworzonego systemu było zaprojektowanie w Komendzie Głównej PSP aplikacji, a następnie przeprowadzenie inwentaryzacji elementów systemów ostrzegania i alarmowania funkcjonujących już w poszczególnych województwach. Tak powstała baza danych o kluczowych dla projektu obiektach. Następnie opracowano kryteria i mechanizm rankingowy, który przypisywał określone wartości punktowe do różnych parametrów technicznych i infrastrukturalnych jednostek, aby umożliwić ich klasyfikację i najwłaściwszy wybór. Najważniejsze kryteria, które brano pod uwagę, związane były m.in. z:

- » rodzajem posiadanej syreny,
- » dostępnością Internetu,
- » jakością instalacji antenowej,
- » modelem stacji obiektowej,
- » populacją ludności na danym obszarze.

Zastosowany mechanizm rankingowy pozwolił na identyfikację jednostek najlepiej odpowiadających potrzebom projektu, a ich automatyczna selekcja umożliwiła dokonanie oceny i wyboru obiektów z uwzględnieniem wymiaru ekonomicznego i społecznego. Równocześnie pozyskiwano wstępne deklaracje i zgody na przystąpienie do projektu od jednostek OSP oraz lokalnych samorządów. Taki sposób typowania jednostek do modernizacji dał gwarancję transparentności wyboru, a jednocześnie ich gotowości do przystąpienia do projektu po podpisaniu ostatecznego porozumienia. Ten etap prac

stworzył fundament do ustalenia szczegółowego harmonogramu realizacji projektu oraz podziału środków budżetowych na poszczególne województwa.

Kluczową rolę w procesie nadzoru i realizacji projektu odgrywają komendanci wojewódzcy PSP. Ich zaangażowanie, wiedza i doświadczenie są nieocenione w koordynacji działań na poziomie regionalnym, dają też gwarancję, że wszystkie komponenty systemu będą funkcjonowały harmonijnie i efektywnie. Komendant główny PSP podpisał z nimi porozumienia określające zasady współpracy, precyzujące powierzone zadania oraz ustalające wysokość środków finansowych na realizację projektu, które zostaną przekazane do poszczególnych jednostek.

SYSTEM W AKCJI

Jak będzie działał nowy system? Pozwoli on skrócić drogę alarmowania do kilku kliknięć. Operator będzie logował się do specjalnej aplikacji i na cyfrowej mapie wskazywał konkretną syrenę lub całą ich grupę (np. wszystkie syreny w promieniu

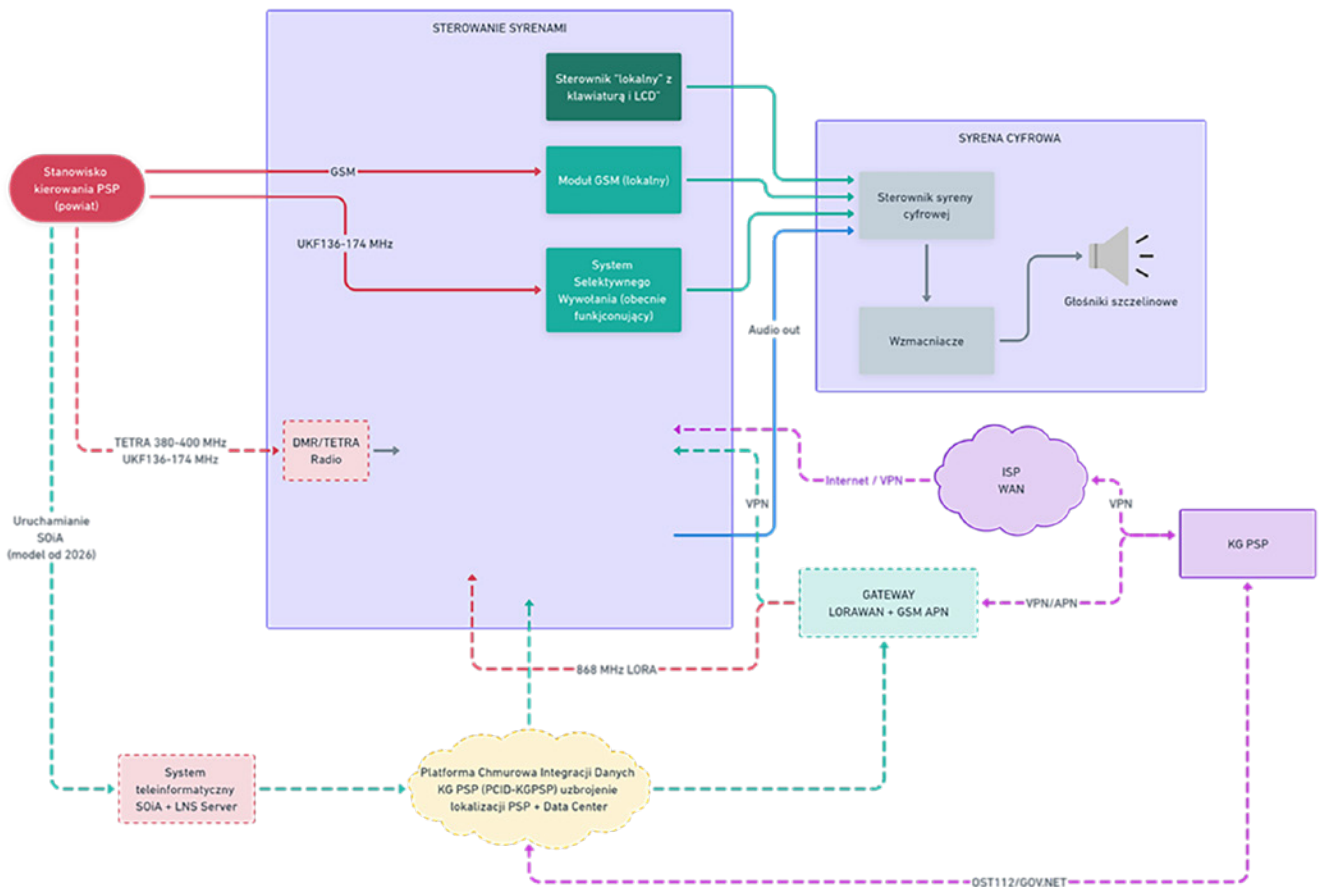
5 km od miejsca zdarzenia), oznaczając jednocześnie rodzaj alarmu z listy: alarm ogólny, pożarowy, powietrzny (nalot), skażenie chemiczne, powódź czy komunikat testowy.

Aplikacja automatycznie wyśle polecenie do wszystkich wybranych syren jednocześnie przez sieć telekomunikacyjną, wykorzystując cyfrową sieć łączności dalekiego zasięgu LoRaWAN. Każda syrena wyposażona w minikomputer i moduł radiowy będzie mogła odbierać komendy bezpośrednio z centrali. Sieć LoRaWAN jest rozproszona i odporna – nie ma jednej „centrali”, której awaria unieruchomiłaby cały system. Jeśli w jakimś regionie nie zadziała pojedyncza stacja bazowa, problem dotknie tylko lokalnego węzła, a reszta systemu będzie funkcjonowała nadal bez zakłóceń. Przewidziano też kanały rezerwowe – sterowniki syren mogą odbierać sygnały również przez istniejącą sieć radiową służb albo przez Internet (każdy sterownik ma możliwość szyfrowanego połączenia VPN) – tak, by alarm dotarł do jednej z nich nawet w razie awarii.

Gdy polecenie dotrze do syreny, lokalny mikrokomputer natychmiast je wykona, włączając syrenę akustyczną lub przełączając ją w tryb nadawania komunikatu głosowego. Ponadto dyspozytor będzie mógł nadać komunikat na żywo przez mikrofon, skorzystać z gotowych nagrań lub wpisać tekst, który zostanie automatycznie odczytany syntetycznym głosem przez głośniki.

Każda syrena po uruchomieniu będzie mogła odesłać do centrali sygnał potwierdzający, że alarm rzeczywiście się włączył. Jeśli któraś syrena nie odpowie, system automatycznie zgłosi alert o możliwej awarii urządzenia. W codziennej pracy platforma może co kilka minut sprawdzać stan wszystkich urządzeń, co pozwoli szybko wykryć i naprawić usterki, zanim zagrożą sprawności systemu. Biorąc pod uwagę planowaną liczbę syren w systemie, automatyczne nadzorowanie takiej sieci to absolutna konieczność.

A jeśli nie usłyszałeś syreny alarmowej, bo akurat byłeś w domu przy zamkniętych oknach albo w głośnym centrum handlowym? Nowy system ma rozwiązać także

Schemat funkcjonowania systemu ostrzegania i alarmowania ludności

źródło: opracowanie własne KG PSP

i ten problem. Platforma po włączeniu syren automatycznie opublikuje komunikat o zagrożeniu w Internecie przez publiczne API, tzn. udostępni informację w takiej formie, by mogły ją odczytać różne aplikacje mobilne. Dzięki temu obok sygnału syreny pojawi się powiadomienie na smartfonach mieszkańców danego terenu.

System ten będzie mógł przekazywać ostrzeżenia bardziej precyzyjnie. Nowe rozwiązanie pozwoli zawęzić alarm do obszaru narażonego na zagrożenie, a tym samym uniknąć niepotrzebnej paniki lub zlekceważenia alertu.

Warto podkreślić, że nawet najlepszy system spełni swoją rolę tylko wtedy, gdy obywatele będą mu ufali i odpowiednio reagowali. Dlatego obok inwestycji w infrastrukturę ważną będzie edukacja społeczeństwa: poznanie sygnałów alarmowych, zainstalowanie oficjalnej aplikacji alarmowej w telefonie i wiedza, jak się zachować po usłyszeniu określonego komunikatu. Nowoczesne technologie mają nam to ułatwić – komunikaty będą jasne, dostępne wieloma kanałami i trudno będzie je przeoczyć.

Planowane zakończenie projektu zgodnie z jego harmonogramem – 31 grudnia 2025 r.

CO MÓWI PRAWO

Powiadamianie, ostrzeżenie i alarmowanie znalazło także odzwierciedlenie w aktach prawnych.

Ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej
Pierwszym z nich i zarazem najważniejszym jest obowiązująca od stycznia tego roku ustawa z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej. Jej wejście w życie usankcjonowało prowadzone przez Komendę Główną PSP działania związane z realizacją tego projektu. Określa ona zasady funkcjonowania systemów wykrywania zagrożeń oraz powiadamiania, ostrzegania i alarmowania o zagrożeniach. Zgodnie z jej zapisami zadaniem ochrony ludności i obrony cywilnej jest m.in. powiadamianie, ostrzeżenie i alarmowanie ludności, a niezbędna do realizacji tego zadania jest infrastruktura zapewniająca wykrywanie zagrożeń, powiadamianie, ostrzeżenie i alarmowanie o zagrożeniach.

Ustawa określiła także obowiązki organów ochrony ludności w tym zakresie:

- » wójt (burmistrz, prezydent miasta) odpowiada m.in. za powiadamianie, ostrzeżenie i alarmowanie ludności o zagrożeniach na obszarze gminy, a także

utrzymanie gotowości gminnych elementów systemów wykrywania zagrożeń oraz powiadamiania, ostrzegania i alarmowania o zagrożeniach,

- » do starosty należy m.in. organizowanie i utrzymanie powiatowych elementów systemów wykrywania zagrożeń oraz powiadamiania, ostrzegania i alarmowania o zagrożeniach,

- » zadaniem wojewody jest m.in. organizowanie i współfinansowanie systemów wykrywania zagrożeń oraz powiadamiania, ostrzegania i alarmowania o zagrożeniach na obszarze województwa w sytuacjach zagrożeń, ocena ich funkcjonowania oraz powiadamianie, ostrzeżenie i alarmowanie ludności o zagrożeniach na obszarze województwa,

- » do ministra właściwego do spraw wewnętrznych należy m.in. organizowanie i nadzorowanie systemu powiadamiania, ostrzegania i alarmowania o zagrożeniach oraz żądanie przekazywania komunikatów.

Co ważne, zadanie powiadamiania, ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniach na obszarze powiatu starosta wykonuje przy pomocy komendanta powiatowego (miejskiego) PSP, natomiast wojewoda przypisane mu zadanie koordynowania działania systemu powiadamiania oraz ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniach na obszarze województwa – przy pomocy komendanta wojewódzkiego PSP.

Obowiązek podjęcia działań w zakresie powiadamiania, ostrzegania i alarmowania ludności spoczywa na tym organie administracji publicznej lub podmiocie ochrony ludności, który pierwszy powziął informację o wystąpieniu zagrożenia (art. 67 ust. 1), natomiast każdy, kto zauważy zdarzenie lub zjawisko mogące stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia, ma obowiązek niezwłocznego powiadomienia o tym centrum powiadamiania ratunkowego albo właściwych służb lub podmiotów ratowniczych, a do czasu ich przybycia – udzielenia pomocy osobom znajdującym się w położeniu groźącym bezpośrednim niebezpieczeństwem utraty życia lub zdrowia, jeżeli może jej udzielić bez narażenia siebie lub innej osoby na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia (art. 68).

Powiadamianie, ostrzeżenie i alarmowanie ludności następuje za pomocą systemu, w skład którego wchodzi w szczególności (art. 71):

- » syreny alarmowe i urządzenia nagłaśniające,

- » krajowe, regionalne i lokalne systemy ostrzegania,
 - » środki dystrybucji informacji należące do wydawców dzienników lokalnych i ogólnopolskich,
 - » kanały informacyjne nadawców programów radiowych i telewizyjnych,
 - » system Alert RCB,
 - » ostrzeżenie publiczne wysyłane w ramach technologii cyfrowych szybkiej transmisji,
 - » informacje zamieszczane w sieci Internet w oficjalnych serwisach informacyjnych.
- Przy pomocy tego systemu organy ochrony ludności, w zależności od potrzeb, mogą ogłaszać, odwoływać i przekazywać alarmy i komunikaty ostrzegawcze dla zagrożonej ludności.

Rozporządzenie w sprawie alarmów i komunikatów ostrzegawczych

W kontekście funkcjonowania systemu powiadamiania, ostrzegania i alarmowania nie można pominąć wydanego na podstawie ustawy rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 maja 2025 r. w sprawie alarmów i komunikatów ostrzegawczych. Rozporządzenie to ustala dwa rodzaje alarmów:

- » akustyczny – modulowany dźwięk syreny alarmowej lub zapowiedź słowna przekazywana za pomocą urządzenia nagłaśniającego,
- » wizualny – żółty znak w kształcie równobocznego trójkąta, który prezentowany jest za pośrednictwem środków i urządzeń służących przekazowi obrazu oraz rodzaje komunikatów ostrzegawczych, do których należą:
- » komunikat RSO przekazywany za pomocą aplikacji mobilnej umożliwiającej publikowanie komunikatów ostrzegawczych,
- » komunikat przekazywany przez redaktorów dzienników oraz wydawców stron internetowych,
- » komunikat przekazywany przez nadawcę programu radiowego i telewizyjnego oraz operatora ruchomej publicznej sieci telekomunikacyjnej,
- » alert RCB.

Rozporządzenie doprecyzowuje także, jakie czynności powinien podjąć terytorialny organ ochrony ludności stosownie do powstałego rodzaju zagrożenia. Należą do nich:

- » ogłaszanie alarmu lub komunikatu ostrzegawczego,
- » wskazanie obszaru, na którym wystąpiło lub może wystąpić zagrożenie,
- » wydanie zaleceń dla ludności,

- » określenie przewidywanego czasu trwania zagrożenia,
- » przekazanie innych informacji istotnych dla skutecznego powiadamiania, ostrzeżenia i alarmowania ludności o zagrożeniach.

Zapisy rozporządzenia (§ 6-8) określają czynności do wykonania po otrzymaniu informacji o zagrożeniu w celu ogłoszenia

alarmu lub komunikatu ostrzegawczego dla ludności przebywającej na terenach zarządzanych lub administrowanych. Zobowiązują one:

- » wójta (burmistrza, prezydenta miasta) do przekazania alarmu lub komunikatu ostrzegawczego podmiotom ochrony ludności właściwym dla miejsca wystąpienia zagrożenia,

- » starostę (prezydenta miasta na prawach powiatu) do przekazania alarmu lub komunikatu ostrzegawczego organom ochrony ludności i podmiotom ochrony ludności właściwym dla miejsca wystąpienia zagrożenia,
- » wojewodę do przekazania alarmu lub komunikatu ostrzegawczego organom ochrony ludności i podmiotom ochrony ludności właściwym dla miejsca wystąpienia zagrożenia.

Organy ochrony ludności, gdy zagrożenie może oddziaływać na obszar właściwości innego organu, zobowiązane są do przekazania informacji o alarmie lub komunikacie ostrzegawczym wszystkim organom ochrony ludności właściwym dla miejsca wystąpienia zagrożenia, jego rodzaju i skali.

Rozporządzenie definiuje także nowy alarm dla jednostki ochrony przeciwpożarowej jako sygnał akustyczny – trzykrotnie wzrastający i opadający dźwięk syreny alarmowej z przerwami 30 s trwający 3 min. ■

st. bryg. **JACEK BUGAJ** jest zastępcą dyrektora Biura Ochrony Ludności w KG PSP

Lp.	Rodzaj alarmu	Ogłoszenie alarmu	Odwołanie alarmu
1	Akustyczny	Alarm dla ludności cywilnej: » sygnał akustyczny – modulowany dźwięk syreny alarmowej trwający 3 min lub » powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: <i>Uwaga! Uwaga! Uwaga!</i> <i>Ogłaszam alarm ... (podać przyczynę, rodzaj zagrożenia itp.) dla ...</i> Alarm dla jednostki ochrony przeciwpożarowej: » sygnał akustyczny – trzykrotnie wzrastający i opadający dźwięk syreny alarmowej z przerwami 30 s trwający 3 min Alarm ćwiczebny/treningowy: sygnał akustyczny – ciągły dźwięk syreny alarmowej trwający 1 min	Alarm dla ludności cywilnej: » sygnał akustyczny – ciągły dźwięk syreny alarmowej trwający 3 min lub » powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: <i>Uwaga! Uwaga! Uwaga!</i> <i>Odwołuję alarm...</i> <i>(podać przyczynę, rodzaj zagrożenia itp.) dla ...</i>
2	Wizualny (grafika)	Umieszczenie żółtego znaku w kształcie równobocznego trójkąta	Usunięcie żółtego znaku w kształcie równobocznego trójkąta

Lp.	Rodzaj komunikatu ostrzegawczego	Ogłoszenie komunikatu ostrzegawczego	Odwołanie komunikatu ostrzegawczego
1	Komunikat regionalnego systemu ostrzegania (RSO)	Informacja o ogłoszeniu zagrożenia zawierająca: rodzaj i obszar zagrożenia, zalecenia dla ludności na zagrożonym obszarze oraz inne informacje o zagrożeniu, w tym przewidywany czas jego trwania, przekazywana za pośrednictwem aplikacji mobilnej RSO	Informacja o odwołaniu zagrożenia przekazywana za pośrednictwem aplikacji mobilnej RSO
2	Komunikat przekazywany przez redaktorów dzienników oraz wydawców stron internetowych	Informacja wizualna (tekstowa lub infograficzna) o ogłoszeniu zagrożenia zawierająca: rodzaj i obszar zagrożenia, zalecenia dla ludności na zagrożonym obszarze oraz inne informacje o zagrożeniu, w tym przewidywany czas jego trwania, przekazywana za pośrednictwem dzienników oraz stron internetowych	Informacja wizualna (tekstowa lub infograficzna) o odwołaniu zagrożenia przekazywana za pośrednictwem dzienników oraz stron internetowych
3	Komunikat przekazywany przez nadawcę programu radiowego i telewizyjnego oraz operatora mobilnej publicznej sieci telekomunikacyjnej	Informacja audio lub audiowizualna albo wizualna (tekstowa lub infograficzna) o ogłoszeniu zagrożenia zawierająca: rodzaj i obszar zagrożenia, zalecenia dla ludności na zagrożonym obszarze oraz inne informacje o zagrożeniu, w tym przewidywany czas jego trwania, przekazywana za pośrednictwem radia i telewizji oraz operatora ruchomej publicznej sieci telekomunikacyjnej	Informacja audio lub audiowizualna albo wizualna (tekstowa lub infograficzna) o odwołaniu zagrożenia przekazywana za pośrednictwem radia i telewizji oraz operatora ruchomej publicznej sieci telekomunikacyjnej
4	Alert RCB	Informacja o ogłoszeniu zagrożenia w postaci krótkiej wiadomości tekstowej wysyłanej na telefon komórkowy na zlecenie Rządowego Centrum Bezpieczeństwa przez operatorów mobilnych publicznych sieci telekomunikacyjnych	—

Sposoby ogłaszania i odwoływania alarmów i komunikatów ostrzegawczych

źródło: rozporządzenie MSWiA z dnia 14 maja 2025 r. w sprawie alarmów i komunikatów ostrzegawczych

Do schronu cz. 2

DAWID SAGAN

W niniejszym artykule – rozwijającym temat budowy ochronnych poruszany w lipcowym wydaniu „Przeglądu Pożarniczego” – skoncentrujemy się na zagadnieniach związanych z treścią protokołu ze sprawdzenia obiektu budowlanego lub jego części, dokonywanego pod kątem spełnienia bądź możliwości spełnienia kryteriów uznania dotychczasowej budowli ochronnej za obiekt zbiorowej ochrony. Szczególną uwagę poświęcimy elementom tego procesu, które podlegają ocenie funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej.

Z przeprowadzenia sprawdzenia budowli ochronnej należy sporządzić protokół. Na podstawie jego treści komendant powiatowy (miejski) PSP zajmie stanowisko, czy dotychczasowa budowla ochronna: *spełnia / nie spełnia, lecz może spełniać / nie spełnia i nie może spełniać* danej funkcji określonej w rozporządzeniu MSWiA z dnia 21 lutego 2025 r. dotyczącym dotychczasowych budowli ochronnych [1].

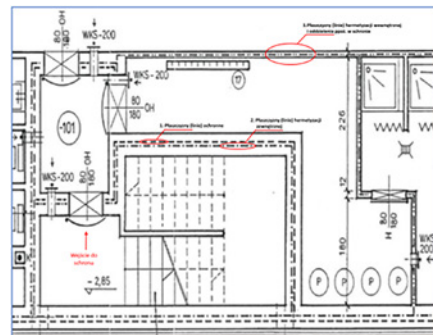
ZABEZPIECZENIE PRZED PROMIENIOWANIEM PRZENIKLIWYM GAMMA Z OPADU PROMIENIOTWÓRCZEGO (PSP – PRZY WSPÓŁPRACY PINB) [2]

Pierwszym zagadnieniem wymagającym zgromadzenia informacji jest *zabezpieczenie przed promieniowaniem przenikliwym gamma z opadu promieniotwórczego*

opisane w § 6 rozporządzenia. Należy zaznaczyć, że ten obszar wymaga współpracy z pracownikami powiatowego inspektoratu nadzoru budowlanego (PINB).

A czego w istocie dotyczy to zagadnienie? To nic innego, jak ocena skuteczności osłony przed promieniowaniem gamma – czyli określenie, czy promieniowanie przenikające do wnętrza budowli ochronnej (np. schronu) jest co najmniej 100-krotnie słabsze niż to występujące na zewnątrz, w miejscu bezpośrednio narażonym na opad promieniotwórczy. Innymi słowy – chodzi o zapewnienie, że budowla ochronna redukuje poziom promieniowania gamma, skutecznie chroniąc osoby przebywające w jej wnętrzu.

W prawidłowym przeprowadzeniu tej oceny pomocne są zarówno dane na temat budowli ochronnej z dokumentacji projektowej,

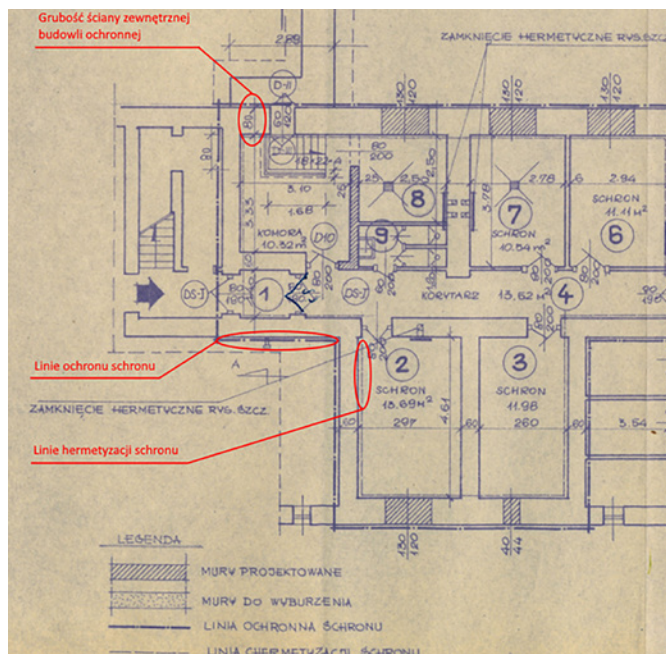
1 Ilustracja obrazująca oznaczenia graficzne elementów budowli ochronnej

źródło: „Instruktaż dotyczący sprawdzeń dotychczasowych budowli ochronnych dla przedstawicieli PSP i nadzoru budowlanego” [3]

1. Oznaczenia specjalne do projektów hermetyzacji			
Przedmiot oznaczenia	Oznaczenie		Objaśnienia
	1:200	1:100	
1. Płaszczyzny (linie) ochrony			Płaszczyzny ochronne rysować w osiach przegrod. Oznaczenie dotyczy rzutów poziomych i przekrojów
2. Płaszczyzny (linie) hermetyzacji zewnętrznej			j.w.
3. Płaszczyzny (linie) hermetyzacji wewnętrznej i oddzielenia stref p.poz. w schronie			j.w.

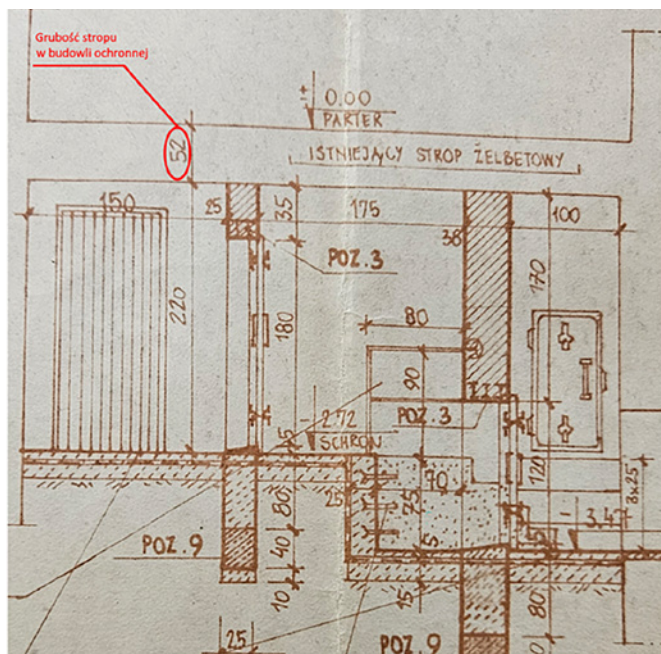
2 Ilustracja oznaczenia specjalnego do projektów hermetyzacji

źródło: „Tymczasowe szczegółowe zasady projektowania i wykonywania schronów obrony cywilnej” [4] (dalej: Zasady)

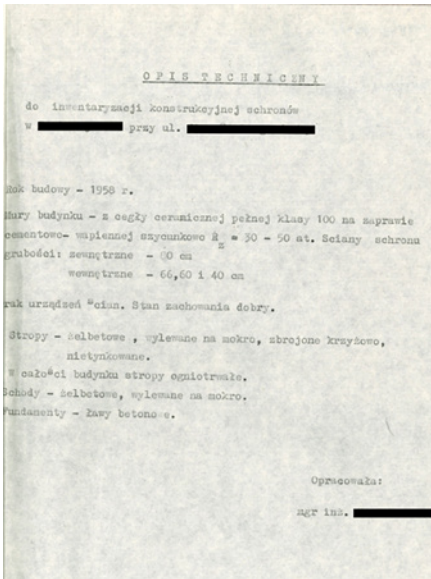
3 Oznaczenie grubości ściany zewnętrznej budowli ochronnej [cm]

źródło: dokumentacja projektowa budowli

4 Oznaczenie grubości stropu budowli ochronnej [cm]

źródło: dokumentacja projektowa budowli

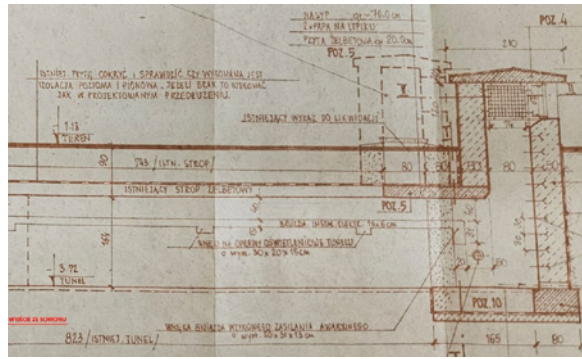
5 Opis techniczny do inwentaryzacji budowli ochronnej

źródło: dokumentacja projektowa budowli

jak i informacje zawarte w „Instruktażu dotyczącym sprawdzeń dotychczasowych budowli ochronnych dla przedstawicieli Państwowej Straży Pożarnej i nadzoru budowlanego” (dalej: Instruktaż) [3].

Dokumentacja projektowa budowli ochronnej powinna zawierać jednoznaczne informacje dotyczące ochrony przed promieniowaniem przenikliwym (jonizującym), w szczególności przez określenie rodzaju i grubości materiałów zastosowanych w przegrodach budowlanych. Parametry te muszą odpowiadać wykazowi warstw ochronnych, o którym mowa w § 6 ust. 2 rozporządzenia [1], lub być zgodne z dopuszczalnymi konfiguracjami ich kombinacji. Rys. 1 przedstawia przykładowe oznaczenia warstw ochronnych stosowane w części graficznej dokumentacji projektowej.

Na rys. 1-5 widzimy zaznaczone i nazwane płaszczyszyny ochronne, określenie grubości przegród zewnętrznych budowli ochronnej oraz opis techniczny do inwentaryzacji konstrukcyjnej schronu według Zasad [4]. Przewidywały one projektowanie ochrony przed promieniowaniem przenikliwym jonizującym według nomogramów opracowanych na podstawie wyników obliczeń numerycznych dla najbardziej niekorzystnych warunków zagrożenia radiacyjnego wywołanego wybuchem ładunku rozszczepieniowego. Oznaczało to duży zapas bezpieczeństwa i nawet po upływie kilkudziesięciu lat, przy założeniu zachowania podstawowej integralności konstrukcji, wzniesione w ten sposób

6 Dostosowanie tunelu ewakuacyjnego do obowiązujących Zasad przez wydłużenie, wzmocnienie stropu, wyposażenie w oświetlenie i wskazanie głębokości usytuowania (osłonięcia warstwy gruntu). Pozostałe funkcje budowli ochronnej były zapewnione

źródło: dokumentacja projektowa budowli

budowle ochronne powinny spełniać swoją funkcję zgodnie z załączoną dokumentacją graficzną. Rys. 6 przedstawia przykład dostosowania tunelu wyjścia zapasowego do obowiązujących Zasad [4]

Za pomocą pomiarów z natury (pomiarów istniejącego stanu) i dzięki wykorzystaniu zależności grubości warstwy ochronnej od krotności osłabienia promieniowania K_r zgodnie z poniższym zapisem zaprezentowanym w Instruktażu otrzymujemy:

$$H = d_{r10} \lg K_r$$

d_{r10} można przyjmować:

- dla betonu - 0.2 m,
- dla gruntu - 0.3 m,
- dla cegły - 0.25 m,
- dla drewna - 0.8 m,
- dla stali - 0.06 m.

$$\sum_{i=1}^m h_i \rho_i \geq \rho_1 d_{r10(l)} \lg K_r$$

gdzie: h_1, \dots, h_m - grubości poszczególnych warstw [m],

ρ_1, \dots, ρ_m - gęstości materiałów [kg/m³].

$m_{pow} = \sum_{i=1}^m h_i \rho_i$ - jest tzw. masą powierzchniową.

Zakładając, że mamy do czynienia ze stropem żelbetowym o grubości 45 cm (0,45 m) - h_1 i gęstości 2500 kg/m³ - ρ_1 poddamy sprawdzeniu spełnienie warunku co najmniej 100-krotnego osłabienia promieniowania γ - $K_r = 100$; d_{r10} dla betonu - 0,20 m

$$h_1 \times \rho_1 \geq \rho_1 \times d_{r10(l)} \times \log(K_r)$$

$$0,45 \text{ m} \times 2500 \text{ kg/m}^3 \geq 2500 \text{ kg/m}^3 \times 0,2 \text{ m} \log(100)$$

$$1125 \text{ kg/m}^2 \geq 1000 \text{ kg/m}^2 \rightarrow \text{warunek spełniony}$$

Powyższy przykład ma jedynie przybliżyć obliczenia tej prostej zależności

Jeżeli masa powierzchniowa przegrody, czyli iloczyn jej grubości i gęstości materiału, przekracza 1000 kg/m², to zapewniony jest co najmniej 100-krotny poziom osłabienia promieniowania jonizującego. W przypadku budowli usytuowanej poniżej poziomu terenu warstwy gruntu oraz konstrukcja obiektu zapewniają bardzo wysoki poziom osłabienia promieniowania,

Material	Gęstość [kg/m ³]	Uwagi autora
żelbet	2500	
beton zbrojony (z 1% stali)	2300	
beton zbrojony (z 2% stali)	2400	
beton zwykły z kruszywa kamiennego	1800-2400	stosowany w Polsce najpowszechniej, szczególnie po 1960 r., w budownictwie z wielkiej płyty
beton z żużla paleniskowego (żużlobeton paleniskowy)	1200-1800	stosowany w Polsce głównie w latach 1945-1960 i później, zwłaszcza w regionach przemysłowych, gdzie znajdowały się huty i elektrownie opalane węglem, zatem żużel był tani i łatwo dostępny - na Górnym Śląsku, w Zagłębiu Dąbrowskim, Krakowie (dzielnica Nowa Huta i okolice), Zagłębiu Staropolskim (Ostrowiec Świętokrzyski, Starachowice) i Stalowej Woli
mur z cegły ceramicznej pełnej na zaprawie cementowo-wapiennej (bez tynku)	1800	
mur z cegły silikatowej pełnej	1900	

Wybrane zestawienie parametrów fizycznych materiałów/wyrobów budowlanych wg PN-EN ISO 12524:2003, PN-EN ISO 6946:1999 i PN-91/B-02020

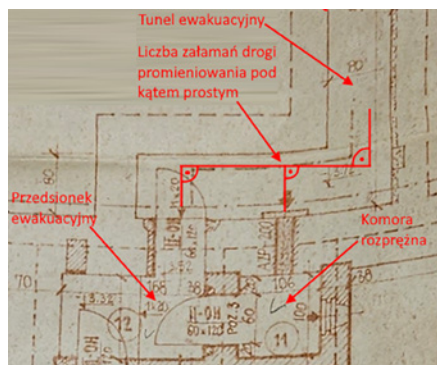
źródło: https://kurtz.zut.edu.pl/fileadmin/BE/Tablice_materialowe.pdf (dostęp: 10.06.2025)

często przekraczający wymagany 100-krotny współczynnik tłumienia. Dlatego nie ma potrzeby szczegółowo analizować elementów znajdujących się poniżej powierzchni terenu (potwierdzenie kombinacji zapisów z § 6 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia). Ocena powinna koncentrować się na tych fragmentach płaszczyzn ochronnych, które wystają ponad poziom gruntu, zwłaszcza stropów narażonych na bezpośrednie działanie czynników rażenia. Powyższą analizę ułatwia tabela zestawiająca gęstość wybranych materiałów budowlanych, wraz z sugestią podjęcia próby pomiaru grubości stropu przez wsunięcie taśmy mierniczej (metra) w niezabezpieczone otwory powstałe w wyniku przebić przez ten strop albo metodą pomiaru dwóch wymiarów pośrednich.

Po określeniu charakterystyki warstw ochronnych budowli ochronnej należy przejść do analizy układów wejść, wyjść zapasowych oraz innych otworów (np. w kanałach wentylacyjnych) występujących w tych warstwach.

Dla każdego z takich elementów należy:

- » określić liczbę załamań drogi promieniowania pod kątem prostym,
 - » odczytać z projektu lub zmierzyć grubość warstwy ochronnej na każdym załamaniu,
 - » określić rodzaj materiału, z którego wykonano przegrodę,
- a następnie na podstawie typowych gęstości (zaczerpniętych z tablic materiałowych lub publikacji naukowych) oszacować masę powierzchniową warstwy ochronnej.
- Powyższe kwestie zilustrowane zostały w dokumentacji graficznej, którą przedstawia rys. 7.

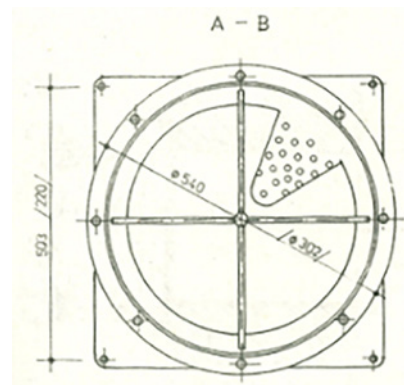
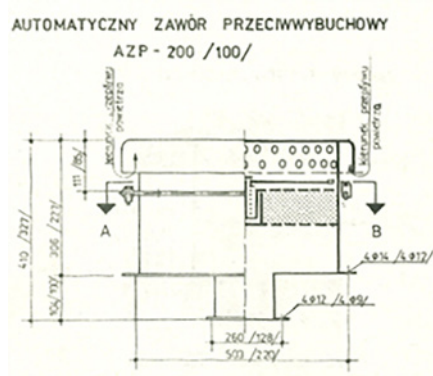
7 Charakterystyka układów dla wyjścia zapasowego oraz kanału wentylacyjnego wraz z warstwami występującymi na drodze promieniowania: drzwi ochronno-hermetyczne (II-OH) i automatyczny zawór przeciwybuchowy (AZP-200)

źródło: dokumentacja projektowa budowli

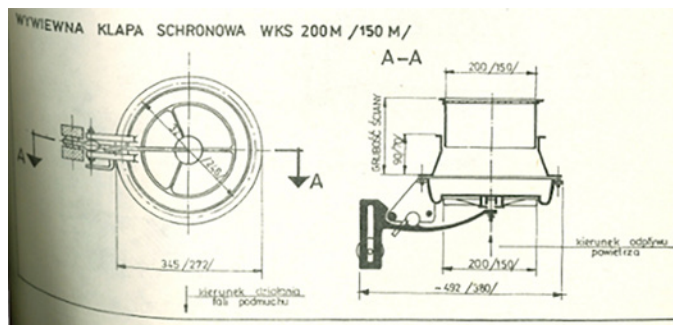
8 Zabezpieczenie otworu dolotu powietrza do komory rozprężnej za pomocą automatycznego zaworu przeciwybuchowego (AZP-100) lub filtra mineralnego

fot. Dawid Sagan

9 Rysunek techniczny automatycznego zaworu AZP-200 i AZP-100

źródło: dokumentacja projektowa budowli

10 Rysunek techniczny wywiewnej klapy schronowej WKS 200M i WKS 150M

źródło: dokumentacja projektowa budowli

Ostatnim elementem na tym etapie tworzenia protokołu jest ocena grubości osłon znajdujących się na drodze promieniowania oraz określenie rodzaju materiału, z którego są wykonane. Pomocne tu będą takie narzędzia pomiarowe, jak suwmiarka, miernik, dalmierz.

Podczas sprawdzeń może się okazać, że w przegrodach zewnętrznych występuje wiele wywierceń, przebić instalacyjnych, otworów oraz nieuzupełnionych ubytków, a za sprawą braku bieżącej konserwacji zamknięć (drzwi, kłap, zaworów i innych otworów) utraciły one szczelność i możliwość prawidłowego

domknięcia, co uniemożliwia osiągnięcie wymaganych parametrów. Okoliczności te potwierdzają zdjęcia. Tego rodzaju uszkodzenia negatywnie wpływają na zdolność budowli ochronnej do ograniczania przenikania promieniowania gamma. Ich szczegółowe opisanie w protokole i wykonanie odpowiedniej dokumentacji ułatwi sformułowanie uzasadnienia dla tej funkcji budowli ochronnej w końcowym stanowisku.

W przypadku braku niezbędnych danych i braku możliwości ich ustalenia podczas oględzin należy zamieścić stosowną adnotację w tym zakresie w protokole w polu „Inne informacje, dane lub uwagi”.

11 Zabezpieczenie otworu wylotu powietrza do budowli ochronnej za pomocą wywiewnej kłapy schronowej WKS-200M i WKS 150M

fot. Dawid Sagan

ZABEZPIECZENIE PRZED DŁUGOTRWAŁYM ODDZIAŁYWANIEM ZEWNĘTRZNYM POŻARU NA BUDOWŁĘ OCHRONNĄ (§ 7 ROZPORZĄDZENIA) (PSP)

Następnym punktem, z którym przychodzi nam się zmierzyć jest *zabezpieczenie przed długotrwałym oddziaływaniem zewnętrznym pożaru na budowlę ochronną*, opisane w § 7 rozporządzenia [1]. W punkcie tym musimy rozważyć dwie kwestie:

► czy ściany zewnętrzne, strop oraz zamknięcia otworów (drzwi, kłapy, zawory itp.) mają odporność ogniową co najmniej 120 min (2 h), zgodnie ze standardową krzywą pożaru, oraz ograniczają rozprzestrzenianie się zadymienia?

► czy ściany, strop i zamknięcia otworów chronią wnętrze przed szkodliwymi warunkami środowiskowymi przez co najmniej 360 min (6 h) przy temperaturze 400°C, zapewniając, że wewnątrz temperatura nie przekroczy 30°C?

Oddziaływanie pożaru na konstrukcję budowlaną ma charakter wyjątkowy, jego wystąpienie nie jest regularne ani

przewidywalne, ale może mieć znaczące konsekwencje dla konstrukcji. W przypadku ocenianych budowli ochronnych wymagane jest zapewnienie odporności ogniowej elementów konstrukcyjnych (stropów i ścian zewnętrznych – które narażone są na pożar) przez co najmniej 120 min z uwzględnieniem trzech podstawowych kryteriów: nośności, szczelności i izolacyjności ogniowej (REI 120). Dodatkowo rozpatruje się kryterium S (dymoszczelność), odnoszące się do zdolności elementów budowlanych do ograniczania przenikania dymu do wnętrza budowli ochronnej. Wymagania te odnoszą się do warunków pożaru opisanych standardową krzywą pożaru, w których paliwem dominującym są drewno i materiały drewnopochodne [5].

Krzywa standardowa opisuje funkcję wzrostu temperatury w czasie za pomocą następującego wzoru [6]:

$$T = T_0 + 345 \cdot \log_{10}(8t+1)$$

gdzie:

T – temperatura w komorze w °C

T_0 – temperatura początkowa (zwykle 20°C)

t – czas trwania pożaru [min] ■

Dalsza część artykułu już we wrześniowym numerze „Przeglądu Pożarniczego”

LITERATURA

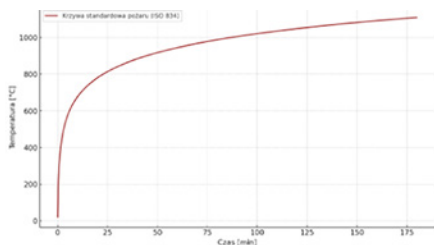
- [1] Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 lutego 2025 r. w sprawie kryteriów uznawania obiektów budowlanych albo ich części za budowle ochronne (Dz.U. poz. 235).

12 Uszkodzona wywiewna kłapa schronowa oraz przetykany dołot powietrza do budowli ochronnej

fot. Dawid Sagan

- [2] Protokół ze sprawdzenia obiektu budowlanego albo jego części pod względem spełniania lub możliwości spełnienia kryteriów uznawania obiektu budowlanego albo jego części za budowlę ochronną.
- [3] Instrukcja dotycząca sprawdzeń dotyczących budowli ochronnych dla przedstawicieli Państwowej Straży Pożarnej i nadzoru budowlanego, zaprezentowany 3 kwietnia 2025 r. przez dyrektora Biura Przeciwdziałania Zagrożeniom w KG PSP st. bryg. Ernesta Ziębaczewskiego i jego zastępcę st. bryg. Rafała Szczyptę oraz st. bryg. Ariadnę Koniuch – doradcę komendanta głównego PSP w Biurze Przeciwdziałania Zagrożeniom.
- [4] „Tymczasowe szczegółowe zasady projektowania i wykonywania schronów obrony cywilnej”, Centralny Ośrodek Badawczo-Projektowy Budownictwa Przemysłowego „Bistyp”, Warszawa 1986.
- [5] Prezentacja „Klasy odporności pożarowej budynków i klasy odporności ogniowej ich elementów”, mgr inż. Ernest Ziębaczewski, Akademia Pożarnicza, 2023.
- [6] „Bezpieczeństwo pożarowe”, Maria Dreger (red.), Wydawnictwo POLCEN Sp. z o.o., Warszawa 2018.

st. kpt. **DAWID SAGAN** jest naczelnikiem Wydziału Operacyjno-Rozpoznawczego Komendy Powiatowej PSP w Stalowej Woli

13 Krzywa standardowa pożarów według PN-EN 1363-1:2020-07 Badania odporności ogniowej – Część 1: Wymagania ogólne

Pożar na szczycie góry

ŁUKASZ OLEJNIK

Wćwiczenia zaangażowane zostały siły i środki z województw: opolskiego, dolnośląskiego, lubuskiego i wielkopolskiego oraz Centralnej Szkoły PSP w Częstochowie. Celem ćwiczeń było ustalenie stopnia przygotowania sił i środków centralnego odwołu operacyjnego KSRG do zwalczania skutków zdarzeń długotrwałych i o dużych rozmiarach powstałych w wyniku pożarów kompleksów leśnych, a także zdarzeń wymagających udziału grup specjalistycznych. Ze względu na złożoność zagadnień organizatorzy opracowali aż sześć epizodów. Każdy z nich był ciekawy i dobrze przygotowany pod kątem pozoracji. Po szczególne epizody odzwierciedlały pożary wielkopowierzchniowe lasu w Górach Opawskich i ostatecznie, według scenariusza, w drugim dniu doprowadziły do dużego pożaru u podnóża góry Srebrna Kopa.

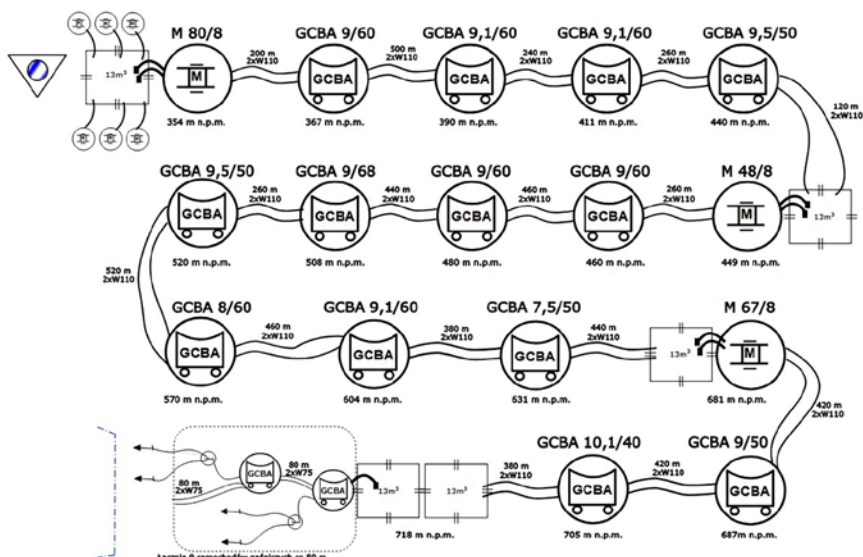
NIESTANDARDOWE ZDARZENIE, NIESTANDARDOWE DZIAŁANIA

12 czerwca o godz. 7.12 do sztabu strategicznego opolskiego komendanta wojewódzkiego PSP, który znajdował się w Komendzie Powiatowej PSP w Prudniku, wpłynęło zgłoszenie o pożarze u stóp Srebrnej Kopy.

Sztab na podstawie uzyskanych danych dokonał analizy sytuacji meteorologicznej, drzewostanu, różnic terenu i opracował prognozę rozwoju pożaru. Jednocześnie z punktu przyjęcia sił i środków do sztabu strategicznego zadysponowani zostali dowódcy kompanii gaśniczych z województwa lubuskiego, dolnośląskiego, wielkopolskiego i opolskiego (dowództwo wszystkich uczestniczących w ćwiczeniach kompanii gaśniczych).

KDR poziomu strategicznego st. bryg. Arkadiusz Kuśmierski wraz z szefem sztabu st. kpt. Romanem Wyszką przedstawili bieżącą sytuację oraz przyjęty zamiar taktyczny. Kierującymi działaniami ratowniczymi na poziomie taktycznym został mł. bryg. Łukasz

Coroczne ćwiczenia centralnego odwołu operacyjnego KSRG stanowią doskonałą okazję, by sprawdzić poziom przygotowania jego podmiotów do usuwania skutków konkretnych zdarzeń. Ćwiczenia ratownicze pk. Biskupia Kopa 2025 odbyły się w dniach 10-12 czerwca w powiecie prudnickim i nyskim (województwo opolskie). Warto przeanalizować zwłaszcza jeden z sześciu epizodów, który zakładał konieczność prowadzenia działań gaśniczych w trudnym górskim terenie.

Schemat rozwinęcia sił i środków

Źródło: st. kpt. Grzegorz Pawełek / KP PSP w Kędzierzynie-Koźlu

Olejnik (kryptonim TAKTYK 2). Ze względu na bardzo trudne warunki terenowe, tj. znaczne przewyższenie (ok. 370 m), odległość ok. 5 km, dostępność wyłącznie jednej drogi, na której nie można było manewrować pojazdami pożarniczymi i brak możliwości korekty rozmieszczenia sił i środków w trakcie działań podjęto decyzję, że bezpośrednie rozpoznanie terenu przeprowadzą KDR oraz dowódcy kompanii. Podczas rozpoznania dzięki urzędzeniu do pozycjonowania pomp, należącemu do wielkopolskiej kompanii gaśniczej udało się znacznie przyspieszyć i usprawnić rozmieszczenie poszczególnych pomp oraz pojazdów pożarniczych. Ze względu na dużą odległość oraz przewyższenie konieczne było połączenie wszystkich sił i środków czterech kompanii gaśniczych, a następnie przydzielenie im na podstawie przyjętych parametrów taktycznych trzech zadań, które stały się zaczątkiem odcinków bojowych.

Ich dowódcami zostali:

- ▶ OB I (punkt czerpania wody) – dowódca lubuskiej kompanii gaśniczej st. kpt. Marek Andruszków (do zadania przydzielono 8 zastępów, tj. 22 strażaków),
- ▶ OB II (magistrala wodna) – dowódca wielkopolskiej kompanii gaśniczej st. bryg. Waldemar Barański, zastępca – mł. bryg. Piotr Bibułowicz z KM PSP w Opolu (23 zastępy, tj. 62 strażaków),
- ▶ OB III (działania gaśnicze) – dowódca opolskiej kompanii gaśniczej st. kpt. Piotr Wieszołek, zastępca – bryg. Mariusz Strzelczak z KP PSP w Oleśnie (15 zastępów, tj. 61 strażaków),
- ▶ OB IV (zespół dronowy z Opolu) – dowódca st. str. Dominik Okoń z KW PSP w Opolu.

Po przeprowadzeniu rozpoznania i oznaczeniu miejsc, w których zostały umieszczone poszczególne pojazdy i pompy, dowódcy kompanii udali się do punktu przyjęcia sił i środków. Tam podzielono kompanie zgodnie z przyjętym zamiarem

**Podawanie
18 prądów wody
w obronie pod
Biskupią Kopą –
zamiar taktyczny
osiągnięty**

fot. kpt. Marcin
Muskala / KP PSP
w Pajęcznie

taktycznym i przydzielono zadania poszczególnym pododdziałom. Jednocześnie sztab strategiczny wskazał miejsce pracy sztabu taktycznego (Przełęcz pod Pasterką) – tam udali się wyznaczeni funkcjonariusze oraz samochód SD1 z KW PSP w Poznaniu. Ze względu na trudne warunki terenowe oraz stosunkowo wąską drogę ustalono, że ruch będzie odbywał się jednokierunkowo od leśniczówki w Pokrzywnej w kierunku schroniska Pod Biskupią Kopą do Jarnońtówka (droga pożarowa 8).

ZADANIA I WYZWANIA

Założenie epizodu było niestandardowe, zatem zapadła decyzja, by odstąpić od typowego dla odwodów operacyjnych przydzielania zadań poszczególnym kompaniom gaśniczym. Wspólnie wypracowano zamiar taktyczny, rozpoznano teren i ustalono, które plutony danych kompanii mają działać na poszczególnych odcinkach bojowych. Wpłynęło to bezpośrednio na czas wejścia do działań, jednak podczas rozpoznania wszyscy byli zgodni, że to jedyna możliwość skutecznego podania wody na taką odległość i wysokość. Pożar cały czas się rozwijał, organizatorzy przekazywali symulację jego rozwoju w poszczególnych godzinach. Sztab strategiczny cały czas prognozował jego dalszy rozwój, opierając się na otrzymywanych informacjach o warunkach atmosferycznych, by wprowadzane siły i środki mogły bezpiecznie przygotować się do działań w obronie.

Zadaniem KDR taktycznego postawionym przez KDR poziomu strategicznego było podanie 18 prądów wody w obronie od strony zboczy Biskupiej Kopy w kierunku zboczy Srebrnej Kopy.

Realizacja tego zadania wyglądała następująco:

» wodę czerpano ze Złotego Potoku w miejscowości Pokrzywna;

» punkt czerpania wody znajdował się na wysokości 354 m n.p.m.;

» 16 ciężkich samochodów ratowniczo-gaśniczych i pompy wysokiej wydajności dostarczały wodę dwiema liniami węzowymi W-110 do zbiorników znajdujących się na Przełęczy pod Kopą (Przełęcz Mokra) – 718 m n.p.m.;

» woda przetłaczana była dwiema liniami W-75 przez 9 pojazdów gaśniczych, każdy z nich dodatkowo obsługiwał jedną linię główną W-75 i dwie linie gaśnicze W-52, które zakończone były stanowiskami gaśniczymi;

» woda była podawana w obronie przez 18 stanowisk gaśniczych;

» szacowany osiągnięty wydatek układu wyniósł 3600 dm³/min;

» linia węzowa od PCW do zbiorników na Przełęczy Mokrej miała długość 5760 m, a od zbiorników do ostatniego samochodu gaśniczego – 640 m;

» przewyższenie na odcinku dostarczenia wody wyniosło 364 m.

W trakcie wykonywania zadania pojawiły się problemy wynikające z trudnych warunków terenowych, m.in.:

» chwilowe problemy w łączności,

» awarie węży tłocznych W-110,

» brak łączności satelitarnej w grupie dronowej – utrudniał transmisję obrazu w sytuacji, gdy grupę kierowano do miejsca, w którym nie było SD1,

» zbyt mała liczba quadów.

Były one jednak rozwiązywane na bieżąco.

Ogromna determinacja dowódców wszystkich szczebli, ale także ambicja i zainteresowanie zadaniem wszystkich strażaków uczestniczących w ćwiczeniach sprawiły, że o godz. 15.39 KDR taktyczny zameldował KDR strategicznemu osiągnięcie zamiaru taktycznego – podania 18 prądów wody w obronie na Biskupiej Kopie. Następnie ćwiczenia zostały ocenione i podsumowane przez zespół rozjemców powołany przez komendanta głównego PSP.

Realizacja wyznaczonego celu była niezwykle trudna, jednak satysfakcja po zakończeniu zadania – ogromna. Nie co dzień mamy do czynienia z koniecznością wtłoczenia wody na wysokość 370 m magistralą liczącą ponad 5 km. Pamiętajmy jednak, że każde ćwiczenia służą temu, by doskonalić umiejętności, analizować problemy i wyciągać wnioski. Warto przygotowywać ambitne epizody, które nieraz wydają się mało realne lub nawet niemożliwe do wykonania, ponieważ rozbudzają się ogromny motywator do osiągnięcia zamierzonego celu.

Ćwiczenia Biskupia Kopa 2025 przeszły już do historii, jednak w ratownikach pozostało poczucie uczestniczenia w wyjątkowym przedsięwzięciu, pozwalającym zdobyć ogromne doświadczenie i uczącym pokory wobec działań ratowniczych w górach. ■

mł. bryg. dr inż. **ŁUKASZ OLEJNIK**
jest zastępcą komendanta powiatowego PSP w Kluczborku

Uczestnicy ćwiczeń podczas ich podsumowania, 12 czerwca

fot. kpt. Marcin Muskala / KP PSP w Pajęcznie

SGRW „Białystok-1” w akcji

MATEUSZ CIŻEWSKI

KRYZYS NA GRANICY

Latem 2021 r. na granicy polsko-białoruskiej zaczęto rejestrować nielegalne próby przekraczania granicy państwowej przez obywateli krajów Bliskiego Wschodu. Proces ten przybierał na sile i obecnie nazywany jest kryzysem migracyjnym. Oprócz Polski dotknął również Litwę, Łotwę i Finlandię. W ciągu kilku kolejnych tygodni ustalono, w jaki sposób przebiegał cały proceder: białoruski reżim sprowadzał obywateli Bliskiego Wschodu i krajów afrykańskich, przewoził ich na granicę polsko-białoruską i zmuszał do przekroczenia granicy w sposób nielegalny. Ta nowa, niezwykle trudna sytuacja postawiła przed polskimi służbami nowe wyzwania. Nielegalna emigracja, której celem była i jest destabilizacja bezpieczeństwa państwa, musiała zostać zahamowana.

W pierwszej fazie kryzysu do wzmocnienia ochrony granic skierowano dodatkowych funkcjonariuszy i żołnierzy. W czerwcu 2022 r. została ukończona budowa bariery na granicy państwa, o łącznej długości 180 km. Przeszkoda fizyczna w postaci 5 m płotu znacząco ograniczyła liczbę osób, które dokonują prób nielegalnego przekroczenia granicy. Ukształtowanie terenu, rzeka graniczna i rozlewiska uniemożliwiły jednak zbudowanie bariery wzdłuż całej granicy. Dlatego też polskie służby w dalszym ciągu zmagają się z nielegalną migracją. Część migrantów, korzystając z pomocy białoruskich służb, próbuje forsować barierę i w ten sposób dostać się na terytorium Polski. Inne grupy udają się w miejsca, gdzie tej bariery nie ma i pokonując trudny teren, liczą, że dostaną się w głąb kraju. Takie próby są niezwykle niebezpieczne, bo teren przygraniczny jest usiany licznymi rozlewiskami, bagnami i starorzeczami. Jedno z takich miejsc to okolice zalewu Siemianówka, gdzie biegną tory kolejowe z granicy Białorusi do Polski. Przebieg trasy kolejowej daje złudne poczucie, że teren jest dostępny i bezpieczny,

Listopadowa noc, kilka minut po godz. 3.00. Na ciemnym niebie w pobliżu granicy polsko-białoruskiej krąży wojskowy śmigłowiec szukający na rozlewiskach zalewu Siemianówka grupy osób czekających na ewakuację. Nie jest to scena z filmu akcji, ale opis wydarzeń, które miały miejsce w nocy z 7 na 8 listopada 2022 r. w województwie podlaskim, na granicy powiatów białostockiego i hajnowskiego.

w rzeczywistości trasa przebiega groblą przez bagna oraz nad taflą zalewu.

ZDRADLIWY TEREN – ŚMIERTELNA PUŁAPKA

Właśnie tę trasę obrała grupa obcokrajowców pochodząca z Azji, składająca się z dziewięciu mężczyzn i jednej kobiety. Po nielegalnym przekroczeniu granicy państwowej i kilkugodzinnej wędrówce utknęli na bagiennym terenie. Przemoczeni, wyczerpani, z objawami hipotermii o godz. 18.45 wezwali pomoc, dzwoniąc na numer alarmowy 112 i określając swoje położenie na podstawie wskazań GPS. Informacja o zdarzeniu została przekazana do Straży Granicznej, a o godz. 19.22 dotarła do dyżurnego Stanowiska Kierowania Komendanta Miejskiego (SKKM) Państwowej Straży Pożarnej w Białymstoku. Do zdarzenia zostały zadysponowane: jeden zastęp z posterunku JRG 2 w Białymstoku, trzy zastępy z najbliższych jednostek OSP (z których dwie są włączone do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego) oraz oficer operacyjny.

W porozumieniu z dyżurnym Straży Granicznej ustalono miejsce koncentracji sił w miejscowości Cisówka. Ponieważ zdarzenie miało miejsce blisko granicy, pierwszy zastęp dotarł do miejsca koncentracji po 20 min od zadysponowania. Po dotarciu kolejnych sił zastępy straży pożarnej wraz z dwoma zespołami PRM, pilotowane przez Straż Graniczną, udały się bezpośrednio do miejsca zdarzenia. Rozpoznanie pozwoliło ustalić, że w głębi lasu, około kilometra od utwardzonej drogi znajduje się dziewięciu cudzoziemców, najprawdopodobniej obywateli Sri Lanki. Nie było możliwości nawiązania kontaktu wzrokowego ani głosowego z poszkodowanymi. Obecni na miejscu zdarzenia żołnierze Wojsk Obrony Terytorialnej oddelegowani do patrolowania granicy dysponowali bezzałogowym statkiem powietrznym (dronem), za pomocą którego zlokalizowali grupę.

Kierujący działaniem ratowniczym (KDR) podjął decyzję, aby w kierunku osób poszkodowanych wysłać ratowników zabezpieczonych w kamizelki asekuracyjne oraz ubranie wypornościowe. Strażacy byli

Ratownicy SGRW „Białystok-1” mieli przed sobą niezwykle skomplikowane zadanie udzielenia pomocy osobom w złym stanie, znajdującym się w nocy na trudno dostępnym bagiennym terenie

fot. Podlaski Oddział Straży Granicznej

Do ewakuacji poszkodowanych niezbędny był śmigłowiec

fot. Podlaski Oddział Straży Granicznej

wyposażeni także w sprzęt oświetleniowy i pilarkę spalinową. Wysłana grupa składała się z trzech strażaków PSP, trzech dronów OSP oraz dwóch funkcjonariuszy SG. Kierunek, w którym mieli zmierzać, wskazywał dron. Ze względu na niedostępny, podmokły teren dotarcie do poszkodowanych zajęło im 1,5 godz. Na miejscu strażcy zastali grupę dziesięciu wyczerpanych fizycznie i wychłodzonych cudzoziemców (dziewięciu mężczyzn, jedna kobieta). Zebrany wywiad i wstępne badanie pokazały, że ich stan nie pozwalała na samodzielną ewakuację. Podjęto więc decyzję, by przede wszystkim rozpałci ognisko, które pozwoliłoby im się ogrzać. W związku z dużą liczbą osób poszkodowanych KDR poprosił o zadysponowanie dodatkowych zastępów, wyposażonych w wodery. Ratownicy, którzy dotarli do poszkodowanych, przekazali informację, że nie jest możliwa ewakuacja na noszach tą samą drogą, a ze względu na trudny teren i spadającą temperaturę nie decydują się na powrót części zespołu do czekających zastępów.

POTRZEBNY ŚMIGŁOWIEC!

KDR stanął przed trudnym zadaniem dotarcia do poszkodowanych za pomocą sprzętu mechanicznego. Jedyne wszedłozach wchodzący w skład wyposażenia jednostki OSP w województwie podlaskim był wycofany z powodu awarii. Podjęto decyzję o zadysponowaniu Specjalistycznej Grupy Wodno-Nurkowej oraz grupy operacyjnej Komendy Wojewódzkiej PSP w Białymstoku z grupą dronową. KDR, mając na uwadze zły stan osób poszkodowanych, spadającą temperaturę oraz wiążące się z tym ryzyko, zasugerował, że najszybszą i najbardziej bezpieczną będzie ewakuacja przy użyciu

śmigłowca. Prośba o zadysponowanie go została przekazana do Stanowiska Kierowania Podlaskiego Komendanta Wojewódzkiego (SKPKW) PSP w Białymstoku.

W białostockiej Komendzie Miejskiej PSP funkcjonuje Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Wysokościowego (SGRW) „Białystok-1”. Grupy wysokościowe mogą osiągać różne poziomy gotowości ze względu na posiadany sprzęt oraz wyszkolenie ratowników. Najniższy jest poziom A (trzech ratowników wysokościowych KSRG), kolejny – poziom B (pięciu ratowników wysokościowych KSRG). Jeżeli w skład grupy wchodzi ratownicy mogący realizować zadania z pokładu śmigłowca, to grupa może osiągnąć poziom AS lub BS. Deklarowany poziom gotowości grupy „Białystok-1” to BS. Oznacza to, że w skład grupy powinno wchodzić minimum pięciu ratowników wysokościowych KSRG, w tym: funkcjonariusz posiadający uprawnienia dowódcy grupy, dwóch ratowników z kwalifikacjami ratowników śmigłowcowych KSRG oraz jeden ratownik śmigłowcowy KSRG operator. W dniu zdarzenia ze względu na brak operatora oraz ratownika śmigłowcowego poziom grupy był obniżony do poziomu A. Dyżurny SKKM podjął decyzję o zadysponowaniu z wolnego ratowników mających niezbędne uprawnienia. Strażacy stawili się w jednostce niezwłocznie po otrzymaniu telefonu.

O godz. 00.51 dyżurny SKPKW przekazał informację, że śmigłowiec wyposażony w odpowiednie urządzenia za 1 godz. i 25 min wylądował w pobliżu zalewu Siemianówka, skąd podejmie SGRW. Lądowisko wyznaczono na terenie placówki Kolejowego Przejścia Granicznego w Siemianówce. Na to samo miejsce zadysponowano samochód kwatremistrzowski z namiotami pneumatycznymi, posiłkami regeneracyjnymi oraz zastępy OSP do obsługi sprzętu.

Po podjęciu trzech ratowników z grupy wysokościowej śmigłowiec udał się w miejsce przebywania poszkodowanych. Po jego zlokalizowaniu pilot nie zdecydował się na lądowanie ze względu na podmokły i zalesiony teren oraz przeszkody terenowe. W związku z tym jedyną możliwą opcją ich podjęcia była wyciągarka pokładowa. Dwóch ratowników wysokościowych zostało desantowanych z pokładu śmigłowca i z ziemi, przy asyście pozostałych funkcjonariuszy oraz przy użyciu trójkąta ewakuacyjnego, przygotowywali poszkodowanych do wciągnięcia na pokład. W pierwszym podejściu na pokład śmigłowca zostało

zabranych siedem osób, których stan był najgorszy. Podczas drugiego podjęcia ewakuowano pozostałych trzech emigrantów oraz ośmiu mundurowych. O godz. 4.10 śmigłowiec po raz drugi wylądował w placówce SG. Poszkodowani zostali przekazani pod opiekę ZRM. Od godz. 4.46 kolejne zastępy sukcesywnie kończyły działania i wracały do bazy. Ostatni zastęp zameldował się w bazie 8 listopada o godz. 6.29.

TRUDNOŚCI PODCZAS AKCJI

Podczas działań SGRW napotkała wiele problemów. Cudzoziemcy znajdowali się pod drzewami, co uniemożliwiało podjęcie ich przez śmigłowiec. Bezpieczne miejsce do podejmowania było oddalone o kilkanaście metrów, co zmusiło ratowników do transportowania poszkodowanych przez bardzo ciężki teren bagienny, porośnięty kępami traw, które trzeba było omijać. Wychłodzeni i zmęczeni ludzie poruszali się z trudem, potykając się i zapadając w podłoże. Sprzęt wysokościowy bardzo szybko się brudził, a użycie ubłoconego karabinika po raz drugi było praktycznie niemożliwe. Działania bez systemu noktowizji w terenie, gdzie nie ma żadnego sztucznego źródła światła, były dodatkową trudnością. Do tego bariera językowa praktycznie całkowicie wykluczała jakąkolwiek formę współpracy. Członkowie grupy wysokościowej zgodnie przyznają, że było to najbardziej wymagające zadanie, z jakim się zmierzli. Ratownicy biorący udział w akcji mieli uprawnienia do stosowania technik linowych z pokładu statku powietrznego Sił Zbrojnych RP. Mimo przygotowania oraz udziału w licznych ćwiczeniach z wykorzystaniem śmigłowca warunki terenowe, liczba poszkodowanych oraz ich stan fizyczny okazały się ogromnym zaskoczeniem.

Opisana akcja była niezwykle wymagająca, obciążająca fizycznie i psychicznie. Rozgrywała się w bardzo ciężkim, niedostępnym i nierozpoznanym terenie, w złych warunkach pogodowych. Stanowiła prawdziwy sprawdzian współdziałania różnych służb mundurowych, a braki w sprzęcie wymagały od funkcjonariuszy niestandardowych rozwiązań. Miejmy nadzieję, że liczba tego typu zdarzeń nie będzie rosła, a zakupy nowoczesnego sprzętu dadzą odpowiednie wsparcie podczas akcji w tego typu terenie. ■

st. kpt. mgr inż. **MATEUSZ CIŻEW-SKI** pełni służbę w Komendzie Miejskiej PSP w Białymstoku

W wiadrach ukryte były obrazki, które należało sfotografować dronem

fot. Zbigniew Tomaszewski / droniada.eu

Fly to Rescue w Gliwicach

MARCIN KLECZ

Kto szybciej za pomocą drona znajdował obrazy ukryte w wiadrach na dworze i wewnątrz budynku, ten wygrywał i przechodził do kolejnej rundy turnieju. Zawody odbyły się w dniach 5-7 czerwca 2025 r. w Aeroklubie Gliwickim.

Z perspektywy widza wydawało się to banalnym zadaniem. Ale tak nie było: w 25 wiadrach umieszczonych było 25 zdjęć, a 10 z nich należało odnaleźć (na podstawie wcześniejszego okazania) i wyraźnie sfotografować. Pozostałe 15 fotografii nie podlegało poszukiwaniom, ale – dla utrudnienia – nierzadko były podobne do tych właściwych. Nie można było sfotografować kilkakrotnie tego samego obrazu: jeśli pilot uznał, że znalazł poszukiwany cel, to mógł wykonać tylko jedno ujęcie. Ani jednego więcej, ani jednego mniej. Inaczej tracił punkty.

Pilot drona musiał się zatem wykazać czujnością, sprawnością umysłu i odpowiednią koordynacją wzrokowo-ruchową. A to są właśnie idealne cechy pilota biorącego udział w akcjach poszukiwawczo-ratowniczych.

PRZYGOTOWANIE KONKURENCJI I PRZEBIEG TURNIEJU

Na dnie wiader umieszczono fotografie o średnicy 23 cm, otoczone trzema obwódkami: czerwoną (24 cm średnicy), żółtą (25 cm) oraz zieloną (26 cm). Zdjęcia wykonane przez pilota miało obejmować obwódkę zieloną. Akceptowalne było zoomowanie obrazu do obwódki czerwonej, pod warunkiem centralnego wykonania zdjęcia (ewentualne przesunięcia były jednak wyraźnie widoczne, ponieważ na fotografii umieszczono zarys tarczy strzelniczej).

W turnieju Fly to Rescue rozstawiono dwa równoległe tory w odstępnie 10 m. Miały po 30 m długości i 10 m szerokości. Na każdym torze ustawiono 25 wiader. – *W pierwszej i drugiej rundzie okazywane zdjęcia były identyczne z ukrytymi w wiadrach. Podczas*

konkurencji sobotniej różniły się ujęciem, np. okazywano osobę na zdjęciu formalnym, tymczasem w wiadrze umieszczano jej zdjęcie wykonane w terenie. Opis szukanego obiektu był na planszy przed pilotem – opowiada Sławomir Kosielewski, prezes zarządu Fundacji Instytut Mikromakro, a jednocześnie główny organizator Droniady. Przewodniczącym jury był Ireneusz Konopczak z Fundacji Instytut Mikromakro, sędziami – kpt. Marcin Klecz (jednocześnie wiceprzewodniczący komisji sędziowskiej), dr inż. hab. Mikołaj Leszczuk, prof. uczelni z Akademii Górniczo-Hutniczej i dr inż. Aldona Rosner z Politechniki Śląskiej.

W I rundzie w czwartek wystartowało 36 zawodników. W piątek było ich już 32, potem ich liczba malała do 16 i 8, a w sobotę w wersji turnieju indoor spotkało się czterech najlepszych pilotów.

SCENARIUSZ

Fly to Rescue zrealizowano w systemie punktowym (czwartek i piątek) i w systemie pucharowym (piątek/sobota). Za każdym razem zadaniem pilotów było:

- » wykonanie lotu manualnego po specjalnym torze w poszukiwaniu obrazów ukrytych w wiadrach,
- » identyfikacja obrazów,
- » poprawne ich sfotografowanie.

Wyniki prezentowały się następująco:
 I miejsce: kdt str. Jakub Fabicki (Szkoła Aspirantów PSP w Poznaniu),
 II miejsce: mł. kpt. Borys Hołubowicz (Szkoła Aspirantów PSP w Poznaniu),
 III miejsce: Paweł Sowa (Zespół Szkół Mechaniczno-Elektrycznych im. Tadeusza Kościuszki w Rybniku),
 IV miejsce: st. asp. Piotr Cieślak (Komenda Stołeczna Policji).

Puchary w imieniu komendanta głównego PSP wręczył zastępca komendanta wojewódzkiego PSP w Katowicach st. bryg. Arkadiusz Krzemiński w towarzystwie komendanta miejskiego PSP w Gliwicach st. bryg. Mariana Matejczyka. Laureat nagrody głównej otrzymał dodatkowo nagrodę specjalną w postaci szkolenia z oprogramowania TAK – platformy świadomości geoprzestrzennej i sytuacyjnej (TAK.gov). Ze szkolenia oprócz zwycięzcy zawodów będzie mogło skorzystać również jego dziewięciu kolegów ze Szkoły.

FLY TO RESCUE – SPOSÓB NA SZKOLENIE PILOTÓW

Ubiegłoroczny turniej z tego cyklu, który odbył się pod auspicjami szefa Biura

Po emocjonującej walce czas na nagrody. Zwycięzcy (od lewej): st. asp. Piotr Cieślak, Paweł Sowa, kdt str. Jakub Fabicki oraz mł. kpt. Borys Hołubowicz

fot. Zbigniew Tomaszewski / droniada.eu

Bezpieczeństwa Narodowego, spotkał się z uznaniem i szerokim zainteresowaniem przedstawicieli służb mundurowych i organizacji poszukiwawczo-ratowniczych. Tym razem organizatorom zależało, aby wystartowało w nim jeszcze więcej pilotów dronów, reprezentujących różne struktury systemu bezpieczeństwa militarnego i pozamilitarnego.

Dzięki temu wzmocnił się pozytywny przekaz o nowoczesności i otwartości na innowacje technologiczne w Państwowej Straży Pożarnej, Policji i Wojsku Polskim. Turniej stał się też okazją do podkreślenia znaczenia współpracy z organizacjami pozarządowymi i uczelniami wyższymi oraz – *last but not least* – roli sportu w służbie.

Precyzyjne loty dronami w turnieju są nie tylko rozgrywkami sportowymi, lecz przede wszystkim szkoleniem kompetencji w zakresie prowadzenia rozpoznania i akcji poszukiwawczo-ratowniczych. To najlepszy sposób na rozwój osobisty pilotów i trening, szansa na sprawdzenie się w sportowej rywalizacji z przedstawicielami innych służb i środowisk. ■

kpt. **MARCIN KLECZ** pełni służbę w Krajowym Centrum Koordynacji Ratownictwa w Komendzie Głównej PSP, jest krajowym koordynatorem ds. BSP w PSP

Dwa równoległe tory zostały rozstawione w odstępnie 10 m

fot. droniada.eu

Dieta przeciwnowotworowa

TOMASZ MILCZARCZYK

Jako strażacy jesteśmy bohaterami, codziennie stawiając czoła zagrożeniom, ratując życie i mienie innych. Lecz nasza praca wiąże się z wieloma niebezpieczeństwami zdrowotnymi, które nierzadko prowadzą do poważnych chorób. Długotrwałe wystawienie na działanie toksycznych substancji, dym, promieniowanie UV, stres oraz intensywny wysiłek fizyczny powodują, że jesteśmy szczególnie narażeni na rozwój wielu chorób, w tym nowotworów. Na szczęście obok medycyny konwencjonalnej w sukurs przychodzi nam odpowiednia dieta i aktywność fizyczna – mogą one bowiem stanowić istotny element profilaktyki i leczenia.

Wyniki badań oraz doświadczenia specjalistów, wśród nich dr. Davida Servana-Schreibera („Antyrak”), dr Ewy Dąbrowskiej („Post”), Ryszarda Grzebyka („Rak to nie wyrok”), Huldy Regehr Clark („Kuracja życia”) i Jewgienija Lebediewa („Wszystko można wyleczyć”), wskazują, że odpowiednio zbilansowana dieta, bogata w kluczowe składniki odżywcze, może znacząco wspierać organizm w walce z chorobami. W niniejszym artykule przedstawiam, jakie zmiany żywieniowe mogą pomóc strażakom w ograniczeniu ryzyka rozwoju nowotworów – w szczególności płuc, skóry oraz innych, związanych z narażeniem na toksyczne substancje w miejscu pracy.

CHOROBY NOWOTWOROWE I INNE ZAGROŻENIA ZDROWOTNE STRAŻAKÓW

Strażacy są bardziej narażeni na występowanie niektórych nowotworów niż ogólna populacja. Do najczęstszych należą:

- 1) **Rak płuc** – regularne narażenie na wdychanie toksycznych substancji (dymu, spalin, pyłów, chemikaliów i innych rakotwórczych związków) zwiększa ryzyko zachorowania na raka płuc, zwłaszcza w długoterminowej perspektywie. To jeden z najczęstszych nowotworów wśród strażaków.
- 2) **Rak skóry** – częsty kontakt z promieniowaniem UV podczas działań ratowniczych i praca na słońcu zwiększa ryzyko zachorowania na raka skóry. Strażacy często zaś spędzają godziny na otwartym powietrzu.
- 3) **Rak pęcherza moczowego** – zawodowi strażacy są narażeni na kontakt z wieloma substancjami chemicznymi, które mogą dostawać się do ich organizmu przez skórę, drogi oddechowe czy układ moczowy. Chemikalia obecne w dymie i innych materiałach, z którymi mają styczność, mogą wpływać na rozwój nowotworów pęcherza moczowego.

4) **Nowotwory jelit** – długotrwałe narażenie na toksyczne substancje, a także niewłaściwa dieta (uboga w błonnik, a bogata w tłuszcze nasycone) może prowadzić do rozwoju raka jelita grubego i innych nowotworów przewodu pokarmowego.

5) **Choroby serca i układu krążenia** – praca strażaka to nie tylko walka z ogniem, ale również intensywny wysiłek fizyczny, często w dużym stresie. To połączenie może prowadzić do problemów z układem krążenia, w tym zawałów serca, nadciśnienia czy miażdżycy.

6) **Problemy z układem oddechowym** – strażacy są regularnie narażeni na kontakt z dymem, pyłami i toksynami, które mogą uszkodzić płuca i prowadzić do przewlekłych chorób układu oddechowego, takich jak astma, przewlekła obturacyjna choroba płuc (POChP), a nawet gruźlica.

Warto również wspomnieć o zwiększonym ryzyku nowotworów **jąder, prostaty, głowy i szyi, nerek, wątroby** oraz tarczycy, co zostało opisane w raporcie „Minimalizacja narażenia strażaków na toksyczne produkty pożarowe” (UCLan, cfbt.pl, 2023).

DIETA JAKO NARZĘDZIE W OCHRONIE ZDROWIA STRAŻAKÓW

Pomimo intensywnej pracy w trudnych warunkach strażacy mogą aktywnie dbać o swoje zdrowie. Jedną z metod profilaktyki nowotworów i chorób cywilizacyjnych jest odpowiednia dieta – bogata w składniki o działaniu przeciwnowotworowym.

Warzywa pełne przeciwutleniaczy i błonnika

Warzywa to fundament diety przeciwnowotworowej. Strażacy powinni szczególnie zwrócić uwagę na:

- » **brokuły i kalafior** – zawierają sulforafan, który wspomaga oczyszczanie organizmu

z toksyn i wykazuje działanie przeciwnowotworowe,

- » **jarmuż** – bogaty w witaminy A, C, K oraz błonnik, który wspomaga trawienie i oczyszczanie jelit, zmniejszając ryzyko raka jelita grubego,
- » **marchewkę** – pełna beta-karotenu, który neutralizuje wolne rodniki, zmniejszając ryzyko nowotworów skóry,
- » **cebulę i czosnek** – zawierają allicynę, która ma działanie przeciwnowotworowe i wspomaga odporność.
- » **pomidory** – bogate w likopen, który jest skuteczny w walce z rakiem prostaty i innymi nowotworami.

Owoce bogate w przeciwutleniacze

Owoce są nie tylko smaczne, ale także pełne cennych składników odżywczych, które pomagają w ochronie przed nowotworami. Strażacy powinni sięgać po:

- » **jagody** – borówki, maliny, truskawki – bogate w antocyjany, które zmniejszają ryzyko rozwoju nowotworów skóry i płuc,
- » **cytrusy** – pomarańcze, cytryny, grapefruity – bogate w witaminę C, która wspomaga układ odpornościowy i ma działanie przeciwnowotworowe.
- » **granaty** – zawierające punikalaginę, która pomaga zapobiegać rakowi prostaty i piersi.

Przyprawy i zioła

Zioła i przyprawy to doskonały sposób na wzbogacenie diety o substancje o działaniu przeciwnowotworowym:

- » **kurkuma** – zawiera silny przeciwzapalny i przeciwnowotworowy składnik: kurkuminę,
- » **imbir** – działa przeciwzapalnie, wspomaga trawienie i wzmacnia odporność,
- » **czosnek** – działa przeciwzapalnie i przeciwnowotworowo, wspomaga oczyszczanie organizmu.

fot. viktoria slowikowska / Pexels

PRZYKŁADOWY JADŁOSPIS DLA STRAŻAKA NA 7 DNI

Dzień 1:

» śniadanie:

zielony koktajl (szpinak, jarmuż, awokado, cytryna, siemię lniane)

» obiad:

zupa krem z brokułów i marchwi z dodatkiem kurkumy i imbiru

» kolacja:

grillowane tofu z warzywami (cukinia, bakłażan, pomidor) na oliwie z oliwek

Dzień 2:

» śniadanie:

owsianka z jagodami, nasionami chia i orzechami

» obiad:

zupa z dyni z imbirem i kurkumą
sałatka z rukolą, pomidorami i awokado

» kolacja:

pieczony łoś (lub tofu) z warzywami na parze

Dzień 3:

» śniadanie:

smoothie z granatem, kiwi i bananem

» obiad:

zupa krem z kalafiora
kasza jaglana z pieczonymi warzywami

» kolacja:

sałatka z brokułami, pomidorami, orzechami włoskimi i oliwą z oliwek

Dzień 4:

» śniadanie:

pudding chia na mleku migdałowym z jagodami, orzechami włoskimi i nasionami lnu
herbata z kurkumą i imbirem

» obiad:

zupa krem z selera i pietruszki, przyprawiona kurkumą i czosnkiem
kasza jaglana z pieczonymi warzywami (cukinia, papryka, bakłażan)

» kolacja:

pieczony bakłażan z cebulą, pomidorem i bazylią, polany oliwą z oliwek
sałatka z rukoli, pomidorków koktajlowych, orzechów włoskich i oliwy z oliwek

Dzień 5:

» śniadanie:

owsianka na mleku roślinnym z truskawkami, nasionami chia i cynamonem,
herbata zielona lub biała

» obiad:

zupa krem z brokułów, z dodatkiem imbiru i kurkumy

kasza gryczana z duszonymi warzywami (marchew, papryka, cukinia)

» kolacja:

sałatka z awokado, ogórka, pomidora, czerwonej cebuli, posypana nasionami dyni i oliwą z oliwek
tofu w sosie pomidorowym, pieczone z ziołami

Dzień 6:

» śniadanie:

smoothie z ananasek, bananem, szpinakiem i sokiem z cytryny
garść orzechów nerkowca

» obiad:

zupa krem z dyni, przyprawiona cynamonem, imbirem i kurkumą
kasza jaglana z warzywami na parze (brokuł, marchew, papryka)

» kolacja:

pieczony łoś (lub tofu) z warzywami (brokuły, marchew, cukinia)
sałatka z kapusty pekińskiej, rukoli, nasion słonecznika, oliwy z oliwek

Dzień 7:

» śniadanie:

płatki owsiane na mleku migdałowym z malinami, jagodami i nasionami chia
herbata z pokrzywy

» obiad:

zupa krem z kalafiora z dodatkiem kurkumy, czosnku i pieprzu cayenne
gotowany ryż basmati z duszonymi warzywami (papryka, cukinia, bakłażan)

» kolacja:

grillowane tofu z pieczonymi warzywami (bataty, marchew, cebula)
sałatka z awokado, ogórka, pomidorów, z dodatkiem soku z cytryny i oliwy z oliwek

Białko roślinne i zdrowe tłuszcze

Zdrowe tłuszcze i białko roślinne są niezwykle ważne w diecie strażaka. Znajdziemy je w:

- » **siemieniu lnianym i nasionach chia** – są bogate w kwasy tłuszczowe omega-3, które zmniejszają stan zapalny,
- » **tofu i tempeh** – zawierają białko roślinne wspomagające regenerację tkanek,
- » **orzechy** – mają dużą zawartość tłuszczów omega-3, które pomagają utrzymać zdrowie serca i wspierają układ odpornościowy.

Aktywność fizyczna jako element zdrowego stylu życia

Aktywność fizyczna jest kluczowa nie tylko w utrzymaniu kondycji, ale także w zapobieganiu chorobom nowotworowym. Regularne ćwiczenia owocują:

- » wzmocnieniem układu odpornościowego,
- » redukcją stresu, który wpływa na osłabienie organizmu,
- » poprawą krążenia, co sprzyja lepszemu transportowi składników odżywczych do komórek,
- » regulacją poziomu hormonów, co zmniejsza ryzyko rozwoju niektórych typów nowotworów.

Strażakom rekomendowane są treningi oparte na wytrzymałości (np. bieganie, pływanie), ćwiczenia siłowe (np. podnoszenie ciężarów) oraz regularna aktywność fizyczna, która wspomaga funkcje serca i układu oddechowego.

PODSUMOWANIE

Strażacy są w swojej pracy narażeni na działanie wielu szkodliwych czynników, dlatego powinni szczególnie zadbać o swoje zdrowie przez odpowiednią dietę i styl życia. Dieta przeciwnowotworowa – bogata w warzywa, owoce (odpowiedniej jakości), przyprawy, zdrowe tłuszcze oraz wodę (2-3 l dziennie) – wspiera organizm w walce z nowotworami i innymi chorobami zawodowymi. Kluczowe są także: regularna aktywność fizyczna, unikanie stresu i oczyszczanie organizmu (np. sauna, wysiłek fizyczny). To inwestycja, która pozwala strażakom nie tylko efektywnie pełnić służbę, ale i cieszyć się długim, zdrowym życiem po jej zakończeniu. ■

st. kpt. mgr **TOMASZ MILCZAR-CZYK** pełni służbę jako starszy specjalista w Biurze Kontroli Skarg i Wniosków KG PSP

Pomoc w kryzysie suicydalnym

MARTA GIZIEWICZ

Choć w ciągu ostatnich kilku lat odnotowuje się spadki w liczbie samobójstw, to liczba prób samobójczych wciąż rośnie. W zeszłym roku doszło do 4845 samobójstw, co w porównaniu z rokiem poprzednim oznacza spadek o 7,4% (czyli o 388 samobójstw). Jeśli chodzi o próby samobójcze – tylko między 2023 a 2024 r. wzrost ich liczby wyniósł 5,9% (627 prób) [1].

Osoby w kryzysie suicydalnym często widzą tylko jedno wyjście z trudnej sytuacji

fot. Burst / Pexels

Jako że próby samobójcze nadal są podejmowane w zatrważającej liczbie, problem – mimo że nie jest mocno nagłaśniany medialnie – wymaga podjęcia odpowiednich kroków zapobiegawczych. A ponieważ służby mundurowe są często wzywane do osób, które zamierzają odebrać sobie życie, przestaje to być jedynie sprawą służb medycznych i ratowników.

KRYZYS COVIDOWY

W latach 2020-2024 liczba prób samobójczych stopniowo rosła [1]. Największy zauważalny skok nastąpił między latami 2020 i 2021, kiedy to pojawiła się pandemia COVID-19. Wówczas wzrost ten wyniósł aż 24% (w 2021 r. było o 1663 prób samobójczych więcej niż w roku poprzednim).

Jeśli spojrzeć na problem samobójstw przez pryzmat całej populacji (niezależnie od wieku), różnice między poszczególnymi latami nie są zbyt duże, utrzymują się na podobnym poziomie. Przy tym szczególną uwagę zwraca fakt, że kobiety znacznie rzadziej popełniają samobójstwa – mężczyźni robią to niemal pięć razy częściej, a ponad sześciokrotnie częściej w grupie wiekowej 19-64.

Jeśli natomiast weźmiemy pod uwagę czynnik wieku, dostrzeżemy inne niepokojące tendencje. Na przestrzeni lat 2020-2022 stopniowo wzrastała liczba samobójstw wśród dzieci i młodzieży (w grupie wiekowej

poniżej 19 r.ż.). Na 2022 r., czyli trudny czas tuż po pandemii, przypadł szczyt samobójstw wśród dziewcząt i chłopców. Zatrważająca dynamika uwidacznia się także, jeśli chodzi o próby samobójcze podejmowane w tej grupie (między 2020 r. i 2023 r. odnotowano wzrost ich liczby na poziomie 270%).

W okresie pandemii dzieci i młodzież przebywały w izolacji, nauka i lekcje odbywały się w formie on-line, wielu uczniów przez bardzo długi czas nie miało okazji poznać nowych kolegów i koleżanek z klas, kontakt z rówieśnikami był mocno ograniczony. Narastało poczucie odseparowania, ograniczenia pogłębiały samotność i pogarszały umiejętność nawiązywania i utrzymywania relacji. Pokłósiem tamtego okresu są problemy dzieci i młodzieży w budowaniu relacji społecznych. Nadal to chłopcy częściej popełniają samobójstwa, choć prób więcej podejmują dziewczęta (w latach 2022-2024 nawet czterokrotnie częściej).

SMUTNE DANE

Według policyjnych statystyk [1] każdego dnia w Polsce trzynastcie osób umiera w wyniku samobójstwa, a aż jedenaście z tych osób to mężczyźni. Największy spadek liczby samobójstw od 10 lat odnotowano między 2023 r. i 2024 r. – aż 21,4% (o 1320 mniej samobójstw) w stosunku do 2014 r. W porównaniu do szczytowego

momentu, którym był 2022 r., liczba samobójstw wśród dzieci i młodzieży spadła o 18,6%.

Pocieszające jest utrzymanie się znacznie mniejszej liczby samobójstw w stosunku do prób samobójczych. To poniekąd odzwierciedlenie kilku zmian, które zaszły w społeczeństwie – wzrosła świadomość w zakresie prób samobójczych i samobójstw, osoby bliskie nie boją się reagować, gdy ich najbliżsi potrzebują pomocy, ponadto nowe realia, które przyniosła pandemia COVID-19, zostały oswojone i społeczeństwo zaczęło radzić sobie w nowej rzeczywistości, a część aspektów życia wróciła do normy.

Zwróćmy jeszcze uwagę na dane dotyczące lokalizacji samobójstw – w zeszłym roku najczęściej dochodziło do nich w województwie mazowieckim (670), zaś w grupie wiekowej poniżej 19 r.ż. na równi w woj. mazowieckim (16) i wielkopolskim (16). W przedziale wiekowym 19-65 najwięcej samobójstw miało miejsce również w woj. mazowieckim (511). Podobnie w grupie powyżej 65 r.ż. (141 samobójstw w woj. mazowieckim).

Dane obrazujące liczbę podejmowanych prób samobójczych wyglądają już nieco inaczej. Najwięcej prób podejmowali mieszkańcy woj. śląskiego (2062), pomorskiego (1528) oraz łódzkiego (1479), w grupie dzieci i młodzieży na niezaszczytnym

podium znalazły się województwa: pomorskie (328), śląskie (315) i łódzkie (187). W tych trzech województwach najwięcej prób samobójczych podejmowali także mieszkańcy w przedziale wiekowym 19-64. Osoby w wieku 65+ najczęściej próbowały odebrać sobie życie w woj. śląskim, mazowieckim, małopolskim i łódzkim.

OBLICZA KRYZYSU

Czasem trudno nam określić, czym jest kryzys psychologiczny, ale gdy mocniej zgłębimy temat, okaże się, że wielu czytelników zgodnie pokiwa głową i przyzna, że przynajmniej raz w życiu spotkało ich coś takiego. Kryzys psychologiczny pojawia się w trudnej sytuacji, którą odbieramy jako nierozwiązywalną, przez co wywołuje w nas napięcie i niepokój, dyskomfort psychiczny. Przykładów może być wiele, dla każdego takim momentem będzie coś innego – najczęściej to utrata pracy, rozwód, utrata kogoś bliskiego lub choroba, ale także narodziny dziecka.

Wejście w kryzys psychiczny może warunkować zachowania samobójcze. Z kryzysem samobójczym mamy do czynienia wtedy, gdy dana osoba ma myśli samobójcze (fantazjuje o byciu martwym, wyobraża sobie zadawanie sobie bólu), planuje, jak odebrać sobie życie lub faktycznie próbuje to zrobić. Motywacją w tym działaniu bywa po prostu pragnienie lub potrzeba przerwania cierpienia (psychicznego, fizycznego, emocjonalnego) i odczucie ulgi. Osoby w kryzysie samobójczym mogą mieć zawężoną percepcję sytuacji, relacji społecznych oraz wartości, co jest elementem zespołu presuicydalnego – uwidacznia się wówczas poczucie bezradności i bezsilności, osoba może się izolować i rezygnować ze swoich zainteresowań, dochodzi do tego agresja wobec siebie i napięcie, pojawia się fantazjowanie na temat śmierci. Bywa, że towarzyszy tej sytuacji zaburzona komunikacja z rodziną i bliskimi oraz duże nasilenie emocji – rozpacz, agresja, ale i poczucie beznadziejności. Niekiedy kryzys suicydalny nie jest jednoznaczny, a jego motywacje są sprzeczne – wówczas osoba w kryzysie z jednej strony chce żyć, ale z drugiej już nie.

Badania statystyczne pokazują, że da się wyszczególnić pewne czynniki wpływające na wzrost ryzyka zachowań samobójczych. Należą do nich: płeć, wiek, doświadczenie migracji, wykonywany zawód, a nawet pora roku. Dane pokazują, że mężczyźni popełniają samobójstwo ok. 5,5 razy częściej niż kobiety. Najwięcej

śmierci w wyniku samobójstwa odnotowuje się u osób w średnim wieku, tj. 35-49 lat. Przy tym warto dodać, że znaczący wzrost dostrzegalny jest także w grupie powyżej 60. r.ż.

Dlaczego migracja wpływa na zachowania suicydalne? W obecnej sytuacji geopolitycznej chyba nietrudno wyobrazić sobie, co czują ludzie zmieniający – często przymusowo – miejsce zamieszkania, a przez to tracący kontakt z bliskimi, społecznie wyizolowani. Także to, czym zajmujemy się na co dzień, czyli zawodowo, może stanowić niebezpieczny czynnik ryzyka – najwyższy wskaźnik samobójstw odnotowuje się m.in. wśród weterynarzy, lekarzy czy stomatologów.

Zdaniem niektórych badaczy charakterystyczna jest także sezonowość – okres wiosenny (zwłaszcza marzec) uważa się za swego rodzaju katalizator prób samobójczych. Dlaczego? Adam Kaplin, psychiatra z Baltimore, zasugerował, że wiosną przychodzi pobudzenie organizmu po zimie, kiedy człowiekowi trudniej wykrzesać energię do działania. Niektórzy badacze sugerują, że istnieje związek między intensywnością światła słonecznego a samobójstwami – czynniki bioklimatyczne, geograficzne (m.in. Petriduo i in. [5]). Badania Kennetha S.Y. Chewa i Richarda McCleary'ego z 1995 r. [2] wskazują zaś na podłoże społeczno-geograficzne: praca w rolnictwie, obszary wiejskie. Wiosna może się też ze wzrostem liczby interakcji społecznych i większą presją społeczno-towarzystwą. Następnym winowajcą mogą być procesy zachodzące w organizmie, głównie wahania poziomu serotoniny [3], ale badania mówią także o problemach zdrowotnych, np. z alergiami (Qin, Mortensen, Waltoft, Postolache, 2011 [5]). Niezmiennie pamiętać należy również o podatności osobniczej i stresie, które zdecydowanie nie są obojętne, jeśli chodzi o przyczynianie się do ryzyka samobójczego.

ODDZIAŁYWANIE SPOŁECZNE

Samobójstwa mają duży wpływ na otoczenie, w którym do nich dochodzi. Według WHO samobójstwo i próba samobójcza wpływają na 20 osób z otoczenia osoby, która podjęła tę próbę. Dlatego istotny jest sposób przekazywania informacji o tym wydarzeniu, bardzo trudnym dla najbliższych. Sposób informowania, a także ilość i szczegółowość przekazywanych informacji, również przez media, może skutkować efektem Wertera, określanym jako samobójstwo naśladowcze. To wzrost liczby prób

WAŻNE

1. Dojeżdżając na miejsce wyłącz sygnały świetlne i dźwiękowe.
2. W razie potrzeby wezwij inne służby ratownicze.
3. Możesz udzielić wsparcia psychicznego, ale negocjacje pozostaw wykwalifikowanym negocjatorom.
4. Zadbaj o bezpieczeństwo własne i osób potencjalnie narażonych.
5. Zachowuj spokój i nie rób gwałtownych ruchów.
6. Spróbuj zaangażować osobę manifestującą zamiar popełnienia samobójstwa w rozmowę.
7. Nie bój się pytać o samobójstwo.
8. Nie składaj obietnic, których nie możesz spełnić.
9. Zachowaj czujność, nawet jeśli osoba ta twierdzi, że zagrożenie minęło.
10. Przekaż osobę zespołowi Państwowego Ratownictwa Medycznego.
11. Zadbaj o siebie – porozmawiaj z psychologiem.

samobójczych zainspirowanych tym, co upubliczniono w mediach (szczegóły metody, okoliczności, gloryfikowanie i romantyzacja śmierci samobójczej). Dlatego nie wolno podawać w publicznych mediach szczegółowych informacji dotyczących popełnionego samobójstwa.

Naśladownictwo może wywołać zjawisko określane jako ognisko samobójstw (*suicide cluster*), czyli sytuację, w której dochodzi do wielu samobójstw w podobnym czasie i/lub miejscu, np. w szkołach. Innym zjawiskiem związanym z oddziaływaniem społecznym są hotspoty samobójstw (*suicide hotspots*). Określenie to odnosi się do miejsca, gdzie często dochodzi do samobójstw, np. na konkretnym moście. Społeczeństwo może odbierać takie miejsce jako magiczne, bo przyciągające osoby w kryzysie. Tymczasem wybór miejsca dokonywany jest pod wpływem rozpowszechniania informacji o nim. Podobne zjawisko pojawia się, gdy do samobójstwa dochodzi w rodzinie – wówczas taka forma zakończenia życia (przerwania cierpienia) staje się dla danej osoby realnym rozwiązaniem, zwłaszcza gdy dodatkowo utożsamia się z członkiem rodziny, który odebrał sobie życie. Stoi za tym modelowanie zachowania, naśladownictwo tym razem zachodzi w drodze czerpania z własnego

doświadczenia, a nie z mediów czy przekazywanych opowieści.

SYGNAŁY OSTRZEGAWCZE

Próba samobójcza zazwyczaj jest procesem, składają się na niego poszczególne etapy: myśli, tendencje, plany oraz sama próba. Rzadko przebiega on w sposób impulsywny, jednak jego dynamika zależy zwykle od czynników związanych z aktualną sytuacją danej osoby. Proces ten może zająć tygodnie, miesiące, a nawet lata. Osoba znajdująca się w kryzysie może wysyłać uświadomione lub nieuświadomione sygnały.

Tym, na co powinniśmy zwrócić uwagę, by nic nam nie umknęło, jest utrzymująca się już bardzo długo zmiana nastroju (przeważnie przygnębienie) i duże napięcie emocjonalne (mięśniowe, psychiczne, silna rozpacz, agresja, poczucie beznadziejności, frustracja). Osoby w kryzysie mogą wysyłać niepokojące komunikaty, np. „lepiej by było, gdybym nie żył”, „lepiej, jakby mnie nie było”. Towarzyszy im poczucie, że sytuacja, w której się znajdują, jest beznadziejna, dokuczają im problemy ze snem, izolują się od otoczenia. Daje się zauważyć, że codzienne zadania stanowią dla nich wyzwanie, niekiedy zajmują się „porządkowaniem” pewnych spraw. Najbardziej jednak powinny niepokoić zachowania, które mają na celu gromadzenie środków potrzebnych do odebrania sobie życia, sporządzanie listów pożegnalnych, mówienie o samobójstwie, fakt, że dana osoba ma już za sobą próby samobójcze, myśli o tym, by odebrać sobie życie oraz sam zamiar, który może być wyrażany wprost.

CO ROBIĆ?

Każdy, kto może mieć do czynienia z osobą w kryzysie samobójczym, powinien wiedzieć, jak należy postępować. W tym celu powstały „Standardy postępowania dla służb mundurowych dotyczące kontaktu z osobami w kryzysie samobójczym, po próbie samobójczej i w żałobie po śmierci samobójczej” [4], opracowane wspólnym wysiłkiem specjalistów z Komendy Głównej Policji, Komendy Głównej PSP, Komendy Głównej Żandarmerii Wojskowej oraz ekspertów z zakresu psychologii i interwencji kryzysowej. Tematyce tej była poświęcona konferencja „Zapobieganie samobójstwom – zadanie dla nas wszystkich”, która odbyła się 10 czerwca w siedzibie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Podczas konferencji „Zapobieganie samobójstwom – zadanie dla nas wszystkich” podkreślano, jak ważną rolę pełnią osoby będące na miejscu, przy osobach w kryzysie

fol. GOV

Dowiedzieć się ze „Standardów” można m.in. tego, jak zachować się w kontakcie z osobą, która zamierza odebrać sobie życie. Dla tej osoby śmierć wydaje się jedynym rozwiązaniem trudnej sytuacji, którą postrzega jako nierozwiązywalną, zareagować należy zatem okazaniem akceptacji dla trudności oraz brakiem negowania jej postawy i odczuć. Lepiej nie naciskać słowami „nie wolno ci tego zrobić”, gdyż to pozostawia ją bez wyjścia i powoduje w niej jeszcze większe napięcie. Warto za to pozwolić jej mówić swobodnie (stworzyć warunki do „wentylacji” emocji), poszukiwać jej zalet i zwracać uwagi na inne, dostępne rozwiązania, a także normalizować jej emocje, np. poprzez słowa „to zrozumiałe, że masz takie odczucia”, „to normalne, że płaczesz”. Ważne, aby być empatycznym, nie krytykować i nie wywierać presji.

Nie mniej istotne jest, w jaki sposób komunikujemy się z bliskimi osoby, która podjęła próbę samobójczą lub popełniła samobójstwo. Zawsze należy ważyć słowa i uważać na to, by wiadomości o stanie osoby w kryzysie trafiały wyłącznie do członków rodziny. Przekazujemy jedynie sprawdzone informacje, robimy to w komfortowych warunkach (np. nie w obecności mediów). Strażak musi mieć na względzie to, że informacja wywoła w członkach rodziny uszkodzone silne emocje. Należy więc zadbać, aby ktoś przyjechał po osoby bliskie, i towarzyszyć im, aby nie

pozostały same. Warto w tym wszystkim zachować spokój i mówić spokojnym tonem, a w wypowiedziach używać krótkich zdań i prostych słów. ■

PRZYPISY

- [1] Raport *Samobójstwa i próby samobójcze w Polsce w latach 2020-2024 na podstawie danych KGP na dzień 17.01.2025*, 2025.
- [2] Kenneth S.Y. Chew, Richard McCleary, *The spring peak in suicides: A cross-national analysis*, „Social Science & Medicine”, 1995, 40 (2), s. 223-230.
- [3] Craig A. Stockmeier, *Neurobiology of Serotonin in Depression and Suicide*, „Annals of the New York Academy of Sciences”, 1997, 836 (1), s. 220-232.
- [4] *Standardy postępowania dla służb mundurowych dotyczące kontaktu z osobami w kryzysie samobójczym, po próbie samobójczej i w żałobie po śmierci samobójczej*, 2025.
- [5] Jong-Min Woo, Jong-Min Woo, Teodor T. Postolache, *Seasonality of suicidal behavior*, „International Journal of Environmental Research and Public Health”, 2012, 9 (2), 531-547.

MARTA GIZIEWICZ jest redaktorką i dziennikarką, autorką powieści, a także psychologiem. Pracuje w „Przeglądzie Pożarniczym” od 2020 r.

Nowe twórcze oblicze?

Czytelniku, szukasz innych dróg rozwoju?

Chcesz sprawdzić się w innym obszarze niż dotychczas?

Napisz artykuł do „Przeglądu Pożarniczego”!

Czekamy na Twoją wiedzę i doświadczenie, refleksje i obserwacje.

Tematy? Jest ich co niemiara w strażackiej codzienności.

Każde zagadnienie, choćby częściowo tylko nawiązujące do służby strażaka i wszystkiego, co się z nią łączy, czy kwestii szeroko pojętego bezpieczeństwa, jest mile widziane. Od akcji ratowniczo-gaśniczych przez wykorzystanie sprzętu czy określonych rozwiązań, ratownictwo specjalistyczne do bardziej ogólnych zagadnień, np. ekologii, przedsięwzięć społecznych czy zdrowia. Zależy nam jedynie na oryginalnym tekście i autorskim spojrzeniu.

Warto dodać – bo nie samym spełnieniem twórczym żyje człowiek – że możesz liczyć na satysfakcjonujące honorarium.

Podejmij wyzwanie! Przyślij kilkudzaniowe streszczenie proponowanego artykułu na pp@kg.straz.gov.pl.

Szczegóły:

CZYM JEST OCHRONA LUDNOŚCI?

Ochrona ludności to system składający się z organów administracji publicznej wykonujących zadania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa ludności przez ochronę życia i zdrowia ludzi, mienia, w tym zwierząt, infrastruktury niezbędnej do zaspokojenia potrzeb bytowych, dóbr kultury i środowiska w sytuacji zagrożenia.

Z chwilą wprowadzenia stanu wojennego i w czasie wojny ochrona ludności staje się obroną cywilną.

Obrona cywilna to realizacja zadań określonych w art. 61 lit. a Protokołu

Chcesz dowiedzieć się czegoś o ochronie ludności? Zajrzyj na specjalną stronę [www](http://www.ochronaludnosci.edu.pl)

fot. zrzut ekranu / ochronaludnosci.edu.pl

O ochronie ludności w Internecie

MAGDALENA GIKIEWICZ

Strona internetowa ochronaludnosci.edu.pl to oficjalna platforma edukacyjno-informacyjna Akademii Pożarniczej. Jej głównym celem jest wspieranie administracji publicznej, instytucji, środowiska naukowego oraz społeczeństwa w działaniach na rzecz bezpieczeństwa i budowania społecznej odporności.

Idea strony internetowej poświęconej tej tematyce wywodzi się z ustawowej definicji ochrony ludności, która oznacza *system składający się z organów administracji publicznej wykonujących zadania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa ludności przez ochronę życia i zdrowia ludzi, mienia, w tym zwierząt, infrastruktury niezbędnej do zaspokojenia potrzeb bytowych, dóbr kultury i środowiska w sytuacji zagrożenia* [1]. Z chwilą wprowadzenia stanu wojennego i w czasie wojny ochrona ludności staje się obroną cywilną.

KLUCZOWE ELEMENTY

Aktualności

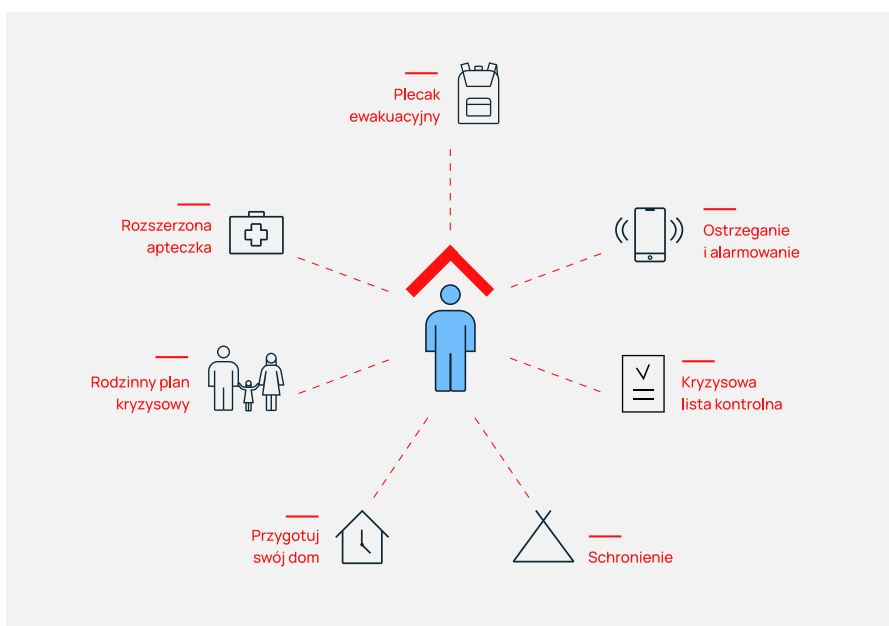
Strona zawiera bieżące informacje o ochronie ludności i obronie cywilnej.

Szkolenia

Można tu znaleźć informacje o szkoleniach z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej prowadzonych przez Akademię Pożarniczą, a skierowanych do ministrów, sekretarzy i podsekretarzy stanu, kierowników urzędów

centralnych, wojewodów, marszałków województw oraz starostów. W ofercie znajdują się również szkolenia dla organizacji, instytucji oraz społeczeństwa. W zakładce „Szkolenia” dostępne są ponadto zestawienia wymagań dla podmiotów prowadzących szkolenia z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, a także informacje dotyczące weryfikacji spełnienia tych wymagań przez osoby fizyczne, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej.

Gotowość na zagrożenia

Aby wspierać odpowiednie przygotowanie i skuteczne działanie w sytuacjach zagrożenia – od zagrożeń naturalnych po cyberataki – strona promuje akronim **R.E.S.C.U.E.R.**, oparty na siedmiu kluczowych działaniach służących zapewnieniu bezpieczeństwa:

R Review (Analizuj)

Podczas zagrożenia pierwszym krokiem powinna być ocena otoczenia. Chwila na analizę pozwala uniknąć podejmowania decyzji w panice.

E Equip (Przygotuj)

Skuteczna reakcja wymaga wiedzy i odpowiednich zasobów.

S Secure (Zabezpiecz)

Budowanie gotowości poprzez planowanie, rozwijanie umiejętności i gromadzenie kluczowych zasobów może znacząco zwiększyć skuteczność.

C Communicate (Komunikuj)

Jasne informacje kierowane do otoczenia i służb ratunkowych pozwalają lepiej koordynować działania i przyspieszyć pomoc.

U Undertake (Reaguj)

Wiedza musi zostać przełożona na konkretne kroki. Ważne, aby działać racjonalnie i dostosować decyzje do sytuacji.

E Evaluate (Przemyśl)

Po opanowaniu zagrożenia wskazana jest ocena – co się udało, a co można poprawić; zwiększa to skuteczność przyszłych działań.

R Resilience (Wzmacniaj odporność)

Budowanie odporności to długotrwały proces, który wymaga systematycznego wzmacniania swojej gotowości oraz współpracy w ramach społeczności.

Niezbędnik

Strona zawiera także zestaw wskazówek, zaleceń i narzędzi z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, które pomagają przygotować się na zagrożenia i właściwie na nie reagować. Jest to istotne, gdyż w obliczu różnego rodzaju zagrożeń stoimy przed wyzwaniem zwiększania swojego poczucia bezpieczeństwa poprzez bycie samowystarczalnym i odpowiedzialnym za siebie i swoją rodzinę.

Jednym z zaleceń w prezentowanym niezbędniku jest przygotowanie plecaka ewakuacyjnego. Idea plecaka polega na zgromadzeniu w jednym, poręcznym bagażu, wszystkich rzeczy niezbędnych do przetrwania przez 72 godz.

Na stronie zaprezentowano sposób przygotowania plecaka ewakuacyjnego, dobre praktyki jego kompletowania oraz przykładową listę kontrolną wyposażenia, która może pomóc w skutecznym zabezpieczeniu się na wypadek sytuacji kryzysowej. Wśród kluczowych elementów plecaka znajdują się m.in.: apteczka, woda, żywność, dokumenty, narzędzia, elektronika (w tym radio) oraz proste narzędzia umożliwiające wezwanie pomocy.

Ta ostatnia kategoria obejmuje między innymi flagi sygnałowe, szczególnie przydatne podczas powodzi. Do ich stosowania zachęca również prewencja społeczna Państwowej Straży Pożarnej. Kolory flag mają określone znaczenie: biały sygnalizuje, że chcesz opuścić miejsce w którym jesteś, czerwony – potrzebna pomoc medyczna, a niebieski – zapotrzebowanie na wodę i żywność.

Na stronie internetowej można znaleźć m.in. wskazówki, zalecenia i narzędzia z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej

źródło: ochronaludności.edu.pl

Społeczności wrażliwe

Strona zawiera informacje dostosowane do potrzeb osób starszych, dzieci i osób z niepełnosprawnościami.

Baza wiedzy

Tu znajdziemy materiały dotyczące ochrony ludności i obrony cywilnej, m.in. dobre praktyki w zakresie reagowania na zagrożenia. Materiały mają charakter informacyjny i stanowią propozycje działań, które mogą być dostosowane do konkretnych sytuacji. Zakładka zawiera też materiały edukacyjne i publikacje naukowe, informacje prawne i standardy, które wspierają przygotowanie i realizację działań w sytuacjach kryzysowych.

Celem jest zwiększenie świadomości i wiedzy społeczeństwa oraz instytucji w zakresie bezpieczeństwa i reagowania na różnego rodzaju zagrożenia.

Kontakt

Zakładka „Kontakt” umożliwia zadawanie pytań, zgłaszanie uwag i propozycji współpracy.

Strona przygotowana przez APOż stanowi kompleksowe źródło wiedzy i narzędzi wspierających skuteczne przygotowanie na różnorodne zagrożenia, będąc jednocześnie cennym narzędziem dla każdego, kto pragnie zwiększyć swoje bezpieczeństwo i świadomość w zakresie ochrony ludności. ■

PRZYPISY

- [1] Ustawa z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej (DzU poz. 1907).
- [2] M. Gikiewicz, *Rodziny plecaka na sytuacje kryzysowe jako narzędzie kształtowania kultury bezpieczeństwa w rodzinie*, [w:] M. Wojakowska, M. Gikiewicz (red. nauk.), „Kultura bezpieczeństwa społeczności lokalnych”, t. 1, Szkoła Główna Służby Pożarnej, Warszawa 2020.

dr inż. **MAGDALENA GIKIEWICZ**
jest nauczycielem akademickim i kierownikiem Zakładu Bezpieczeństwa Powszechnego Akademii Pożarnej

120 wspaniałych lat

EMILIA LESZCZYŃSKA-ŻUŁAWNIK

Ochotnicza Straż Pożarna w Nowym Mieście, niegdyś zwana strażą ogniową, powstała w 1905 r. Dziś to jednostka z ogromnym doświadczeniem i wieloletnimi tradycjami. W tym roku obchodzi 120-lecie swojego istnienia.

OSP w Nowym Mieście to jedna z trzech jednostek ochrony przeciwpożarowej w mieście i gminie Nowe Miasto. Zrzesza blisko 60 członków. W jej szeregach można spotkać nie tylko mężczyzn, ale coraz częściej również kobiety. Jednostka jest aktywna na wielu polach – zarówno w obszarze działań ratowniczo-gaśniczych, jak i prewencyjnym, edukacyjnym, społecznym czy kulturalnym.

POCZĄTKI

Tragiczny pożar z 1904 r., który pochłonął całą zabudowę Nowego Miasta, unaczynił potrzebę powołania jednostki straży pożarnej w tej miejscowości. Przedsięwzięcie nie należało do najprostszyc – władze carskie niechętnie udzielały zgody na powoływanie organizacji społecznych ze względu na udział mieszkańców północnego Mazowsza w powstaniu styczniowym w 1863 r. Jednak pomimo trudności nowomieszcianie zorganizowali specjalny komitet, w którego skład weszli m.in.: właściciel majątku ziemskiego w Zagwizdach (obecnie Nowe Miasto – Folwark)

oraz późniejszy pierwszy prezes jednostki straży ogniowej (do 1911 r.) Józef Izydor Siennicki, proboszcz ks. Józef Moderski, Karol Reiner – miejscowy aptekarz, w latach 1920-1926 prezes Straży Ogniowej w Nowym Mieście, a także inni mieszkańcy Nowego Miasta (w dużej części miejscowi rolnicy). Starania komitetu zostały uwieńczone sukcesem – 15 sierpnia 1905 r. oficjalnie powołano Straż Ogniową w Nowym Mieście.

W czasie I wojny światowej (1914-1918) ze względu na masowe powołania mężczyzn do wojska działalność nowomiejskiej straży pożarnej została przerwana. Jednostkę reaktywowano w 1920 r. W okresie okupacji niemieckiej (1939-1945) na skutek represji okupanta Straż Ogniowa w Nowym Mieście funkcjonowała bez zarządu. W 1945 r. jednostka została ponownie zorganizowana. Dokonali tego: Zygmunt Kraszewski (pierwszy prezes po wyzwoleniu), Marian Koralewski (pierwszy naczelnik po wyzwoleniu) oraz Czesław Wietrzykowski i Bolesław Karasiewicz (pełniący funkcję honorowego administratora gospodarczego jednostki).

SZTANDARY

Pierwszy sztandar dla straży ogniowej ufundowała w 1924 r. społeczność Nowego Miasta. W 1939 r., z chwilą aresztowania Aleksandra Galasa (ówczesnego prezesa), ślad po sztandarze zaginął i nigdy nie udało się go odnaleźć. W 1972 r., z okazji 70-lecia działalności Ochotniczej Straży Pożarnej w Nowym Mieście, mieszkańcy ufundowali dla jednostki drugi sztandar.

29 maja 2005 r., z okazji jubileuszu 100-lecia istnienia OSP w Nowym Mieście, podczas uroczystego apelu jednostka otrzymała nowy, trzeci sztandar. Tego dnia prezydium Zarządu Głównego ZOSP RP nadało jednostce OSP w Nowym Mieście również Złoty Znak Związku Ochotniczych Straży Pożarnych.

SIEDZIBA

Początkowo straż ogniowa mieściła się w drewnianym budynku stodoły. Remizę wybudowano po 1926 r. w tym samym miejscu. Rozebrano ją w 1965 r. i w ciągu 3 lat wzniesiono nową. W latach 1978-1980 dobudowano dodatkowe pomieszczenia: świetlicę, garaż, piwnicę. W 2014 r. w ramach uzyskanego przez Urząd Miasta i Gminy Nowe Miasto dofinansowania remizę wyremontowano i przekształcono w Wiejski Ośrodek Kultury. Nowomiejscy strażacy mają jednak prawo do zarządzania tym budynkiem.

W 2006 r. wybudowany został garaż dla jednostki OSP w Nowym Mieście. W 2021 r. zakończył się jego remont – wymieniono m.in. drzwi wejściowe, rynny, parapety zewnętrzne, a także wykonano nową elewację budynku.

WYPOSAŻENIE

Jednostka OSP w Nowym Mieście w ostatnich latach dysponowała takimi samochodami, jak: Star 25 (pozyskany w 1970 r. z Komendy Powiatowej Straży Pożarnej w Płońsku, po latach użytkowania przekazany do Komendy Głównej PSP), Star 244

Uczestnicy obchodów 120-lecia istnienia jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Nowym Mieście
fot. arch. OSP w Nowym Mieście

GBM 2,5/8 (trafił do OSP w Karolinowie), Tarpan Honker SLOp (w 2010 r. przekazany do OSP Kępa w gminie Sochocin). W pamięci strażaków szczególnie zapisał się samochód GCBA 13/48 Steyr z 1975 r. Jednostka otrzymała go od Komendy Wojewódzkiej PSP w Warszawie w 2004 r. Był to ciężki wóz pożarniczy ze zbiornikiem wody o pojemności 13 tys. l. Mimo licznych awarii pojazd, żartobliwie zwany Dziadkiem, brał udział w wielu akcjach ratowniczo-gaśniczych. Niestety w 2017 r., podczas działań gaśniczych na wysypisku śmieci w Jaskółowie, awarii uległ jego silnik. W 2021 r. samochód został przekazany do Urzędu Miasta i Gminy Nowe Miasto.

Obecnie jednostka OSP w Nowym Mieście ma w swoim wyposażeniu samochód ratowniczo-gaśniczy GBA marki MAN (pozyskany w 2008 r.), samochód ratowniczo-gaśniczy marki Volvo (pozyskany w 2021 r.), łódź hybrydową z silnikiem zaburtowym o mocy 26 kW, a także pojazd UTV Polaris Ranger 1000 (pozyskany w 2023 r.).

DZIAŁALNOŚĆ RATOWNICZO-GAŚNICZA

Najważniejszym zadaniem jednostki OSP w Nowym Mieście jest udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych, ochrona życia, zdrowia, mienia i środowiska, walka z pożarami i innymi klęskami żywiołowymi, działania z zakresu ratownictwa technicznego oraz medycznego.

28 kwietnia 1995 r. jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Nowym Mieście została włączona do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (KSRG). W 2025 r. obchodzimy 30-lecie KSRG – podczas tegorocznych obchodów powiatowych Dnia Strażaka nasza jednostka otrzymała dyplom komendanta głównego PSP.

Nasi strażacy uczestniczą corocznie w około 100 różnego rodzaju akcjach ratowniczo-gaśniczych. Są dobrze przygotowani i przeszkoleni do realizacji zadań spoczywających na jednostkach ochrony przeciwpożarowej. Aktywnie uczestniczą w ćwiczeniach, szkoleniach i kursach organizowanych przez Komendę Powiatową PSP w Płońsku.

ŻYCIE KULTURALNE I DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA

W jednostce OSP w Nowym Mieście istnieje także młodzieżowa drużyna pożarnicza. To grupa aktywnie działających na rzecz lokalnej społeczności młodych ludzi, pełnych pasji i wielkiego serca. Zamiłowanie

do straży pożarnej przekazywane jest w Nowym Mieście z pokolenia na pokolenie – najchętniej w struktury MDP wstępują dzieci czynnych strażaków. Dzięki młodzieży możliwa jest wymiana pokoleniowa i ciągłość funkcjonowania OSP.

Jednostka OSP w Nowym Mieście oraz jej młodzieżowa drużyna pożarnicza są laureatami kilkunastu konkursów związanych z działalnością straży pożarnych, także ogólnopolskich. Warto wymienić m.in. następujące: Floriany 2018, Akcja Reanimacja i Moc Ratowania (2021), kampania „Czujka na straży Twojego bezpieczeństwa” (2022), konkurs Najlepsi z Najlepszych na wzorową młodzieżową drużynę pożarniczą i jej opiekuna, Bądźmy Bezpieczni w Wakacje (2022), czy konkurs „Strażacy w akcji II”. Członkowie OSP i MDP otrzymali także liczne wyróżnienia w konkursach historycznych oraz dotyczących szeroko rozumianego wolontariatu (np. Mazowieckie Barwy Wolontariatu).

Ważnym elementem działalności OSP są przedsięwzięcia prewencyjne, kulturalne, oświatowe i sportowe. Warto wspomnieć, że już w 20-lecie międzywojennym przy jednostce Straży Ogniowej w Nowym Mieście funkcjonowała orkiestra, zespół teatralny i chór. Dziś członkowie OSP biorą udział w różnego rodzaju wydarzeniach, także tych dotyczących tematyki przeciwpożarowej oraz szeroko rozumianego bezpieczeństwa. Są to m.in. akcje społeczne: konkurs „Jestem CZAD” (2019), #kartaodstrazaka (2021), Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, „Jesteś widoczny, jesteś bezpieczny”, „Kręci mnie bezpieczeństwo... nad wodą”, „Ratujemy i uczymy ratować”, „Wszystkie dzieci zbierają elektrośmieci”, „Nie bądź sknera, kup pampera”, „Pacuszka dla maluszka”, zbiórki prowadzone na rzecz Fundacji Odzyskać Radość, Szlachetna Paczka, Kartka dla Mieszkańca, Serce za Odwagę.

Członkowie OSP i MDP w Nowym Mieście, stawiając sobie za cel popularyzację aktywności fizycznej wśród służb mundurowych oraz młodych adeptów pożarnictwa, biorą udział w marszach i biegach organizowanych na terenie powiatu płońskiego. W ramach strażackiej integracji jednostek OSP z powiatu płońskiego już dwukrotnie zorganizowany został Turniej Piłki Nożnej o Puchar Prezesa OSP Nowe Miasto. Zainteresowanie zawodami przerosło najsmielsze oczekiwania organizatorów.

Strażacy z OSP w Nowym Mieście biorą udział w uroczystościach kościelnych

i państwowych. Co roku w okresie świąt wielkanocnych pełnią honorową wartę przy Grobie Pańskim, uczestniczą w dożynkach gminno-parafialnych, w uroczystości Najświętszego Ciała i Krwi Pańskiej (Boże Ciało), w obchodach Święta Niepodległości. Ważną częścią strażackiego życia są także spotkania wielkanocne i wigilijne.

Druhowie co roku angażują się w wydarzenia organizowane przez placówki oświatowe i samorządowe, np. obchody Dnia Dziecka, Dnia Rodziny czy Jarmark Nowomiejski.

Ponadto co roku jednostka OSP w Nowym Mieście wydaje strażacki kalendarz – na jego kartach można zobaczyć zdjęcia nie tylko z ważnych dla nowomiejskich druhowa wydarzeń, ale także z akcji ratowniczo-gaśniczych.

OBCHODY JUBILEUSZU

Dzięki tak szerokiemu spektrum działań OSP w Nowym Mieście jest organizacją powszechnie znaną, lubianą i cenioną w lokalnej społeczności. Cieszy się zaufaniem mieszkańców. Dlatego też wielu z nich 6 czerwca świętowało wspólnie ze strażakami 120-lecie istnienia OSP w Nowym Mieście. Obchody rozpoczęły się przemarszem pododdziałów ulicami Nowego Miasta. Następnie odprawiona została uroczysta msza św. polowa w intencji wszystkich nowomiejskich strażaków.

Później odbył się uroczysty apel. Dowódca uroczystości, wiceprezes jednostki OSP w Nowym Mieście dh Tomasz Brzeszkiewicz, złożył meldunek zastępcy mazowieckiego komendanta PSP bryg. Waldemarowi Wysowskiemu.

Za wybitne zasługi oraz całokształt działalności na rzecz województwa mazowieckiego jednostka OSP w Nowym Mieście została wyróżniona przez marszałka województwa mazowieckiego medalem pamiątkowym „Pro Masovia”. Przemówieniom zaproszonych gości, życzeniom i gratulacjom nie było końca. ■

druha **EMILIA LESZCZYŃSKA-ŻUŁAWNIAK** jest sekretarzem i kronikarzem OSP w Nowym Mieście

Pan Marcin jest stałym czytelnikiem PP – szczególnie interesują go artykuły dotyczące ochrony przeciwpożarowej w innych krajach i akcji ratowniczych za granicą.

Ceni sobie przede wszystkim, że dzięki takim tekstom zyskuje pośredni dostęp do źródeł obcojęzycznych. Sam wrócił do intensywnej nauki języka angielskiego po przerwie od czasów szkolnych, ale jest dopiero na początku drogi. Marzy mu się w przyszłości pisanie artykułów do prasy pożarniczej i dlatego też postanowił zadać redakcji pytanie, w jaki sposób korzystać ze źródeł obcojęzycznych, by było to zgodne ze sztuką dziennikarską. To zagadnienie wyjaśni nasza niezastąpiona stała autorka, specjalizująca się w pisaniu o tym, co słychać w zagranicznym świecie pożarniczym – Aleksandra Radlak.

Jako autorka i tłumaczka często pracuję ze źródłami obcojęzycznymi. Są to głównie teksty w języku angielskim, ale pisząc do Przeglądu Pożarniczego, zdarzało mi się też opierać na raportach w innych językach, na przykład norweskim i fińskim. Jak pamiętam, norweska straż pożarna chętnie udzieliła mi dostępu do swoich danych. Pisząc o pożarnictwie w Korei Północnej, udało mi się nawet odbyć rozmowę z ambasadorem tego kraju urzędującym w Polsce (dodam, że bardzo sympatyczną, choć z przyczyn zrozumiałych nie dowiedziałam się zbyt wiele). Korzystając natomiast z materiałów np. hiszpańskojęzycznych, sama musiałam wspomóc się tłumaczem.

Coraz mocniej utwierdzam się w przekonaniu, że wykorzystywanie źródeł zagranicznych to sztuka wymagająca nie tylko precyzji i etyki, ale też znajomości prawa. Przede wszystkim należy pamiętać, że każde źródło – czy to raport rządowy, artykuł prasowy, czy publikacja naukowa – jest chronione prawem autorskim. Zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych niedozwolone jest dosłowne przepisywanie obcojęzycznych tekstów bez odpowiedniego oznaczenia cytatów i podania źródła. Jeśli przetłumaczy się tekst (nawet jego

niewielki fragment) słowo w słowo, nadal popełnia się plagiat.

Można więc cytować, parafrazować, ale nigdy nie przepisywać. Jeśli chcemy wykorzystać konkretne sformułowanie z zagranicznego źródła, należy umieścić je w cudzysłowie i podać źródło. Pamiętaj jednak trzeba, że cytaty powinny stanowić jedynie uzupełnienie tekstu, a nie jego trzon! Cytat musi być uzasadniony celem publikacji i proporcjonalny do objętości utworu.

CYTUJ I INTERPRETUJ

Trzeba pamiętać, że najlepsze artykuły powstają wtedy, gdy łączy się informacje z kilku różnych źródeł ze swoją wiedzą, doświadczeniem i znajomością polskich realiów. Taki tekst ma autentyczną wartość dodaną.

Problematyczne w naszych czasach jest też „patchworkowe” pisanie, czyli łączenie fragmentów z różnych źródeł bez własnego komentarza czy analizy. Tymczasem źródło źródłu nierówne. W świecie fake newsów sceptycyzm to cnota, nie wada. Weryfikacja wiarygodności źródeł i krytyczne podejście są więc zawsze koniecznością.

Warto zadawać sobie pytania: co ten raport oznacza dla polskiej straży pożarnej? jakie wnioski można wyciągnąć dla naszych służb? czy podobne rozwiązania byłyby możliwe w Polsce? Taka analiza wymaga znajomości nie tylko tematu, ale też polskich przepisów, standardów i praktyk.

Najlepszą metodą pracy jest parafrazowanie połączone z własną analizą. Trzeba przeczytać źródło, zrozumieć jego treść, a następnie napisać o tym po polsku, dodając własne przemyślenia i kontekst. Nie należy opierać się na jednym źródle – skonfrontowanie informacji z kilku niezależnych publikacji pozwala na bardziej wiarygodne wnioski.

Ale to nie wszystko. Pisząc dla polskiego czytelnika, trzeba wyjaśniać specyficzne

rozwiązania, które mogą być obce w naszych realiach. Jeśli opisuje się – dajmy na to – amerykański system alarmowania, warto porównać go z polskim lub wskazać różnice w organizacji służb. Źródła zagraniczne mogą też zawierać przestarzałe informacje lub dane obowiązujące jedynie w określonym kraju. Dlatego sprawdzenie, czy podobne statystyki są dostępne w Polsce, lub czy na przestrzeni czasu doczekały się aktualizacji, wzbogaca artykuł.

ABC KORZYSTANIA ZE ŹRÓDEŁ

Praktyczne wskazówki obejmują kilka elementów:

- ▶ Zawsze podawaj pełne źródła: nazwę publikacji, datę, autora oraz link do oryginalnego materiału. Jeśli nie zmieszczą się w artykule ze względu na ograniczenia liczby znaków, trzeba mieć je na podorzędziu, w razie gdyby ktoś z czytelników o nie zapytał.
- ▶ Używaj sformułowań typu: „jak wynika z raportu...”, „według danych amerykańskiej agencji...”, „badania przeprowadzone w Niemczech pokazują...”.
- ▶ Unikaj dosłownego tłumaczenia specjalistycznych terminów – warto znaleźć polskie odpowiedniki lub je wyjaśniać.
- ▶ Łącz informacje ze źródeł zagranicznych z polskimi przepisami, standardami i praktykami.
- ▶ Sformułuj własne wnioski na podstawie analizy kilku źródeł.

Pamiętać trzeba o różnicach kulturowych i prawnych między krajami. To, co jest normą w norweskim systemie ratowniczym, może być nierealne w polskich warunkach.

Korzystanie z zagranicznych źródeł to doskonały sposób na wzbogacenie polskiego dziennikarstwa o międzynarodową perspektywę. Wymaga to jednak profesjonalizmu, rzetelności i szacunku dla cudzej pracy. ■

NAPISZ DO NAS

Czekamy na Wasze listy i e-maile:
Redakcja „Przeglądu Pożarniczego”
ul. Podchorążych 38, 00-463 Warszawa
pp@kg.straz.gov.pl

Jasnogórska pożoga

MACIEJ SAWONI

Klasztor Jasnogórski w Częstochowie to najważniejsze miejsce kultu maryjnego w Polsce. Było ono nie raz w dziejach narażone na rozmaite niebezpieczeństwa, także ze strony żywiołu ognia. 15 sierpnia mija 125. rocznica nieco zapomnianego wydarzenia, uwidocznionego na ówczesnych pocztówkach (fot. 1). Przez ludzką niefrasobliwość doszło wtedy do wielkiego pożarowego nieszczęścia, które w znacznym stopniu zniszczyło wieżę kościoła jasnogórskiego.

Kalendarzowy koniec XIX w. zastał społeczeństwo polskie w 105. już roku porozbiorowej niewoli. W obliczu zaborczej polityki germanizacji i rusyfikacji czynnikiem spajającym Polaków w trzech zaborach były m.in. język i wiara. Ta ostatnia miała swoje widoczne odzwierciedlenie w mających charakter manifestacji pielgrzymkach religijnych do sanktuariów, w szczególności do kościoła klasztornego oo. paulinów na Jasnej Górze w Częstochowie, z jego cudownym obrazem Matki Boskiej. Jak doszło do tego, że w 1900 r. nad najbardziej widocznym symbolem świątyni pojawiła się łuna pożaru?

PROLOG PIROTECHNICZNY

Wczesnym rankiem 15 sierpnia 1900 r. do jasnogórskiej świątyni przybyli liczni pielgrzymi pragnący uczcić Wniebowstąpienie Najświętszej Maryi Panny. Po zmroku, dla podkreślenia tego szczególnego święta, grupa reprezentująca Kalisz postanowiła dostać się na górne kondygnacje liczącej 88 m wieży i odpalić przywiezione ze sobą modne fajerwerki i inne pirotechniczne mieszanki. Zbudowana w początkach XVII stulecia wieża była w dolnej części murowana, a w górnej drewniana. Bez szwanku przetrwała szwedzkie oblężenie w 1655 r. Mimo że obowiązywał wydany przez przeora zakaz wszelkich samowolnych iluminacji, rozentuzjzmowani pątnicy sobie tylko znanymi sposobami przekonali klucznika wieży do jej otwarcia i wkrótce przez okienka zaczęły wylatywać z hukiem kolorowe race i snopy iskiei.

Po godz. 23.00 zgromadzeni na błoniach wierni z przerażeniem zauważyli, że wieża świeci już własnym światłem. Niedopalone pozostałości po sztucznych ogniach rozproszyły się po dachowych zakamarkach, licznych ptasich gniazdach, wysuszonych porostach w rynnach i płomienie, podsycane podmuchami wiatru, zaczęły błyskawicznie penetrować drewnianą konstrukcję wieży. Wkrótce hełm zwieńczony iglicą płonął jak pochodnia. Jego spadające szczątki uszkodziły dachy sąsiadujących zabudowań, tzw. Pokoi Królewskich, oraz kruchty i kaplicy św. Antoniego (fot. 2). Od żaru stopiły się miedziane blachy poszycia dachowego, dzwony oraz mechanizmy zegara wieżowego. Pożar szczęśliwie zatrzymał się na ceglanej podstawie wieży.

2

Pocztówka nieznanego wydawcy

fot. zbiory prywatne autora

1
Pocztówka
nieznanego
wydawcy

fot. zbiory prywatne
autora

łańcuchy wodne, udało się ograniczyć pożar i nie dopuścić do jego rozprzestrzenienia się na dachy kościoła i budynków zespołu klasztornego. W walce z żywiołem życie oddało dwóch ochotników, a dwunastu zostało ciężko rannych.

KRÓLEWSKA ODBUDOWA

Wkrótce po pożarze wystąpiono o opinie techniczne do uznanych stołecznych architektów: Stefana Szyllera i Józefa Piusa Dziekońskiego. Ten ostatni był twórcą projektu monumentalnej katedry św. Floriana, wzniesionej w latach 1888-1904 na warszawskiej Pradze. Po konsultacjach podjęto zasadnicze decyzje dotyczące rekonstrukcji wieży.

Postanowiono odtworzyć ją w dawnym kształcie, ale z wykorzystaniem trwalszych i niepalnych materiałów. Zapadła również decyzja, by podwyższyć ją o 17 m, nawiązując do dawnej tradycji klasztornej, zgodnie z którą dodawano wieży kolejne metry przy okazji każdej odbudowy po pożarze. Kosztorys, opiewający na 157 tys. rubli, przedstawiony został do akceptacji władzom carskim, które nie tylko wyraziły zgodę na odbudowę, ale zezwoliły na przeprowadzenie kwesty pieniężnej na ten cel na obszarze Królestwa Polskiego. Na apel paulinów społeczeństwo polskie odpowiedziało spontaniczną akcją zbierania funduszy i do lipca 1901 r. zgromadzono 150 tys. rubli. Już 12 sierpnia tegoż roku przeor o. Euzebiusz Rejman poświęcił zgromadzone materiały oraz elementy budowlane i pod nadzorem architekta Stefana Szyllera przystąpiono do prac montażowych.

Na ocalałym z pożaru murowanym korpusie wieży (fot. 5) osadzony został nitowany szkielet kratownicowy z profili stalowych, obudowany cegłą, piaskowcem szydłowieckim i tłoczoną blachą miedzianą,

3 Pocztówka, wyd. S. Lesińskiego, Poznań

fot. zbiory prywatne autora

HEROICZNA OBRONA

Częstochowska ochotnicza straż ogniowa powstała w 1871 r. i działała w bardzo trudnych warunkach materialnych, przy braku dostatecznego wsparcia ze strony mieszkańców oraz miejscowych posesjonatów. Nie było również zainteresowania jej rozwojem ze strony władz miejskich oraz Cesarskiego Rosyjskiego Towarzystwa Pożarniczego. W 1900 r. częstochowska straż ugasiła w sumie 21 pożarów, ale ten wspomniany, który objął najwyższy obiekt sakralny w mieście, był bardzo trudnym egzaminem dla jej członków.

Na wieść o pożarze na Jasnej Górze do akcji ruszyła pełna obsada ochotników ze swoim skromnym sprzętem, pozwalającym na dogaszanie ognia tylko z wysokości posiadanych drabin (fot. 3 i 4). Dzięki wielkiemu wysiłkowi i poświęceniu strażaków, wspomaganych przez pielgrzymów, mieszkańców Częstochowy oraz zakonników tworzących spontanicznie

4 Pocztówka nieznanego wydawcy

fot. zbiory prywatne autora

Uroczystość poświęcenia odbudowanej wieży jasnogórskiej miała miejsce 15 sierpnia 1906 r., w szóstą rocznicę tragicznego pożaru, przy udziale blisko 300 tys. Polaków przybyłych z trzech zaborów.

5

Pocztówka nieznanego wydawcy

fot. zbiory prywatne autora

bez jakichkolwiek elementów drewnianych. Całość liczyła 106,3 m wysokości i aby dostać się do podstawy iglicy trzeba było pokonać 519 stopni wewnętrznych stalowych schodów. Jako nowe elementy dekoracyjne dodane zostały rzeźby niektórych świętych oraz patronów Polski, m.in. postać św. Floriana wyrzeźbiona przez Władysława Rudlickiego, ustawiona na narożniku północno-wschodnim dolnej kondygnacji zwieńczenia wieży.

Uroczystość poświęcenia odbudowanej wieży jasnogórskiej miała miejsce 15 sierpnia 1906 r., w szóstą rocznicę tragicznego pożaru, przy udziale blisko 300 tys. Polaków przybyłych z trzech zaborów. Aktu poświęcenia dokonał biskup diecezjalny wrocławski Stanisław Zdzitowiecki w honorowej asyście strażaków ochotników, uczestników lub świadków heroicznego wysiłku w walce z pożogą. Wieczorem zapalono okazjonalną wieżową iluminację, wykorzystując elektryczne lampy łukowe, tzw. świece Jabłoczkowa. Smułka sylwetka wieży ponownie zaistniała w polskiej architekturze sakralnej jako symbol częstochowskiego sanktuarium maryjnego. ■

st. bryg. w st. sp. inż. **MACIEJ SAWONI** został uhonorowany przez Kapitułę Polskiego Związku Filatelistów medalem „Za Zasługi dla Rozwoju Publikacji Filatelistycznych”

Maryjne zamyślenie

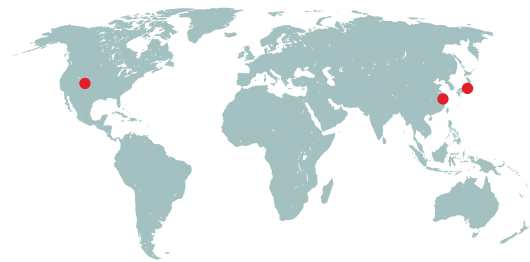
Lubimy zapuszczać korzenie w życie ziemskie, jakby miało ono trwać wiecznie. Przywiązujemy się do ludzi, bez których nie potrafimy żyć. Gromadzimy rzeczy, które są dla nas cenne. Gdy pojawiają się choroby, starość – martwimy się o przyszłość. Chrześcijanin powinien jednak wiedzieć, że jest pielgrzymem, a jego ojczyzna jest w niebie. Maryja, jako służebnica Pańska, kierowała uwagę ku Najwyższemu, któremu wszystko zawdzięczała. Nie stawiała przeszkód Panu, nie miała własnych planów, ale zawierzała się Bogu. Dlatego, zjednoczona z Nim, została przyjęta do nieba – wróciła do domu. To istota święta Jej Wniebowzięcia, obchodzonego 15 sierpnia. Po zakończeniu ziemskiego pielgrzymowania Maryja z duszą i ciałem została wzięta do nieba.

Święto to przypomina nam także, że do chwały nieba idziemy przez trud życia. Czasami wydaje nam się, że Bóg oczekuje od nas czegoś wielkiego, wspaniałego, wzniosłego i czekamy na odpowiedni czas. Musimy jednak pamiętać, że całe nasze życie jest pisaniem jednej księgi, a każdy jego dzień to nowa strona. Do nieba idzie się, pokonując góry codziennych trudności. Do nieba idzie się z krzyżem codzienności, w szarości dnia – tak jak Maryja, największy pielgrzym wiary. Przypomniał o tym 2 maja na Jasnej Górze abp Antonio Guido Filipazzi, kończąc peregrynację kopii obrazu Matki Bożej Jasnogórskiej.

Choć czcimy Ją w wielu cudownych wizerunkach, to od wieków nasze serca biją najmocniej na spotkaniu z Czarną Madonną. W jej oczach zawsze odnajdujemy miłość i zrozumienie. Wiedzieli o tym Jan Paweł II oraz Prymas Tysiąclecia, którzy Matce Boskiej Jasnogórskiej oddawali polski naród i Kościół w niewolę. Uważali, że to gwarancja bezpieczeństwa Kościoła i wiernych. Uroczystość Matki Boskiej Częstochowskiej to dobry moment, aby prosić o nowy „cud nad Wisłą” – odnowę moralną i religijną Polaków.

Piękne sierpniowe święta są okazją do powierzenia Maryi naszej misji – rycerzy św. Floriana. Niech Jasnogórska Pani wspiera w czynieniu lepszym świata, w którym żyjemy i służymy – w rodzinach, środowiskach zawodowych i naszej Ojczyźnie, której Maryja jest Królową.

Wasz kapelan
ks. Jan Krynicki

Wpływ nieformalnych informacji na decyzje użytkowników budynku podczas ewakuacji etapowej

Acquisition of informal information can influence the decisions of building occupants during a phased evacuation

Yoshikazu Minegishi, Fire Technology 2025

Ewakuacja etapowa zakłada, że użytkownicy pięter innych niż te, na których rozwija się pożar, powinni cierpliwie oczekiwać informacji od przedstawicieli służb ratowniczych, że już mogą opuścić budynek. Często okazuje się, że muszą czekać na swoją kolej. Co istotne, osoby te uzyskują informacje o powstałym w budynku pożarze z różnych źródeł, np. z mediów społecznościowych, w postaci tekstu, ale i zdjęć czy materiałów filmowych, które traktuje się jako informacje nieformalne.

W badaniu przedstawionym w niniejszym artykule przeanalizowane zostały sposób myślenia i decyzje użytkowników budynku dotkniętego pożarem, którzy czekali na swoją kolej ewakuacji etapowej

i uzyskiwali informacje na temat pożaru ze wspomnianych wcześniej źródeł. W badaniu udział wzięło 85 osób z profesjonalną wiedzą z zakresu bezpieczeństwa pożarowego oraz 72 osoby bez tej wiedzy. W sytuacji, gdy uczestnicy eksperymentu nie mieli informacji nieformalnych dotyczących pożaru, około 70% członków z obu grup zastosowało się do instrukcji ewakuacji etapowej. Gdy dotarły do nich informacje nieformalne, odsetek stosujących się do instrukcji ewakuacji spadł w obu grupach do 50%. Okazuje się bowiem, że właściwa kontrola pożaru oraz zadymienia, mająca na celu zapobieganie niepokojom wśród ewakuowanych, jest niezbędna i kluczowa w strategii ewakuacji etapowej.

Rozwój zorientowanego na człowieka systemu wirtualnej rzeczywistości (VR) wspomagającego ewakuację w sytuacjach pożarowych: nowatorskie podejście oparte na dwóch mechanizmach: wiedzy i danych

Human centric VR system development supporting fire emergency evacuation: A novel knowledge-data dual driven approach

Jiaxin Ling, Xiaojun Li, Yi Shen, Chao Chen, Zhiguo Yan, Hehua Zhu, Haijiang Li, Expert Systems with Applications 2025, 273

Podczas szkoleń dotyczących ewakuacji z tunelu w czasie pożaru nie uwzględnia się zwykle czynnika ludzkiego – niewłaściwego postępowania człowieka. Skutkuje to niewystarczającym przygotowaniem potencjalnych poszkodowanych w tych zdarzeniach na zagrożenie. Autorzy omawianego artykułu dowodzą, że szkolenie powinno dostarczać wiedzę, ale i uwzględniać aspekty behawioralne. Dlatego też zalecają połączenie w ujednolicony system przekazu wiadomości teoretycznych o pożarze i szkolenia dotyczącego

ewakuacji. W tym celu opracowane zostało oprogramowanie wirtualnej rzeczywistości (VR).

Aby sprawdzić jego działanie, do szkolenia testowego zrekrutowano 50 uczestników. Wyniki potwierdziły, że zintegrowanie procesu uczenia się opartego na wiedzy oraz elementu immersyjnego, którym była w tym przypadku wirtualna rzeczywistość, znacząco zwiększyło częstość podejmowania właściwych decyzji ewakuacyjnych oraz odpowiedniego zachowania w sytuacji zagrożenia.

Wartość danych dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy: odbiór dotychczasowych praktyk w straży pożarnej

The value of occupational health and safety data: Perceptions of current data practices in the fire service

Rachel J. Topazian, Aleksandra Wec, Joseph Ali, Shannon Frattaroli, Paul Locke, Jennifer A. Taylor, Cassandra K. Crifasi, Journal of Safety Research 2025, 94

Zainteresowanie danymi dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny służby strażaków rośnie z każdym rokiem. Korzystanie z nich ma mieć na celu zmniejszenie liczby ratowników poszkodowanych podczas interwencji, w tym ograniczenie ofiar śmiertelnych. Ustalania autorów tekstu nie wskazują jednak, by wspomniane dane faktycznie służyły minimalizowaniu zagrożeń oraz ryzyka utraty zdrowia i życia.

W artykule zostały zaprezentowane wyniki badania opartego na wywiadach w grupach fokusowych. Rozmówcami byli strażacy zawodowi, przedstawiciele związków zawodowych oraz osoby zajmujące kierownicze stanowiska w straży pożarnej w Maryland oraz Wirginii w USA. Łącznie przeprowadzono 35 wywiadów w czterech grupach fokusowych. Pozyskano dane o stanie zdrowia rozmówców, ich urazach i narażeniu na różne zagrożenia w służbie, aby ocenić zdolność do służby, realizować działania zapobiegawcze oraz priorytety administracyjne.

Okazało się, że uczestnicy badania oczekiwali, by dokonano analizy większej ilości danych związanych ze zdrowiem psychicznym oraz narażeniem na zagrożenia, co przyczyniłoby się do ich lepszego wykorzystania w praktyce. Uznali te informacje za cenne, ale też wskazywali na dodatkowe potrzeby związane z gromadzeniem danych w przyszłości i konieczność dokonywania większych inwestycji w zasoby ludzkie.

st. bryg. w st. sp. dr inż. **WALDEMAR JASKÓŁOWSKI**

mł. bryg. **JACEK RUS** pełni służbę w Komendzie Wojewódzkiej PSP w Łodzi

Stowarzyszenie Specjalistów ds. Bezpieczeństwa CBRNE

Stowarzyszenie Specjalistów ds. Bezpieczeństwa CBRNE zrzesza ekspertów, praktyków i specjalistów zajmujących się zagrożeniami chemicznymi, biologicznymi, radiologicznymi, nuklearnymi i wybuchowymi. Naszym celem jest wymiana wiedzy, rozwój zawodowy oraz wspólne działania na rzecz bezpieczeństwa.

Stowarzyszenie:

- prowadzi szkolenia dla swoich członków i innych służb odpowiedzialnych za zwalczanie zagrożeń CBRNE;
- angażuje się w badania i rozwój nowych technologii oraz narzędzi, które mogą pomóc w skutecznym zwalczaniu zagrożeń CBRNE;
- działa na rzecz prewencji i informowania społeczeństwa o zagrożeniach CBRNE oraz podejmuje działania na rzecz zwiększenia świadomości i gotowości w przypadku wystąpienia tych zagrożeń.

Ekspert:

Blżej CBRNE

W sierpniowym numerze PP piszemy o warsztatach POLON CBRNE, które w czerwcu w Bydgoszczy zorganizowało Stowarzyszenie Specjalistów ds. Bezpieczeństwa CBRNE. Tych, którzy mieli okazję wziąć w nich udział, i tych, którym się to nie udało, a są zainteresowani tematyką zagrożeń chemicznych, biologicznych, radiologicznych, nuklearnych i wybuchowych, zachęcamy do zapoznania się ze stroną www.stowarzyszenia.Cbrne.org.pl.

W serwisie znajdziemy relację zarówno z tegorocznych warsztatów POLON

CBRNE, jak i wcześniejszych edycji tego wydarzenia. Dowiemy się więcej o celach i działalności stowarzyszenia, a także publikacjach stworzonych przez jego członków. Wśród najnowszych znajdują się teksty dotyczące nowych standardów dekontaminacji – specjalistycznych pojazdów dekontaminacyjnych w PSP czy analizy rozwiązań zastosowanych w mobilnym laboratorium analitycznym CBRNE PSP.

Warto, by każdy, kto zajmuje się zagadnieniami zagrożeń CBRNE, śledził stronę stowarzyszenia i jego działalność. ■ AS

Blondynka z Playmobil

Kiedy w lutym 1974 r. niemiecki przedsiębiorca Horst Brandstätter i jego projektant Hans Beck zaprezentowali na Międzynarodowych Targach Zabawek w Norymberdze system mierzących 7,5 cm ruchomych plastikowych figurek, nikt się nie spodziewał, że wkrótce zrobią one zawrotną światową karierę. Precyzyjnie wykonane, prezentujące wykonawców różnych zawodów, przedstawicieli rozmaitych narodowości, postacie z bajek, filmów, historii itp. stały się elementem zabawy i edukacji milionów dzieci.

W zestawach blisko 40 grup tematycznych nie mogło zabraknąć służb mundurowych, w tym formacji pożarniczych. Figurkę strażaczki w ubraniu specjalnym możemy dostrzec w dolnym rzędzie na znaczku pocztowym wydanym 1 marca 2024 r. w Niemczech z okazji złotego jubileuszu kultowej już zabawki, którą charakteryzuje widoczne motto „50 lat zabawy, radości i różnorodności”. ■

Maciej Sawoni

Wydało się

OGNI STA LEKTURA

Maj 2016 r., Fort McMurray w Kanadzie – ważny ośrodek przemysłu naftowego. Pożary w otaczających miasto nieprzebyte lasach borealnych zdarzały się w ostatnich latach coraz częściej, jednak nikt nie przypuszczał, że ten, który pojawił się na początku maja, pochłonie Fort Murray i zmusi niemal 100 tys. osób do „największej i najszybszej ewakuacji w historii współczesnych akcji gaśniczych”.

John Vaillant w swoim reportażu oddaje głos mieszkańcom miasta, pokazuje strażaków i przedstawicieli innych służb podczas walki z żywiołem. Czyni to w sposób

frapujący, tworząc porywającą, trzymającą w napięciu opowieść o zderzeniu człowieka z katastrofą o niewyobrażalnej skali. W „Czasie ognia” mamy także szansę spojrzeć na szerszy kontekst problemu coraz częstszych i potężniejszych pożarów na terenach często dotychczas bezpiecznych pod tym względem. Dowiadujemy się, czym w ogóle jest ogień z perspektywy chemii i fizyki, jak działa, jaka jest jego siła. Poznajemy przyczynę coraz większej liczby niszczycielskich pożarów na świecie, a są nią, jak pisze autor, zmiany klimatyczne spowodowane przez człowieka.

Najnowsza pozycja z *Serii reporterskiej* Wydawnictwa Poznańskiego to z pewnością smakowity literacki kąsek dla strażaków i wszystkich zainteresowanych ochroną przeciwpożarową. Nie tylko gwarantuje pasjonującą lekturę, ale i głęboką analizę procesów związanych z przyrodą, klimatem i żywiołem ognia. ■ AS

John Vaillant
Czas ognia.

Opowieść o płonącym świecie,
Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2025

ZEZÓwka strażacka 8/2025

Poniższe *Zasady etyki zawodowej PSP* zostały błędnie przepisane – należy skorygować ich treść, by była poprawna. Rozwiązaniem jest podanie numerów zasad, które nie zostały zmienione, oraz tych, w których zmiany były jedynie pojedyncze.

Zachęcamy do przesyłania rozwiązań krzyżówek na adres:

Redakcja „Przeglądu Pożarniczego”
Komenda Główna PSP
ul. Podchorążych 38
00-463 Warszawa

Wśród nadesłanych rozwiązań rozlosujemy atrakcyjne nagrody!

Warunkiem wzięcia udziału w losowaniu jest przesłanie karty zgłoszeniowej, dostępnej na stronie www.ppoz.pl w zakładce *Do pobrania*. Termin przesyłania rozwiązań: 30 września 2025 r.

ZASADY ETYKI ZAWODOWEJ PSP

Zasada 1

Dla ratowania życia ludzkiego strażak jest gotów zaryzykować swoje zdrowie, a w sytuacjach skrajnych nawet życie, zawsze jednak z zachowaniem odwagi.

Zasada 2

W działaniach ratowniczych strażak ratuje wszystkie osoby równo, bez względu na ich rasę, narodowość, religię, poglądy polityczne, płeć, uzus społeczny i inne różnice.

Zasada 3

Strażak jest zawsze gotów do niesienia pomocy potrzebującym i neguje zjawiska przemocy i wszelkiej krzywdy.

Zasada 4

Strażak okazuje należny respekt zarówno przełożonym, kolegom, jak i poszkodowanym.

Zasada 5

Uniform, w odbiorze społecznym symbol bezpieczeństwa, zaufania i odróżnienia, zobowiązuje strażaka do godnego zachowania i wyglądu. Prezentuje nie tylko osobę, ale i całą formację strażacką.

Zasada 6

Strażak przystępuje do służby w dobrej kondycji psychofizycznej, gdyż wymaga tego odpowiedzialność za trzeźwe działanie w ratowaniu życia i mienia. Nigdy nie podejmuje służby pod wpływem alkoholu lub innych substancji odurzających, które mogłyby podnieść jego sprawność i zaszkodzić bezpieczeństwu wykonywanych zadań.

Zasada 7

Zdecydowaniu i skuteczności strażaka w działaniu ratowniczym powinna towarzyszyć zarozumiałość wobec ratowanych i otwartość na ich potrzeby, biorąc pod uwagę, że miejsce katastrofy lub podobnego zdarzenia to miejsce czyjejś tragedii.

Zasada 8

Strażak nie może wykorzystywać swojego zawodu do celów komercyjnych, ani czerpać materialnych lub rzeczowych korzyści kosztem służby.

Zasada 9

Strażak jako funkcjonariusz publiczny powinien wystrzegać się polucji w każdej postaci oraz zwalczać wszelkie jej przejawy.

Zasada 10

Strażak taszczy powierzone mu urządzenia, sprzęty czy materiały i wykorzystuje je zgodnie z ich przeznaczeniem.

Zasada 11

Strażak odpoczywa sprawnie, nie marnotrawiąc energii i czasu na działania pozorujące rzeczywistość pracę.

Zasada 12

Strażak odpowiedzialnie korzysta z form komunikacji elektronicznej, tak aby nie podzyrować swojej formacji w opinii publicznej.

Zasada 13

Troska o bezpieczeństwo innych nie powinna przedkładać potrzeb cudzej rodziny.

Zasada 14

Strażak jako przełożony jasno określa swoje założenia, zachowuje wszechstronność w decyzjach, stwarza dogodne warunki rozwoju zawodowego podwładnych bez względu na płeć i uwzględnia różnice w ich zainteresowaniach oraz cechach osobowości.

Zasada 15

Przełożony jest gotów wysłuchać podwładnego nie tylko w sprawach sercowych, ale także finansowych, udzielając mu wsparcia z zachowaniem dyskrecji.

Zasada 16

Przełożeni są świadomi, że scentralizowana, hierarchiczna i rozkazodawcza struktura

władzy właściwa formacji strażackiej stwarza możliwość zaburzeń tej władzy. Żadne formy pomocy nie powinny mieć miejsca w Państwowej Straży Pożarnej.

Zasada 17

Strażacy, ze względu na uznane wartości w służbie, atmosferę pracy, egalitarność, lojalność i prohibicję, stanowią jedną wielką rodzinę. Dlatego wszyscy, przełożeni zaś szczególnie, troszczą się o uzależnionych strażaków i ich rodziny.

Zasada 18

Strażak dba o zachowanie parytetu przełożonego i odnosi się do niego z szacunkiem, w szczególności unika obrażania pochopnych sądów i ocen o nim, a w przypadku niewłaściwego zachowania przełożonego odwraca jego uwagę w odpowiedniej formie.

Zasada 19

Strażak zna historię swojej sarmacji, kultywuje jej tradycję, odnosi się z pietetyzmem do jej symboli oraz okazuje szacunek jej bohaterom.

Zasada 20

W akcjach ratowniczych, w których zawodzą znane procedury i zasady etyki zawodowej, strażak postępuje zgodnie z doświadczeniem i własnym sumieniem. Podejmując osobiste decyzje w sprawach szczególnie trudnych, ma prawo oczekiwać wsparcia przełożonych.

Zasada 21

Każdy strażak zobowiązany jest kontestować w przypadkach, gdy wymuszane są zasady etyki zawodowej.

Zasada 22

W przypadkach nieprzewidzianych zasadami etyki zawodowej, a wymagających formalnej decyzji strażak kieruje się troską o wspólne wartości swego położenia i o podtrzymanie stopnia zaufania, jakim społeczeństwo darzy jego formację.

Rozwiązanie *Dialgwarówki strażackiej 4/2025* (wypełniony diagram oraz odmienne znaczenia pojęciowe haseł) dostępne jest na stronie PP, do której kieruje kod QR.

NOWOŚĆ

RED FOX

UBRANIE STRAŻACKIE SPECJALNE

- BEZPIECZNE**
- KOMFORTOWE**
- ERGONOMICZNE**
- NOWOCZESNE ROZWIĄZANIA**

ANTYELEKTROSTATYCZNE

**MATERIAŁY
NAJWYŻSZEJ JAKOŚCI**

**OFERUJEMY RÓWNIEŻ
OBUWIE STRAŻACKIE
I SŁUŻBOWE**

Manekin test
0% poparzeń II. i III. stopnia
zgodnie z ISO 13506

CNBOP-PIB

FIRE EAGLE®

**BLACK EAGLE®
ATHLETIC 2.1 GTX**

**BLACK EAGLE®
TACTICAL 2.1 GTX**

FIRE FLASH® 2.0

DEVA Poland sp. z o.o.
ul. 3 Maja 19, 43-400 Ciesyn,
deva@deva.pl, www.deva.pl
tel./fax: 33 470 18 48, 501 080 353

-wyłączny przedstawiciel dla butów strażackich **HAIX** w Polsce

-ubrania strażackie specjalne **DEVA**
your smart solution

BOXMET TRADE

Innowacyjne URZĄDZENIA GAŚNICZE

do baterii litowych
do instalacji
fotowoltaicznych

Innowacyjny sprzęt,

który wyróżnia się na rynku.

Przede wszystkim doskonale

gasi pożary i skutecznie zapobiega rozprzestrzenianiu się ognia. Działają na zasadzie tłumienia pożaru poprzez chłodzenie i izolację obiektu. **Pozwala to efektywnie unieszkodliwić zapalone baterie i panele fotowoltaiczne,** z którymi nie radzą sobie tradycyjne gaśnice.

NOWOŚĆ

SKONTAKTUJ SIĘ Z NAMI

trade@boxmet.com.pl

tel. +48 74 83 69 238

www.boxmet-trade24.pl

58-250 Pieszycy, Piskorzów 51